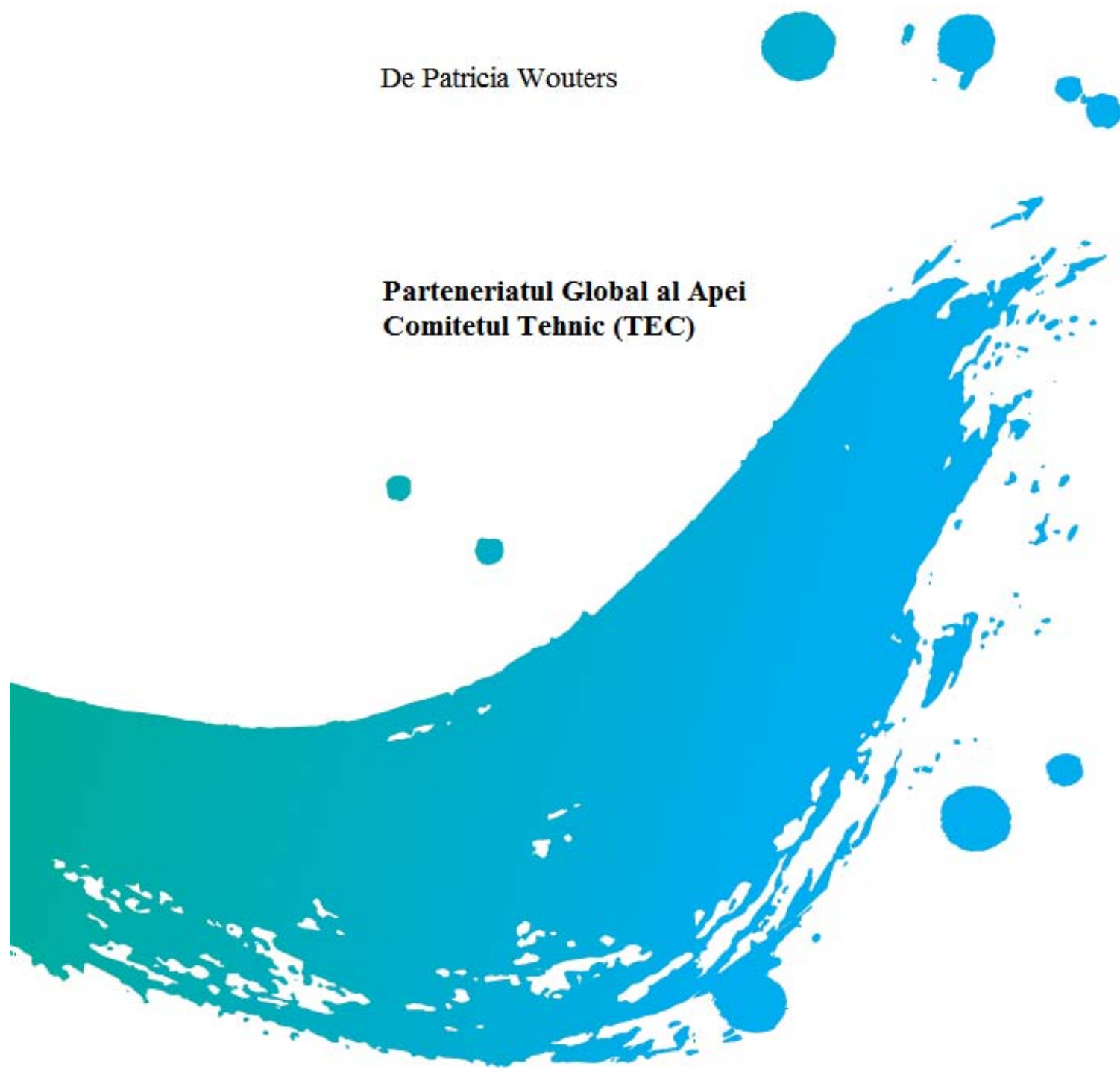

*Dreptul Internațional – Facilitarea
Cooperării Transfrontaliere privind Apa*

De Patricia Wouters

**Parteneriatul Global al Apei
Comitetul Tehnic (TEC)**

Parteneriatul Global al Apei (GWP), fondat în 1996, este o rețea internațională deschisă pentru toate organizațiile implicate în managementul resurselor de apă: instituții guvernamentale din țările dezvoltate sau în curs de dezvoltare, agenții ale Organizației Națiunilor Unite, bănci de dezvoltare bi și multi-laterale, asociații profesionale, institute de cercetare, organizații ne-guvernamentale și sectorul privat. GWP a fost creat pentru a dezvolta Managementul Integrat al Resurselor de Apă (IWRM), care are scopul de a asigura dezvoltarea coordonată și managementul apei, terenului și a resurselor aflate în raport cu ele prin maximizarea bunăstării economice și sociale fără a compromite durabilitatea sistemelor vitale ale mediului.

GWP promovează IWRM prin crearea de forumuri la nivel global, regional și național, menite să susțină factorii implicați în implementarea practică a IWRM. Guvernarea Parteneriatului include și Comitetul Tehnic (TEC), un grup de profesioniști recunoscuți internațional și de oameni de știință calificați în diferite domenii ale gospodăririi apei. Acest comitet, ai cărui membri vin din diferite regiuni ale lumii, oferă suport tehnic și sfaturi pentru celelalte ramuri ale guvernării și pentru Parteneriat ca un întreg. Comitetul Tehnic a fost însărcinat cu dezvoltarea unui cadru analitic pentru sectorul apei și cu propunerea de acțiuni care să promoveze un management durabil al resurselor de apă. Comitetul Tehnic menține și deschide un canal cu Parteneriatele Regioanle de Apă (RWP-uri) din toată lumea, pentru a înlesni aplicarea la nivel regional și național a IWRM.

Adoptarea și aplicarea IWRM la nivel mondial necesită schimbarea felului în care afacerea este condusă de către comunitatea internațională a resurselor de apă, în mod particular modul în care sunt făcute investițiile. Pentru a efectua schimbările de natură și de scop sunt necesare noi modalități de adresare a aspectelor globale, regionale și conceptuale și noi agende ale acțiunilor de implementare.

Aceste serii, publicate de Secretariatul Global al GWP din Stockholm au fost create pentru a disemina documentele scrise și întocmite de către Comitetul Tehnic pentru a adresa agenda conceptuală. A se vedea în spatele copertii lista publicațiilor din această serie.

Parteneriatul Global al Apei (GWP)
Drottninggatan 33
SE-111 51 Stockholm, Suedia
Phone: +46 8 1213 8600
Fax: +46 8 1213 8604
E-mail: gwp@gwp.org
Websites: www.gwp.org, www.gwptoolbox.org

**Dreptul Internațional – Facilitarea Cooperării
Transfrontaliere privind Apa**

© Parteneriatul Global al Apei

Toate drepturile sunt rezevate.
Printat de Elanders 2013.

Această publicație este proprietatea Parteneriatului Global al Apei (GWP) și este protejată prin legile de proprietate intelectuală. Fragmente din acest text pot fi reproduse în scopuri educaționale sau non-comerciale fără permisiunea prealabilă a GWP, cu condiția ca sursa să fie recunoscută, cu precizarea numelui complet al raportului și cu condiția ca fragmentele să nu fie utilizate în context derutant. Utilizarea acestei publicații nu este permisă în scopul revinderii sau altor scopuri comerciale. Rezultatele, interpretările și concluziile exprimate în această publicație sunt în întregime ale autorului/autorilor și nu pot fi atribuite Parteneriatului Global al Apei.

ISSN: 1652-5396

ISBN: 978-91-85321-91-9

*Dreptul Internațional – Facilitarea Cooperării
Transfrontaliere privind Apa*

De: Patricia Wouters

Publicat de Parteneriatul Global al Apei

PREFAȚĂ

Resursele de apă transfrontaliere depășesc granițele naționale și administrative de pe întreg globul, susținând într-o multitudine de moduri majoritatea populației și ecosistemelor din lume. Parteneriatul Global al Apei este însărcinat să „faciliteze cooperarea transfrontalieră” în strategia sa actuală, iar această lucrare contribuie la această misiune și se concentrează pe rolul crucial al dreptului internațional în dezvoltarea și gospodărirea resurselor de apă comune din lume.

Lucrarea explorează modul în care dreptul internațional facilitează cooperarea transfrontalieră într-o manieră care este accesibilă unei comunități mai largi de apă transfrontalieră. Lucrarea pune în discuție normele și principiile conținute în tratatele și normele dreptului cutumiar și analizează cum acestea funcționează în studiile de caz selectate din întreaga rețea GWP. Studiul arată cum statul de drept, centrat la legea diferitelor națiuni, oferă parametri legali și procese care guvernează utilizările în comun a resurselor de apă transfrontaliere. Există o percepție universal greșită prin care dreptul internațional nu pune în aplicare acordurile internaționale convenite și normele obișnuite. Dar această lucrare oferă dovezi contrare - statul de drept este un fundament esențial pentru facilitarea cooperării transfrontaliere eficiente de apă în mai multe moduri. Lucrarea oferă cadrul juridic în care sunt evaluate acțiunile Statelor transfrontaliere, precum cele legale sau ilegale, cu un organism de norme de fond și procedurale, precum și mecanismele pentru evitarea litigiilor și soluționarea care permite implementarea operațională a „regulilor jocului”. Studiile de caz selectate din întreaga rețea GWP ilustrează cum acesta funcționează în practică.

Această lucrare este rezultatul unui efort de echipă real, inspirat de Lanțul de Cunoștințe, legătura operațională care aderă la rețeaua GWP. Contribuțiile au fost făcute de către membrii TEC, Institutul Internațional de Apă de la Stockholm (în

persoana lui Anton Earle), Biroul Parteneriatului Global al Apei și Funcționari ai Rețelei, mai ales sub conducerea lui Chaminda Rajapakse (care îi reprezintă pe colegii săi funcționari din Rețelele Regionale, care au contribuit), cu intrări adăugate de la Danka Thalmeinerova, care a contribuit instrumental la furnizarea de referințe relevante privind cooperarea transfrontalieră în practică, disponibile în GWP ToolBox.

Datorăm mulțumiri lui Torkil Jonch-Clausen, Consultant Senior al GWP, pentru sfatul și sprijinul lui. De asemenea, lucrarea a beneficiat de contribuții din partea Parteneriatelor Regionale de Apă și a multor persoane din Rețeaua GWP, care au fost toate dornice de a ajuta. O colaborare timpurie cu colegii noștri din INBO în pregătirea a două Manuale referitoare la acest subiect, cel mai recent cel lansat de Ziua Mondială a Apei 2012, „Manualul pentru Managementul Integrat al Resurselor de Apă în Bazinele Râurilor, Lacurilor și Acviferelor Transfrontaliere”, care completează din timp munca noastră în comun din 2009, „Un Manual pentru Managementul Integrat al Resurselor de Apă în Bazine.” O ultimă mulțumire lui Zaki Shubber care a oferit asistență de cercetare pentru lucrare, lui Melvyn Kay pentru asistență editorială și lui Serghei Vinogradov pentru contribuțiile sale pentru finalizarea lucrării.

Sunt foarte încântat de a avea această contribuție importantă - nu numai din cunoștințe fundamentale care se adaugă la acest domeniu complex, dar, de asemenea, și din procesul prin care această lucrare a apărut ca un efort de pionierat din partea partenerilor rețelei GWP din așa numitul „Lanț de Cunoștințe al GWP”.

Sunt recunoscător principalului autor al acestei lucrări, profesorul Patricia Wouters, Director fondator al Centrului UNESCO IHP- HELP din Dundee pentru Legislația, Politica și Știința pentru Apă și membru al Comitetului Tehnic GWP (TEC). La inițiativa sa, GWP, împreună cu Universitatea din Dundee din Scoția, Marea Britanie, oferă burse pentru efectuarea unui modul în Dreptul Internațional privind Apa. Acesta se adresează profesioniștilor care lucrează în domeniul resurselor de

apă, care doresc să dobândească cunoștințe de specialitate de drept internațional de apă, în special pe probleme legate de apa transfrontalieră. Acest curs scurt este foarte potrivit pentru practicienii care lucrează în guverne, ONG-uri, organizații internaționale, mediul academic, precum și în sectorul privat, celor al căror primă specializare este știința mediului, hidrologia, dreptul, agricultura sau un domeniu legat de acestea.

Mohamed Ait Kadi

Președinte, Comitetul Tehnic al GWP

REZUMAT

Apele subterane și de suprafață nu respectă granițele politice. Acest lucru înseamnă că statele trebuie să coopereze pentru a gospodări apa. (Strategia GWP 2009-2013).

Resursele de apă transfrontaliere contribuie la bunăstarea economică, socială și de mediu a comunităților din întreaga lume. În ciuda interconectivității lor (basinle naționale, sectoriale), rămân provocări în eforturile de a integra managementul resurselor de apă care sunt distribuite dincolo de granițele naționale și administrative.

Ca un *meta-cadru pentru relațiile internaționale*, dreptul internațional privind apa oferă un corpus de identificare a normelor și tratatelor, iar dreptul cutumiar determină legalitatea acțiunilor Statului cu privire la resursele de apă care depășesc granițele naționale. Dreptul internațional privind apa oferă o *platformă pentru identificarea și integrarea* problemelor legislative, științifice și politice relevante și a aspectelor care se referă la utilizarea cursurilor de apă transfrontaliere (precum recomandarea tradițională pentru „toți factorii și circumstanțele relevante” în determinarea utilizării echitabile). La un nivel operațional, dreptul internațional oferă o serie de *instrumente și mecanisme pentru implementare* prin norme concrete care conțin drepturi și obligații specifice, cum ar fi proceduri care pot fi invocate în gospodărirea cursurilor de apă transfrontaliere sau soluționarea conflictelor interstatale.

Rețeaua GWP este alcătuită dintr-un număr semnificativ de cursuri de apă transfrontaliere, dintre care multe sunt acoperite de tratate de funcționare. Cu toate acestea, unele din aceste acorduri sunt incomplete sau nu reușesc să acopere întregul bazin sau nu au reușit încă să se materializeze. În ciuda existenței normelor de identificare ale dreptului cutumiar, cooperarea pare să fie cea mai facilitată acolo unde există acorduri angajate. Această lucrare trece în revistă cele mai bune

practici actuale și sugerează faptul că oportunitățile pentru cooperarea transfrontalieră eficientă sunt îmbunătățite acolo unde următoarele cinci elemente de bază sunt abordate în tratatele privind apele transfrontaliere – domeniu de aplicare; norme de fond; norme procedurale; mecanisme instituționale și soluționarea litigiilor. Acolo unde Statele cu cursuri de apă transfrontaliere sunt de acord cu privire la modul în care aceste aspecte vor fi tratate în relațiile lor legate de dreptul internațional, potențialul pentru cooperarea eficientă este crescut; acesta este ulterior îmbunătățit acolo unde mecanismul instituțional care este stabilit (ex. Organizația Bazinului Hidrografic; Reuniunea Părților, și așa mai departe) este pe deplin funcțional.

Dreptul internațional, prin *rațiunea de a exista* și prin aplicarea funcțională, aspiră la facilitarea cooperării transfrontaliere astfel încât să asiste la realizarea securității apei și la ținta laudabilă a apei pentru toți.

CUPRINS

Prefață	4
Rezumat	7
1. Resursele de apă transfrontaliere – o provocare	10
1.1 În Africa	11
1.2 În Asia	11
1.3 În America Centrală și de Sud	12
1.4 În Europa	13
1.5 Dreptul Internațional – facilitarea cooperării	15
2. Dreptul internațional privind apa – reglementări și aplicare	16
2.1. Dreptul internațional în practică	18
2.2. Tratatate și practica de Stat	20
2.3. Elemente de bază ale regimurilor cursurilor de apă transfrontaliere	21
3. Cooperarea transfrontalieră în practică	29
4. Studii de caz	33
4.1. Fluviul Zambezi	33
4.2. Fluviul Niger	37
4.3. Fluviul Mekong	40
4.4. Fluviul Dunărea	45
4.5 Fluviul Drin	49
5. Lecții învățate	53
6. Privind spre viitor	62
Anexa I Cursurile de ape transfrontaliere din rețeaua GWP	65
Anexa II Matricea factorilor relevanți față de modelul de evaluare juridică	67
Matricea factorilor relevanți	67
Bibliografie selectată	71
Documente internaționale	71
Instrumente cu caracter declarativ	71
Jurisprudența internațională	72
Publicații	72
Cărți și capitole din cărți	72
Articole din reviste	74
Rapoarte și alte publicații	75
Note	79

1. RESURSELE DE APĂ TRANSFRONTALIERE – O PROVOCARE

Trebuie sa recunoaştem faptul că oamenii sunt în centrul dezvoltării durabile și, în această privință, ne străduim pentru o lume care este corectă, echitabilă și favorabilă, iar noi ne angajăm să lucrăm împreună pentru a promova creșterea economică susținută și favorabilă, dezvoltarea socială și protecția mediului și prin urmare pentru a beneficia de toate.

Rezoluția ONU, Viitorul pe care ni-l dorim.¹

Resursele de apă transfrontaliere² contribuie la bunăstarea economică, socială și de mediu a celor mai multe populații din lume și sisteme naturale.³ În ciuda cererii pentru creșterea cooperării pentru gospodărirea acestor resurse comune,

facilitarea cooperării transfrontaliere privind apa într-o lume de națiuni străine continuă să fie una dintre cele mai serioase provocări cu care se confruntă guvernele naționale, organizațiile regionale și comunitatea internațională în general. Accesul la apă suficientă de calitate adecvată poate însemna diferența dintre prosperitate și sărăcie, bunăstare și problemele de sănătate, și chiar moartea. De asemenea, echitatea, etica și justiția joacă un rol important în integrarea unui management pacifist.⁴

Viziunea GWP este pentru o „apă sigură pentru toată lume”. Aliniat la această aspirație și ca parte a strategiei actuale, GWP s-a angajat „să faciliteze cooperarea transfrontalieră” notând:

„Suprafața și apele subterane nu respectă granițele politice. Acest lucru înseamnă că statele trebuie să coopereze pentru a gospodări apele. Ele trebuie să-și împartă responsabilitățile pentru gospodărirea apei, protecția calității apei, gestionarea debitelor sigure pentru întregul ecosistem așa numitul „environmental flow” și promovarea armoniei între state. În unele cazuri, organizațiile bazinelor hidrografice asigură o structură instituțională pentru funcții cum ar fi coordonarea procesului de luare a deciziilor, stabilirea mecanismelor de alimentare cu apă, reducerea poluării apei și gestionarea inundațiilor și secetei. Politicile și planurile naționale bune sunt precerințe pentru cooperarea serioasă în apele transfrontaliere, inclusiv acviferele comune, care deseori sunt neglijate. Luând în considerare abordarea beneficiilor

comune, GWP va susține procesele regionale acționând prin organizațiile sale regionale și inițiative de susținere a proceselor de cooperare, pentru a face ca apele trans-frontiera să devină forțe pentru dezvoltarea economică regională”.

Sursa: Strategia GWP 2009-2013⁵

1.1. În Africa

Africa este casa celor mai multe cursuri de apă transfrontaliere, care acoperă mai mult de jumătate din suprafața sa și mai mult de 90% din suprafața resurselor de apă. Africa încă utilizează mai puțin de 4% din apa disponibilă și mai puțin de 10% din potențialul ei hidroenergetic⁶. Cele mai importante cursuri de apă comune care traversează continentul sunt alcătuite din Congo, Incomati, Limpopo, Niger, Nile, Okavango, Orange, Senegal, Volta și Zambezi. În timp ce multe râuri trans-frontaliere sunt guvernate prin acorduri multilaterale, inclusiv instrumentele regionale încheiate în Comunitatea de Dezvoltare din Africa de Sud (SADC),⁷ încă există lacune de reglementare, iar cooperarea din cadrul unor bazine hidrografice transfrontaliere este încă lentă sau oprită. De exemplu, în ciuda nevoii pentru o cooperare mai activă în Bazinul Hidrografic al Nilului, s-a ajuns la un impas, cel mai mult datorită faptului că țările participante au poziții diferite în Acordul Cadru de Cooperare pentru Bazinul Nilului (CFA)⁸ și mai ales asigurarea elementului cheie și anume „securitatea apei”. CFA definește „securitatea apei” ca *„dreptul tuturor Statelor din Bazinul Nilului la accesul sigur la sistemul Fluviului Nil și utilizarea acestuia pentru sănătate, agricultură, mijloace de trai, producție și mediu”* și prevede *„că managementul de cooperare și dezvoltare a apelor din Sistemul Fluviului Nil va facilita realizarea securității apei și altor beneficii”* (Articolul 14). Această prevedere reprezintă principalul obstacol în drumul spre crearea unui cadru juridic eficient și favorabil în bazin. Cu toate acestea, eforturile de a stimula cooperarea în bazin continuă în cadrul Inițiativei Bazinului Nilului sub auspiciile Consiliului de Miniștri ai Nilului.⁹

1.2. În Asia

Unele dintre cursurilor de apă transfrontiere cele mai utilizate din lume se află

în Asia. Există câteva țări cu populație mare, cu mari provocări economice și de dezvoltare, cum ar fi China, India, Bangladesh. Acestea cuprind râuri ale bazinului Mării Aral din Asia Centrală (comune cu Afghanistan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Turkmenistan și Uzbekistan), sistemul râului Ganges-Brahmaputra, Indus și Mekong. În timp ce majoritatea apele comune din regiune sunt gospodărite în baza tratatelor internaționale, cooperarea între astfel de bazine mari cu diverse interese politice și economice continuă să fie un adevărat deziderat.¹⁰ Numeroasele acorduri încheiate în bazinul Mării Aral suferă de implementare necorespunzătoare, deși mecanismele instituționale regionale joacă un rol important în promovarea activităților comune. Controversele actuale privind proiectele hidroelectrice dintre Statele din amonte și cele din aval,¹¹ și implicarea externă în problemele¹² privind apele transfrontaliere influențează semnificativ modul în care sunt gospodărite resursele de apă ale bazinului.

Unele cursuri de apă importante din Asia, cum ar fi fluviile Mekong și Ganges, duc lipsă de un cadru legal la nivel de bazin. Ele sunt parțial reglementate la nivel de sub-bazin (Acordul de Cooperare pentru Dezvoltare Durabilă a Bazinului Hidrografic Mekong - Acordul Mekong)¹³ sau tratate bilaterale, cum ar fi acordul bilateral interimar pentru Fluviul Gange între India și Bangladesh privind barajul Farakka,¹⁴ Tratatul Indus între India și Pakistan¹⁵ și toate acordurile încheiate de către China. Cu toate acestea, conflictele privind împărțirea apei împiedică încercările de a încheia acorduri mai cuprinzătoare și acestea provin din dorința de a controla alimentarea și de a asigura cererea, atât în amonte cât și în aval.¹⁶ În timp ce există un mare potențial pentru compromisuri la nivel de bazine, care ar putea preveni posibilele conflicte, „a sosit momentul pentru aceste țări de a dezvolta în mod proactiv cooperarea regională integrată bazată pe dreptul internațional și practici.”¹⁷

1.3. În America Centrală și de Sud

Cursurilor de apă transfrontaliere semnificative și în mare parte nereglementate traversează America de Sud - Amazon, La Plata, Orinoco - și America Centrală -

Choluteca, Chiriqui, Grijalva și Lempa.¹⁸ Deși există exemple de cooperare pe unele dintre aceste corpuri de apă comune, cum ar fi râul La Plata, marea provocare pentru cele două regiuni este de a dezvolta mai multe acorduri transfrontaliere la nivel de bazin și de a le pune în aplicare în mod eficient pe cele deja existente. Bazinul La Plata este un acord de lungă durată cu o mai mare cooperare peste granițele naționale. Acordul, semnat în 1973 de către Argentina și Uruguay acoperă râurile Parana, Rio de la Plata și acviferul Guarani. Împreună, ele formează al doilea sistem hidrografic ca mărime din America de Sud și al cincilea din lume.¹⁹ Recent, cinci națiuni din bazinul fluviului La Plata - Argentina, Brazilia, Bolivia, Paraguay și Uruguay - au lansat un Program de gestionare durabilă regională comună pentru a păstra și utiliza durabil una dintre cele mai mari rezerve de apă dulce din lume.²⁰

1.4. În Europa

Numeroase căi navigabile transfrontaliere traversează în zigzag Europa. Există o istorie lungă a tratatelor legate de apă și experiența fundamentală a Statelor în gospodărirea în cooperare a resurselor de apă comune. Unul dintre cele cu adevărat cursuri de apă „internaționale” este fluviul Dunărea, care trece prin zece țări și împarte bazinul înca cu alte nouă țări adiționale fiind cel mai internațional fluviu din lume. ICPDR = Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea este una dintre cele mai eficiente instituții bazinale din lume și joacă un rol vital în promovarea eforturilor și activităților comune, care implică cele mai multe dintre Statele Dunărene.

Europa este singura regiune geografică care are un instrument legal la nivel de regiune, care acoperă apele transfrontaliere - Convenția Europeană privind Protecția și Utilizarea Cursurilor de Apă Transfrontiere și a Lacurilor Internaționale bazată pe prevederile agreate de Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite din 1992 (Convenția pentru Apă CEE-ONU).²¹ Aceasta, împreună cu protocoale suplimentare și numeroase direcții și recomandări, constituie un cadru legal și juridic cuprinzător și în continuă evoluție care reglementează

cooperarea internațională. În 2003, Convenția pentru Apă CEE-ONU a fost modificată pentru a permite aderarea de către orice Membru al Organizației Națiunilor Unite după aprobarea de către Reuniunea Părților (MoP); intrat în vigoare la 6 februarie 2013, acest instrument va fi deschis pentru Statele situate în afara regiunii CEE-ONU până devin Părți. La cea mai recentă MoP (Roma, 28- 30 noiembrie 2012), a existat un acord unanim prin care procedura de aderare a țării non-CEE-ONU la Convenție să fie simplificată, permițând astfel aderarea, care ar putea avea loc la sfârșitul anului 2013. Susținerea pentru această mișcare este încurajată de Secretarul Organizației Națiunilor Unite –Generalul Ban Ki-moon. Acest lucru ar putea extinde în mod semnificativ raza de acțiune a Convenției pentru Apă CEE-ONU, care susține un acord recent din 2011 privind calitatea apei între China și Kazahstan și un acord din 2008 între China și Federația Rusă ca parte din modelul său de succes (Convenția pentru Apă: 20 de ani de cooperare de succes privind apa, document CEE-ONU din 2012).

Directiva Cadru Europeană privind Apa 2000/60/EU (EU WFD), de asemenea, se aplică bazinelor care depășesc în primul rand granițele europene inter-statale. Europa Centrală și de Est se confruntă în prezent cu un avânt al proceselor de dezvoltare a tratatelor privind apele transfrontaliere și cu o nouă inițiativă a GWP care are scopul de a spori cooperarea transfrontalieră în această regiune.²³ Dar, în ciuda expansiunii continue a regimurilor cursurilor de apă (de exemplu, un nou acord cu privire la Nistru - Cooperare în Domeniul Protecției și Dezvoltării Durabile a Bazinului Hidrografic Nistru - a fost încheiat între Republica Moldova și Ucraina în Noiembrie 2012 sub auspiciile Convenției pentru Apă CEE-ONU) și practicii de stat fundamentale din Europa, există încă loc pentru îmbunătățiri cu un observator care menționează o „lipsă de planificare coordonată, implementare și evaluare a impactului în bazinele transfrontaliere”.²⁴ Cu toate acestea, mecanismele instituționale, în special în temeiul Convenției pentru Apă CEE-ONU (Reuniunea Părților și sub-grupuri) și, de asemenea, în conformitate cu EU WFD, au avut un impact semnificativ asupra operaționalizării cooperării la nivel de bazine transfrontaliere regionale. Această practică regională va fi consolidată ulterior cu

crearea recentă a unui Comitet de Implementare (nouă experți internaționali aleși prin consens pentru a servi în capacitatea de personal specializat), sub Convenția pentru Apă CEE-ONU, o inovație în acest domeniu vizează acordarea „asistenței practice de adaptare în funcție de caz pentru a preveni disputele legate de apă și a susține Părțile în eforturile lor de implementare a Convenției” (<http://www.unece.org/env/water/mop6.html>).

1.5. Dreptul Internațional – facilitarea cooperării

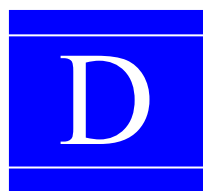
Deci, cum sunt validate procesele de cooperare și ce rol joacă dreptul internațional? Apele transfrontaliere (de suprafață și subterane), care sunt împărțite de două sau mai multe țări cu nevoi și interese divergente și adesea contradictorii, prezintă provocări dificile și diverse, mai ales atunci când sunt privite prin prisma Managementului Integrat al Resurselor de Apă (IWRM)²⁵ și obiectivului final de a asigura securitatea apei. Totuși, creșterea cererii nu trebuie să conducă neapărat la conflicte. Ea chiar poate fi văzută ca o posibilitate de a coopera, ca multe alte exemple de dobândire a integrării regionale.²⁶

În ciuda unei abundențe de scrieri academice și rapoarte ale experților privind problemele apelor transfrontaliere²⁷, rămân lacune esențiale de cunoștințe. În această lucrare ne vom concentra asupra modului în care funcționează legislația internațională pentru a facilita cooperarea transfrontalieră privind apa în cadrul IWRM. Apariția Anului Internațional al ONU de Cooperare privind Apa în 2013²⁸ oferă o ocazie ideală pentru a explora acest aspect al cooperării ca un element cheie al managementului resurselor de apă (internaționale) transfrontaliere.

Vom examina în primul rând regulile și practica de drept internațional și cum se poate consolida cooperarea transfrontalieră privind apa. Apoi prezentăm studii de caz selectate, care explorează și aplică dreptul internațional privind apa în practică și evaluăm modul în care acest lucru afectează cooperarea transfrontalieră. În încheiere, vom identifica lecțiile învățate și problemele cu care încă ne confruntăm.

2. DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVIND APA – REGLEMENTĂRI ȘI APLICARE

„În aceste vremuri de inter-relationare fără precedent între State și popoare convingerea mea sinceră este că o încredere fermă asupra dreptului internațional trebuie să sprijine orice și toate evoluțiile viitoare pe scena mondială”²⁹

reptul internațional este un sistem de norme juridice - norme și principii generale, norme de fond și procedurale – care reglementează relațiile dintre State în diverse domenii ale activităților omului, cum ar fi comerțul internațional, activitățile maritime și spațiale exterioare, protecția mediului, precum și accesul la și utilizarea resurselor naturale transfrontaliere.³⁰ În centrul acestui organism de norme juridice se află principiile fundamentale enunțate în Carta Organizației Națiunilor Unite (Carta ONU),³¹ codificarea bazei legale a acordului internațional și colectiv al comunității de a promova cooperarea la nivel mondial, pacea și securitatea la nivel regional și de a promova libertățile fundamentale ale tuturor. Importanța normelor de reglementare³² în dezvoltare și mediu a fost recent subliniată în Rezoluția ONU „Viitorul pe care ni-l dorim”, documentul final de la Conferința ONU privind Dezvoltarea Durabilă, Rio+20.³³

Utilizarea și protecția resurselor de apă împărțite de două sau mai multe țări sunt, de asemenea, reglementate de norme juridice internaționale prescrise. Aceste norme legislative obligatorii pot fi găsite în numeroase tratate internaționale și sunt reflectate, de asemenea, în normele de drept internațional cutumiar, care se bazează pe practica Statului.³⁴ În timp ce dreptul internațional nu este singurul instrument disponibil pentru a rezolva conflictele privind apele transfrontaliere, IWRM oferă un cadru de ansamblu pentru abordarea unei game largi de probleme și preocupări legate de apă, care trec peste scări, sectoare și discipline (Figura 1). Acest lucru ilustrează importanța interconectivității problemelor de gospodărire a resurselor de

apă transfrontaliere. Abordarea cererii de apă la nivel mondial, în special la nivel internațional și regional, necesită o abordare integrată care ia în considerare factori diferiți, în contextul schimbării comunității globale și evoluției structurii guvernării internaționale a apei.³⁵

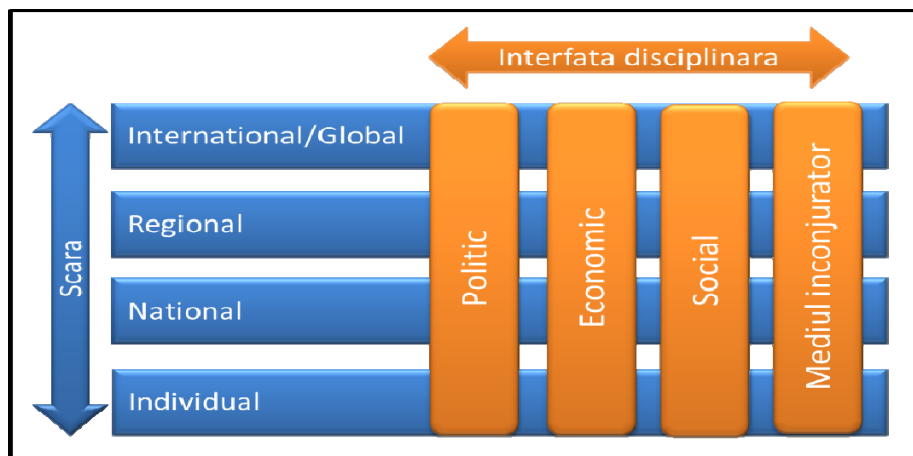

Figura 1 Legea privind apa într-un context

Trăim într-o lume de interdependență și de interconectare în continuă creștere.

Interdependența noastră a crescut de fapt dincolo de imaginația cuiva!³⁶ În afară de faptul că servește ca un sistem de valori și consolidează o abordare integrată de mediu și de dezvoltare, dreptul internațional este, de asemenea, pentru a funcționa ca un cadru de reglementare concret de cooperare și acțiune între toți actorii relevanți.³⁷

Reuniunea ONU din 2012 privind „Apa, Pacea și Securitatea”, a subliniat importanța de a găsi modalități de îmbunătățire a cooperării și colaborării privind resursele de apă transfrontaliere.³⁸ A subliniat în special că, deoarece „resursele de apă ar putea deveni o sursă reală de manipulare și de creștere a instabilității” și deoarece „ar trebui să fie o prioritate în politica externă a fiecărei națiuni și a agendei interne”, „avem nevoie să lucrăm împreună pentru a promova cooperarea privind apele comune.”³⁹ În timp ce, fără îndoială, voința politică a guvernelor naționale determină în mare măsură gradul de cooperare dincolo de granițele de stat, dreptul internațional joacă un rol important prin prescripția „regulilor jocului” care reglementează comportamentul națiunilor individuale și relațiile dintre ele.

’Legea națiunilor’⁴⁰ definește limitele suveranității de stat și furnizează contextul pentru cooperarea transfrontalieră a resurselor de apă.

2.1. Dreptul internațional în practică

„Dacă provocările descurajatoare cu care se confruntă în prezent lumea urmează să fie depășite, trebuie să se facă în mare parte prin intermediul normelor, convenite la nivel internațional, implementate la nivel internațional și, dacă este necesar, puse în aplicare la nivel internațional.” Domnul Bingham⁴¹

Obligația de a coopera se găsește în centrul Cartei ONU, iar normele de drept internațional care reglementează resursele de apă transfrontaliere au evoluat în jurul ideii de cooperare.⁴² Pentru a atinge acest obiectiv larg, numeroase instrumente juridice, obligatorii și opționale privind apele transfrontaliere au fost adoptate atât în interiorul cât și în afara sistemului ONU. Printre cele mai importante instrumente globale sunt Convenția Internațională ONU din 1997 privind Cursurile de Apă (UNWC)⁴³ și două rezoluții recente adoptate de către Adunarea Generală a ONU, una cu privire la Dreptul la Apă și Sanitație⁴⁴ și cealaltă legată de acviferele transfrontaliere.⁴⁵ La nivel regional, două dintre cele mai relevante documente de contribuții juridice sunt Convenția privind Apa CEE-ONU (în curând urmează să fie deschisă pentru aderare universală) și Protocolul SADC Revizuit în 2000 privind Cursurile de Apă Comune (Protocolul SADC Revizuit)⁴⁶ foarte mult influențate de UNWC.

Statele au încheiat, de asemenea, un număr mare de acorduri legate de apă pentru împărțirea același râu, lac sau bazine de drenaj. Dar provocările rămân. Așa cum a observat UNESCAP – *„drepturile ambigue la apă și alocarea resurselor de apă din ce în ce mai rare au apărut ca principala cauză a conflictelor legate de apă... și cea mai importantă provocare constă în echilibrarea diferitelor utilizări ale apei și în gestionarea impactului lor economic, social și de mediu.”*⁴⁷ În acest context, rolul statului de drept în gestionarea conflictelor privind apele transfrontaliere și construirea cooperării internaționale merită o atenție sporită.⁴⁸

Statul de drept și Banca Mondială - Printre multe instituții internaționale, Banca Mondială a fost deosebit de activă în promovarea statului de drept în domeniul dezvoltării durabile și utilizării resurselor naturale. În 2001, (atunci) Președintele James Wolfensohn a explicat legătura directă între statul de drept și reducerea sărăciei – „*Nu poate exista niciun guvern bun și curat, fără respectarea statului de drept, nici piețele financiare transparente și care funcționează bine, nici dezvoltarea durabilă și echitabilă... statul de drept trebuie să fie îmbunătățit în țările în curs de dezvoltare și în țările aflate în tranziție pentru a trata cel mai eficient cele trei dimensiuni cheie ale sărăciei, nepuință, vulnerabilitate și lipsa de oportunitate. Doar cu progrese în toate cele trei domenii va fi posibilă reducerea sărăciei. Numai cu reducerea sărăciei va fi posibilă pacea.*”⁴⁹ Președintele anterior, Robert Zoellick a declarat, „*Condiția cea mai fundamentală pentru dezvoltarea durabilă este construirea statului de drept și a ordinii de drept, inclusiv respectarea drepturilor de proprietate*”.⁵⁰ Această abordare este susținută de actualul președinte al Băncii, Dr. Kim, „Să ne înălțăm privirile. Să ne concentrăm asupra scopului mai larg de a crea o lume care se apleacă spre dreptate mai mare, spre includere mai mare și spre demnitate mai mare pentru toți, mai ales cei săraci și cei mai vulnerabili.”⁵¹

Statul de drept contribuie la facilitarea cooperării în problemele privind apa transfrontalieră în trei moduri. Acesta prevede:

- Meta-cadru care reglementează relațiile care implică State suverane (legea națiunilor sau dreptul internațional, în general)
- O platformă pentru aplicarea unei abordări integrate (peste scări, sectoare, și discipline) și
- Un mecanism pentru implementarea regulilor jocului (normele legislative de fond și procedurale care se aplică cursurilor de apă specifice sau activităților legate de apă).

Ca un **meta-cadru pentru relațiile internaționale**, dreptul internațional privind apa oferă un organism de identificare de norme de tratat și drept cutumiar care determină legalitatea acțiunilor de Stat cu privire la resursele de apă care depășesc granițele naționale. Dreptul internațional privind apa oferă o **platformă pentru identificarea și integrarea** problemelor legislative, științifice și politice relevante

pentru utilizarea cursurilor de apă transfrontaliere (cum ar fi referințele tradiționale pentru „toții factorii și circumstanțele relevante” în determinarea utilizării echitabile). La un nivel operațional, dreptul internațional prevede o serie de instrumente și mecanisme pentru implementare, prin norme concrete care conțin drepturi specifice și datorii, cum ar fi proceduri care pot fi invocate în gospodărirea cursurilor de apă transfrontaliere sau rezolvarea conflictelor interstatale. Fiecare dintre aceste aspecte funcționale ale dreptului internațional privind apa este elaborat în detaliu prin examinarea practicii de Stat.

2.2. Tratatate și practica de Stat

Mai mult de 400 de tratate se aplică la diverse aspecte sau forme ale cursurilor de apă transfrontaliere.⁵² Aceste acorduri internaționale oferă cadrul operațional pentru cooperarea interstatală, care implică în cea mai mare parte împărțirea Statelor a aceluiași curs de apă sau bazin hidrografic. În plus față de legea tratatelor, regulile dreptului internațional cutumiar conferă unele drepturi legale generale și impune obligații pentru Statele cursurilor de apă. Cea mai importantă normă legislativă din acest corp de legi este principiul „utilizării echitabile și rezonabile”, care cuprinde atât dreptul cât și obligația de a utiliza un curs de apă internațional într-un mod echitabil și rezonabil. Acest principiu juridic fundamental este direct legat de datoria generală de a coopera - piatra de temelie a dreptului internațional modern - și obligația de a lua măsurile necesare pentru a preveni provocarea unor pagube semnificative la nivel transfrontier. Acestea și mai multe norme specifice sunt de obicei implementate prin mecanisme procedurale și instituții comune, cum ar fi organizațiile bazinelor hidrografice, comisii sau alte organisme comune. Organismele comune joacă un rol deosebit de important în managementul de zi cu zi al resurselor de apă transfrontaliere comune într-o manieră pașnică. Deci, cum funcționează acest sistem în practică?

Singurul instrument universal în acest domeniu, în prezent, este UNWC, adoptat de către Adunarea Generală a ONU în Mai 1997, după aproape 30 de ani de eforturi de codificare în cadrul ONU. Acesta oferă un cadru util pentru revizuirea practicii

de Stat. Este de așteptat ca UNWC să intre în curând în vigoare.⁵³ O campanie publică internațională la scară largă,⁵⁴ împreună cu aprobarea Consiliului Consultativ al Secretarului General al ONU privind Apa și Sanitația⁵⁵ și aprobarea recentă a Masei Rotunde a ONU privind Pacea și Securitatea pentru Apă (2012), este doar o chestiune de timp înainte ca acest obiectiv să fie atins în cele din urmă.

Indiferent de statutul său actual, UNWC este un punct de referință valoros ca un instrument-cadru care stabilește drepturile și obligațiile de bază ale Statelor pentru gospodărirea resurselor comune de apă.⁵⁶ De exemplu, Convenția a asigurat inspirație pentru Acordul Mekong și pentru Protocolul SADC Revizuit. În lipsa unor acorduri regionale sau la nivel de bazin, UNWC oferă o bază legală pentru cooperare (de fond și procedurală) și îndrumare pentru State în interacțiunile lor practice. Un alt instrument important, în curând va deveni deschis pentru aprobare universală este Convenția pentru Apă CEE-ONU (acum cu 39 de Părți), care prevede o abordare ce completează UNWC într-un număr de moduri importante, discutate în mai detaliu mai jos. Fiecare dintre aceste acorduri-cadru semnificative trebuie privite ca parte a unui ansamblu mai mare de acorduri multilaterale care reglementează utilizarea resurselor de apă transfrontaliere.⁵⁷

2.3. Elemente de bază ale regimurilor cursurilor de apă transfrontaliere

Există **cinci elemente de bază** pentru a analiza funcționalitatea și eficiența managementului apelor transfrontaliere – domeniul de aplicare, normele de fond, normele procedurale, mecanismele instituționale și soluționarea litigiilor (Figura 2). Măsura în care aceste elemente sunt reflectate și dezvoltate în acordurile privind cursurile de apă transfrontiere sau regimurile de management determină de multe ori, în mare măsură, eficiența cooperării realizate în practică.

Domeniul de aplicare - Acesta se referă la definirea geografică și funcțională a resurselor de apă transfrontaliere la care se aplică un instrument juridic special sau regim juridic. Având în vedere că majoritatea acordurilor privind cursurile de apă au caracter de tratate „teritoriale”, „domeniul de aplicare” este un element important al unui astfel de acord. Domeniul de aplicare determină, de obicei

parametrii geografici și hidrologici sau limitele aplicării tratatului prin definirea atât a resursei de apă guvernate cât și a Statelor eligibile pentru a participa.

Elemente cheie	Detalii
1. Domeniul de aplicare	<ul style="list-style-type: none"> • Cercetare legislativă (ce ape?) • Definiții (cursuri de apă, utilizări) • Părți (State RIEO)
2. Norme de fond	<ul style="list-style-type: none"> • Drepturi & atribuții legale (utilizarea echitabilă și rezonabilă; audit intern; protecție) • Norme de fond (generale sau precise)
3. Norme procedurale	<ul style="list-style-type: none"> • Norme procedurale (datoria de a coopera ca o punte) • Notificări/schimb de informații
4. Mecanisme instituționale	<ul style="list-style-type: none"> • Organisme comune (RBO) • Conferința Părților (MoP) • Organizații/organe (nivel ministerial; altele)
5. Soluționarea litigiilor	<ul style="list-style-type: none"> • Evitarea disputelor (consultații) • Soluționarea litigiilor (Art. 33 UNWC; altele) • Verificarea conformității (raportare; facilitare)

Figura 2 Cadrul legislativ analitic pentru managementul resurselor de apă transfrontaliere

Astfel, un regim al cursurilor de apă bine dezvoltat ar trebui să ofere o definiție clară a apelor acoperite folosind unul din criteriile geografice sau hidrologice. Se poate defini, de asemenea, tipurile de utilizări sau activități reglementate prin acord. Practica de stat dezvăluie o varietate de abordări în stabilirea domeniului de aplicare; de exemplu, se poate include sau exclude ecosisteme, ape subterane, precum și o gamă de resurse de apă.⁵⁸

Definiția UNWC a domeniului de aplicare: Convenția „se aplică la utilizări ale cursurilor de apă internaționale și apelor în alte scopuri decât navigația și la măsuri de protecție, conservarea și managementul pentru utilizarea acestor cursuri de apă și apele lor” (Art. 1). Cursul de apă este definit ca „un sistem de ape de suprafață și subterane ce constituie în virtutea relației lor fizice un tot unitar și care curge în mod normal către un capăt comun” (Art. 2).

Definiția Convenției pentru Apă CEE-ONU a domeniului de aplicare: „Apele transfrontaliere înseamnă orice ape de suprafață sau subterane care marchează, traversează sau sunt situate la granițele dintre două sau mai multe State; indiferent dacă apele transfrontaliere se varsă direct în mare, aceste ape transfrontiere se termină într-o linie dreaptă spre gurile lor de vărsare între punctele de pe linia inferioară a malului lor” (Art. 1 (1)).

Acviferele limitate nu sunt incluse în UNWC; acesta este un subiect pe care ONU continuă să lucreze asupra lui.⁵⁹ Cu toate acestea, există câteva tratate care se aplică, de asemenea, acviferelor transfrontaliere, cum ar fi Convenția pentru Apă CEE-ONU, care include în domeniul său de aplicare „*orice ape de suprafață sau subterane care marchează, traversează sau sunt situate la granițele dintre două sau mai multe State*”; de asemenea CEE-ONU a elaborat dispozițiile model asupra apelor subterane transfrontaliere prin managementul integrat al apelor de suprafață și subterane. O altă abordare a domeniului de aplicare a fost adoptată în conformitate cu Regulamentul ILA de la Helsinki,⁶⁰ care folosește termenul de „bazin hidrografic”, terminologie pe care că unii consideră că susține o metodologie mai cuprinzătoare a ecosistemului.⁶¹

Normele de fond - aceste norme cuprind norme juridice - mai ales cele conținute în tratatele internaționale - care să stabilească drepturi de fond sau materiale și obligații ale Statelor care folosesc același curs de apă. Aceste norme pot varia în funcție de scopul și natura unui anumit acord. Cel mai important se stabilesc drepturile legale de a folosi resursele de apă transfrontaliere. În special, atât în temeiul dreptului internațional cutumiar cât și în temeiul legii tratatului, Statele care împart cursuri de apă transfrontaliere sunt îndreptățite să „*utilizeze echitabil și rațional*” resursele de apă comune. Acest lucru se concentrează pe *utilizarea* apei, spre deosebire de relația cu repartizarea fizică a apei, ilustrează amploarea acestei norme, care a fost codificată ca Articolul 5 din UNWC.⁶²

UNWC expune o listă neexhaustivă de factori ce urmează să fie luați în considerare atunci când se evaluează utilizarea echitabilă și rezonabilă - toți factorii relevanți urmează să fie luați în considerare împreună și urmează să fie trasă o concluzie *pe baza întregului*.⁶³ Astfel, toți factorii relevanți sociali, de mediu, economici și hidrografici vor fi identificați, dând greutate datoriei, și vor fi evaluați împreună pentru a determina dacă utilizarea propusă, sau chiar existentă, este echitabilă și rezonabilă - și, astfel, legală sau nelegală.⁶⁴ În cazul în care nu există apă suficientă

pentru a satisface toate nevoile și apare un „*conflict de utilizare*”; Articolul 10 din UNWC prevede ca „*nevoilor umane vitale*” ar trebui să se acorde prioritate.⁶⁵ Cercetările au sugerat că „*nevoilor de mediu vitale*” ar putea de asemenea, să li se acorde prioritate într-o astfel de situație.⁶⁶ Două alte norme de fond cheie sunt amintite în UNWC - obligația de a nu provoca daune semnificative⁶⁷ și datoria de a proteja și conserva ecosistemele legate de apă.⁶⁸

Normele de fond cuprinse în diferite acorduri internaționale de apă impun fie obligații de comportament, care stabilesc parametrii de comportament legal sau acceptabil al Statelor, fie obligațiile de rezultate. Acestea din urmă au scopul, de obicei, de a realiza obiective concrete, cum ar fi atingerea unui obiectiv de calitate a apei, eliminarea sau reducerea poluării la un anumit nivel sau alocarea volumului coordonat de apă sau de beneficii de utilizare a apei între părți. Dispozițiile de fond ale partajării apei sau acorduri legate de proiecte pot fi destul de specifice. Ele pot, de exemplu, să ofere diferite mecanisme de alocare a apei și împărțirea beneficiilor. Normele de fond continuă să evolueze ca noi provocări legate de apele transfrontaliere, cum ar fi prevenirea și controlul diferitelor tipuri de poluare, conservarea și protecție ecosistemelor, precum și obținerea dreptului la apă și sanitație.⁶⁹

În conformitate cu Convenția pentru Apă CEE-ONU, norma de fond de reglementare exprimată în Art. 2 va avea următorul cuprins: „Părțile vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru prevenirea, controlul și reducerea oricărui impact transfrontalier”, iar impactul transfrontalier este definit ca „orice efect negativ semnificativ asupra mediului din care rezultă schimbarea condițiilor apelor transfrontaliere cauzate de o activitate umană, a cărui origine fizică este situată în întregime sau în parte într-o zonă aflată sub jurisdicția unei Părți, într-o zonă aflată sub jurisdicția altei Părți. Astfel de efecte asupra mediului includ efecte asupra sănătății și siguranței umane, florei, faunei, solului, aerului, apei, climei, peisajului și monumentelor istorice sau altor structuri fizice sau interacțiunea dintre acești factori; ele includ, de asemenea, efecte asupra patrimoniului cultural sau

condițiile socio-economice rezultate din modificarea acestor factori” (Art. 1 (2)). Această atenție acordată limitării impactului transfrontier, definit în termeni cât mai larg posibil, pune la cale un cadru legal bazat pe trei piloni care impun taxe de (1) Prevenire, control și reducere a impactului transfrontalier; (2) Asigurarea utilizării rezonabile și echitabile; (3) Cooperarea prin acorduri și organisme comune. Aceste norme de fond sunt elaborate pe deplin în cadrul convenției, prin acțiunile Reuniunii Părților și de asemenea, prin practica de stat semnificativă.

Norme procedurale – Acestea furnizează mijloace practice de aplicare a normelor de fond și de stabilire a unui cadru operațional pentru gospodărirea continuă a unui curs de apă. Distincția dintre obligații „de fond” și „procedurale” se face mai ales în scopuri analitice pentru a înțelege mai bine structura și cerințele unui tratat. Acest lucru nu înseamnă că obligațiile „procedurale” sunt mai puțin obligatorii decât obligațiile caracterizate ca fiind „de fond”, un fapt subliniat în decizia recentă a Curții Internaționale de Justiție (ICJ), cu privire la cazul Pulp Mills care implică Argentina și Uruguay - cazul Argentina împotriva Uruguay (2010) în ceea ce privește Fabricile de Celuloză de pe fluviul Uruguay.⁷⁰

Transparența, predictibilitatea și aplicabilitatea normelor juridice sunt activate prin aplicarea normelor procedurale.⁷¹ Pentru acestea UNWC oferă un model de cadru procedural care este urmat îndeaproape de multe acorduri adoptate recent, cum ar fi Protocolul SADC Revizuit. Suita de norme procedurale stabilite în Partea a III-a UNWC prevede schimbul de informații,⁷² notificarea,⁷³ și consultări în cazul unor noi utilizări.⁷⁴ Majoritatea tratatelor privind cursurile de apă specifice includ aceste dispoziții, precum și elementele operaționale ale regimurilor de management al cursurilor de apă transfrontaliere. În conformitate cu Convenția pentru Apă CEE-ONU, normele procedurale sunt diferite pentru Părți și Părțile Riverane (Partea II), cu acesta din urmă având mai elaborate obligațiile, de la obligația de a încheia acorduri care dau aplicare principiilor Convenției, la schimbul și evaluarea datelor, elaborarea de programe comune de monitorizare legate de calitatea și cantitatea apei, stabilirea de proceduri de alarmă

și de avertizare timpurie și participarea la elaborarea evaluărilor impactului asupra mediului (Art. 9). Atribuțiile și obligațiile cu privire la Părțile Riverane sunt destul de vaste (Partea II) și cuprinde dispoziții privind consultările (Art. 10), monitorizarea și evaluarea comună (Art. 11), cercetarea și dezvoltarea în comun (Art. 12); schimbul de informații (Art. 13); sisteme de avertizare și alarmă (Art. 14); asistența reciprocă (Art. 15); și informarea publică (Art. 16).

Mecanisme instituționale - Acordurile privind apele transfrontaliere stabilesc în general organisme comune sau aranjamente menite să servească ca un punct focal de cooperare între State pentru gospodărirea de zi cu zi a cursurilor de apă comune. Astfel de organisme internaționale comune constituie o componentă esențială a multor regimuri de cursuri de apă moderne. Ele sunt folosite ca instrumente importante pentru coordonarea eforturilor Statelor de a gospodări cursurile de apă, în special prin armonizarea intereselor competitive și identificarea oportunităților pentru activități de beneficiu reciproc. În plus, mecanismele instituționale pot contribui la prevenirea și soluționarea disputelor, prin expertiză tehnică; o problemă potențial continuă ar putea fi revizuită la nivel intern cu recomandări cu privire la modul de adresare, înainte ca această problemă să se transforme într-o controversă între State, necesitând soluționarea oficială a litigiului.

Stabilirea și utilizarea unor mecanisme comune sunt considerate ca fiind cel mai important aspect al cooperării în cazul apelor transfrontaliere. UNWC încurajează Statele cursurilor de apă să ia în considerare crearea de organisme comune, în scopul de a facilita cooperarea cu privire la măsurile și procedurile corespunzătoare.⁷⁵ Acestea oferă structura organizatorică, capacitatea și resursele umane necesare pentru schimbul de informații și consultări, precum și o conduită de prevenire și soluționare a litigiului.⁷⁶ Practic, toate acordurile recente privind cursurile de apă transfrontaliere înființează organisme comune într-o varietate de formate.⁷⁷ În timp ce majoritatea acestor mecanisme sunt Comisia specifică la nivel de bazin sau organisme comune, există cadre instituționale mai generale, de obicei,

prevăzute în aranjamente globale, regionale sau sub-regionale (Manualele I & II ale GWP/INBO).

În conformitate cu Convenția pentru Apă CEE-ONU locul central aparține Reuniunii Părților (MoP) și organelor sale subsidiare, care au avut un rol important în punerea în aplicare a acordului regional, cu practica de stat semnificativă în aceste aranjamente instituționale. MoP se întâlnește în mod regulat și este de acord cu planul de lucru conform Convenției; la reuniunea cea mai recentă (Roma, Noiembrie 2012), programul de perspectivă include atenția continuă asupra implementării și aderării la Convenție, atenția concentrată asupra adaptării la schimbările climatice în bazinele transfrontaliere, noi activități de cuantificare a beneficiilor cooperării transfrontaliere, o evaluare tematică asupra legăturii apă-hrană-energie-ecosisteme și activități legate de deschiderea Convenției privind Apa și cooperarea consolidată cu GEF și UNESCO în calitate de parteneri la nivel mondial.

Un alt exemplu al rolului mecanismelor instituționale este Consiliul pentru Drepturile Omului, care a fost desemnat în calitate de organ responsabil de supraveghere a Rezoluției ONU privind Dreptul Omului la Apă și Sanitație.⁷⁸ Împreună cu mecanismele instituționale oficiale, societatea civilă joacă un rol din ce în ce mai important în structura generală de guvernare.⁷⁹

Soluționarea disputelor - Eficiența regimurilor juridice care reglementează cursurile de apă transfrontiere este, de obicei îmbunătățită atunci când există un sistem pentru monitorizarea conformității⁸⁰ și rezolvarea disputelor.⁸¹ În conformitate cu preceptele fundamentale ale Cartei ONU,⁸² Statele sunt obligate să-și rezolve disputele și să le elimine prin mijloace pașnice și să dispună de o gamă largă de moduri, atât diplomatic cât și judiciar, la eliminarea lor.⁸³ În conformitate cu Carta ONU litigiile internaționale pot fi soluționate prin „negociere, anchetă, mediere, conciliere, arbitraj, pe cale judiciară, apelarea la organizații sau aranjamente regionale sau alte mijloace pașnice”,⁸⁴ Statele au

folosit toate aceste metode pentru a rezolva disputele privind apa, dar cea mai comună resursă recurge la negocieri, oficii bune, și fapt-constatare, susținute prin utilizarea organismelor comune și instituțiilor regionale.⁸⁵

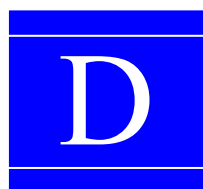
Articolul 33 din UNWC oferă o listă de opțiuni disponibile pentru Statele membre în vederea stabilirii controverselor lor posibile.⁸⁶ În cazul în care problema nu este rezolvată prin folosirea mijloacelor tradiționale de reglementare, părțile pot recurge la obligația fapt-constatare.⁸⁷ Procedura se aseamănă cu concilierea, dar nu are nevoie de consimțământul ambelor părți pentru a stabili o comisie de fapt-constatare - acest lucru poate fi făcut la solicitarea din partea unui singur Stat. Comisia fapt-constatare poate face „o astfel de recomandare pe care o consideră adecvată pentru o soluționare echitabilă a disputei”⁸⁸ Deși acest mecanism nu a fost încă testat în practică, pare a fi bine adaptat la natura specială a litigiilor legate de apă.

Cu toate acestea, părțile dintr-un conflict nu sunt obligate prin recomandarea Comisiei și pot invoca încă proceduri obligatorii de soluționare a litigiilor, cum ar fi arbitrajul sau judecarea. O abordare mai puțin detaliată a fost adoptată în cadrul Convenției pentru Apă CEE-ONU, în care Articolul 22 o lasă deschisă Părților pentru a selecta mecanismele lor preferate de soluționare a litigiilor, încurajând în același timp negocierea în primă instanță și, în cazul în care acest lucru este fără succes, se prevede recurs la Curtea Internațională de Justiție sau la arbitraj. O serie de dispute legate de apă au fost aduse în fața ICJ și în fața tribunalelor arbitrale, iar acestea oferă îndrumări privind modul în care problemele de litigiu sunt rezolvate.⁸⁹ Dar, în conformitate cu normele generale ale dreptului internațional, disputele nu pot fi auzite fără acordul Statelor.

„Problemele legate de apă din lumea noastră nu trebuie să fie doar o sursă de tensiune; ele pot fi, de asemenea, un catalizator pentru cooperare... Dacă vom lucra împreună, un viitor sigur și durabil privind apa poate fi al nostru.” Kofi Annan⁹⁰

3. COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ ÎN PRACTICĂ

„Acordurile de cooperare de astăzi se modifică tot mai mult de la o singură concentrare asupra împărțirii apelor la împărțirea multiplelor beneficii din aranjamentele mai optime privind apa în cadrul bazinelor.”⁹¹

dreptul internațional privind apa servește ca o platformă pentru facilitarea cooperării transfrontaliere prin stabilirea de norme transparente și previzibile de angajament. Acesta oferă un cadru normativ și instituțional în care diferite aspecte și linii directoare, care afectează potențialul de cooperare, pot fi adaptate în mod corespunzător – probleme de geografie, disponibilitatea și variabilitatea resurselor, guvernare, relațiile interstatale și asimetriile de putere, comerțul, moștenirile coloniale și diverse regimuri politice.⁹² Dreptul internațional privind apa abordează aceste chestiuni la două niveluri.

La un **nivel macro** dreptul internațional privind apa oferă parametrii legali pentru acțiunea de stat. În practică aceasta înseamnă operarea în limitele legii națiunii, care solicită ca resursele de apă comune din lume să fie gospodărite în mod pașnic. Normele de drept internațional oferă un *meta-cadru* pentru *relațiile interstatale*, cu căile de atac disponibile în caz de comportament ilegal, cum ar fi o încălcare a normelor. În general, Statele sunt angajate în dezvoltarea și gospodărirea resurselor comune de apă transfrontaliere în conformitate cu anumite norme juridice, sprijinite de amenințarea consecințelor adverse în cazul încălcării lor.

În elaborarea cadrului legal, Statele negociază în jurul acestor probleme legate de domeniul de aplicare cel mai adecvat din punct de vedere geografic și funcțional, normele de fond, procedurile, mecanismele instituționale și mijloacele de

soluționare a litigiilor. Acestea sunt incluse în, și constituie elementele unui tratat privind cursurile de apă, care formează fundamentul unui regim juridic.

Identificarea factorilor relevanți și a circumstanțelor care trebuie să fie abordate presupune integrarea unei serii de considerații juridice, științifice și politice.

Dreptul internațional servește ca o *platformă pentru integrare*, care presupune identificarea, articularea și încorporarea factorilor și circumstanțelor relevante în special pentru regimul specific de management al cursurilor de apă, informat prin știință și politică.

La un **nivel micro** dreptul internațional oferă un cadru pentru punerea în aplicare a normelor convenite și prevede mecanisme de monitorizare și asigurare a conformității la nivel național. Normele de fond și normele procedurale, organismele instituționale și mijloacele de soluționare a litigiilor luate împreună stabilesc un *mecanism pentru operaționalizarea regimului juridic stabilit*.

Regula de guvernare a utilizării echitabile și rezonabile definește obiectivul final al regimului, precum și contextul pentru punerea în aplicare.

Aplicarea regulii de utilizare echitabilă și rezonabilă

UNWC, ca principalul instrument universal de repartizare a utilizării apei, oferă îndrumare.

Articolul 5 prevede:

Statele cursurilor de apă vor utiliza în teritoriile lor respective un curs de apă internațional într-un mod echitabil și rezonabil. În particular, un curs de apă internațional va fi folosit și exploatat de către Statele cursului de apă, în vederea realizării unei utilizări optime și durabile a acestora și obținerii de beneficii, ținând cont de interesele Statelor cursului de apă în cauză, în conformitate cu protecția adecvată a cursului de apă.

Statele cursului de apă vor participa la utilizarea, dezvoltarea și protejarea unui curs de apă internațional într-un mod echitabil și rezonabil. O astfel de participare include atât dreptul de a utiliza cursul de apă cât și datoria de a coopera în domeniul protecției și dezvoltării acestuia, așa cum este prevăzut în Convenția actuală.

Articolul 6 oferă îndrumări privind modul în care regula de utilizare echitabilă și rezonabilă urmează să fie implementată – „*toți factorii relevanți trebuie să fie luați în considerare împreună, iar o concluzie trebuie să fie trasă pe baza întregului*”. Această

abordare urmează Normele ILA Helsinki, care au introdus noțiunea de utilizare echitabilă și rezonabilă și au inclus, de asemenea, o metodologie pentru punerea în aplicare a acestor norme. Lista neexhaustivă de factori ce urmează a fi luați în considerare în Articolul 6 este deschisă și acoperă o gamă largă de situații, care trebuie să fie examinate în cazul în care utilizări noi sau crescute trebuie să fie luate în considerare. Important, flexibilitatea încorporată a normei, comună pentru dreptul internațional, oferă un potențial enorm pentru circumstanțelor noi și a celor în schimbare, care afectează utilizarea resurselor de apă comune. Acest lucru ar trebui să fie văzut ca o forță și nu ca o slăbiciune a normei.

Convenția pentru Apă CEE-ONU prevede că „Părțile ar trebui să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura că apele transfrontaliere sunt folosite într-un mod rezonabil și echitabil, luând în considerare în special caracterul lor transfrontalier, în cazul activităților care cauzează sau sunt susceptibile de a provoca un impact transfrontalier”(Art. 2 (2)); și elaborează ulterior exemple specifice a ceea ce presupune aceasta.

Această normă dezvoltă o abordare holistică și incluzivă pentru managementul resurselor de apă transfrontaliere, cu accent pe repartizarea benefică a utilizării în contextul unui bazin. Noțiunea de împărțire a beneficiilor găsește fundamentul legal în această normă de drept internațional - utilizarea echitabilă și rezonabilă, iar participarea încurajează Statele cursurilor de apă să coopereze în optimizarea și repartizarea echitabilă a utilizărilor benefice (bunuri, produse și servicii) conectate direct sau indirect cu cursul de apă.⁹⁶ Practica de stat sprijină o astfel de abordare. Exemplele includ, Tratatul pentru Fluviul Columbia (beneficiile din aval împărțite de Canada și Statele Unite ale Americii)⁹⁷ și Acordul Mekong.^{98 99}

Regula de utilizare echitabilă și rezonabilă și participare este susținută de datoria de a coopera (Articolul 8)¹⁰⁰ și de setul de norme procedurale conținute în Partea a III-a a UNWC. Mecanismele operaționale necesare pentru a facilita cooperarea - norme procedurale, mecanismele instituționale și mijloace de soluționare a litigiilor - sunt reflectate în mod constant în tratat și practica de stat.¹⁰¹

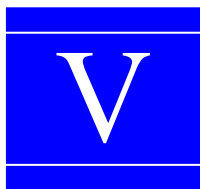
Litigii privind Apele Transfrontaliere - exemple de soluționare a litigiilor cu terțe părți

Un număr de litigii privind apele transfrontaliere demonstrează cum funcționează regimurile cursurilor de apă în practică.¹⁰² Acestea includ Jurisdicția Teritorială a Comisiei Internaționale

a Fluviului Oder (*Marea Britanie, Cehoslovacia, Danemarca, Franța, Germania, Suedia v. Polonia, PCIJ, 1929*)¹⁰³; Arbitraj pentru Lacul Lanoux (*Franța contra. Spaniei, ICJ, 1957*)¹⁰⁴; Cazul privind proiectul Gabcikovo-Nagymaros (*Ungaria contra Slovaciei, ICJ, 1998*)¹⁰⁵; Litigiu privind Drepturile de Navigație și cele Conexa (*Costa Rica contra Nicaragua, ICJ, 2008*)¹⁰⁶; Cazul privind Fabricile de Celuloză de pe Fluviul Uruguay (*Argentina contra Uruguay, ICJ, 2010*)¹⁰⁷ și Arbitraj pentru apele din Indus Kishenganga (*Pakistan contra India, PCA, 2010*)¹⁰⁸. În cazul Gabcikovo-Nagymaros Curtea a declarat că „Dezvoltarea modernă a dreptului internațional a consolidat principiul exprimat în cazul Fluviului Oder în care ‘comunitatea de interes’ într-un râu navigabil devine baza unui interes legal comun sau altei utilizări decât navigația ale cursurilor de apă internaționale”.¹⁰⁹ Această abordare a comunității de interes oferă fundamentul pentru conceptul de hidro-solidaritate, care este acum în curs de dezvoltare ca răspuns la securitatea apei la nivel global.¹¹⁰

4. STUDII DE CAZ

„Simplul fapt este că importanța apei pentru oameni, în mod individual și organizați în grupuri, i-a condus să caute stabilitatea în relațiile lor fluviiale prin dezvoltarea și acceptarea vamală, precum și prin mai multe acte oficiale, cum ar fi acordurile.”¹¹¹

om examina acum cum toate acestea se traduc în practică prin intermediul a cinci studii de caz - Zambezi, Niger, Mekong, Drin (în regiunea mediteraneană) și Dunărea. Acestea au fost selectate din întreaga rețea GWP și sunt folosite aici pentru a examina modul în care instrumentele juridice contribuie la promovarea cooperării.

Noi considerăm fiecare caz în contextul celor cinci elemente de bază - domeniul de aplicare, normele de fond, normele procedurale, mecanismele instituționale și mijloacele de soluționare a litigiilor - pentru a evalua măsura în care acestea sunt tratate în fiecare curs de apă și modul în care aceasta afectează cooperarea.

4.1. Fluviul Zambezi

Opt țări - Angola, Namibia, Botswana, Zimbabwe, Zambia, Tanzania, Malawi și Mozambic - împart bazinul râului Zambezi, al patrulea ca mărime din Africa. Aproximativ 30 de milioane de oameni trăiesc în bazin, care își are izvoarele din Zambia. Canalul principal al râului formează granițele dintre Zambia și Zimbabwe, și Zambia și Botswana înainte de a ajunge în ocean în Mozambic.

Cooperarea oficială a început atunci când barajul Kariba a fost construit în anii 1950, iar Portugalia, puterea colonială în Mozambic, la acel moment, Zambia, și Zimbabwe au semnat un acord de folosire a fluviului Zambezi.¹¹² În 1987 Zambia și Zimbabwe au înființat Autoritatea pentru Fluviul Zambezi ca un organism responsabil pentru cooperarea și administrarea barajului Kariba.¹¹³

În prezent, fluviul Zambezi este acoperit de un mozaic de instrumente juridice suprapuse în cadrul Protocolului primordial SADC Revizuit, care stabilește cadrul pentru cooperarea transfrontalieră a resurselor de apă din regiunea SADC. Protocolul SADC Revizuit promovează o abordare a bazinului hidrografic pentru gospodărirea apei, încurajarea „strânsei cooperări pentru utilizarea judicioasă, durabilă și coordonată a resurselor cursurilor de apă comune în Regiunea

SADC”.¹¹⁴ Se încurajează ca statele membre din regiunea SADC să intre în acordurile specifice la nivel de bazin, care sunt în deplină concordanță cu abordarea promovată de UNWC și a normelor de drept internațional cutumiar.¹¹⁵

Recunoscând importanța abordării de management la nivel de bazin, țările riverane și SADC au inițiat Proiectul Planului de Acțiuni pentru Zambezi, care a înființat o organizație a bazinului hidrografic prin Acordul privind Înființarea Comisiei Cursului de Apă Zambezi (Acord ZAMCOM).¹¹⁶ Acest acord, semnat inițial în 2004 de către Angola, Botswana, Malawi, Mozambic, Namibia, Tanzania, Zambia și Zimbabwe a intrat în vigoare în 2011, după ratificarea de către toți semnatarii cu excepția Zambiei.

Acordul stabilește Comisia Cursului de Apă Zambezi (ZAMCOM) care detaliază atribuțiile ZAMCOM și introduce normele procedurale și de fond împreună cu prevederile privind soluționarea litigiilor. Conform Acordului ZAMCOM, *„obiectivul Comisiei este de a promova utilizarea echitabilă și rezonabilă a resurselor de apă ale Cursului de Apă Zambezi, precum și gospodărirea eficientă și dezvoltarea durabilă a acestuia.”*¹¹⁷ ZAMCOM este alcătuit din trei organisme de conducere – Consiliul de Miniștri, Comitetul Tehnic (ZAMTEC) și Secretariatul. Botswana găzduiește Secretariatul Interimar ZAMCOM.

ZAMCOM oferă o platformă pentru discuțiile și negocierile în curs de desfășurare cu privire la aspectele relevante pentru managementul Zambezi, inclusiv atenuarea inundațiilor, adaptarea la schimbările climatice, dezvoltarea și managementul infrastructurii comune și protecția mediului. Prima reuniune a ZAMTEC a fost convocată în Noiembrie 2012 și a inclus reprezentanți din toate cele opt țări ale cursurilor de apă, inclusiv Zambia.

Cu toate acestea, reticența Zambiei, ca cel mai mare riveran de pe Fluviul Zambezi, de a ratifica Acordul ZAMCOM duce la provocări serioase în ceea ce privește cooperarea eficientă de o parte și de alta a bazinului și poate compromite abilitatea

ZAMCOM-ului de a executa în întregime mandatul său. O serie de motive au susținut refuzul Zambiei – de la lipsa unui acord cu părțile interesate de la nivel local, la susținerea faptului că Zambia a solicitat drepturi explicite de alocare a apei în urma unei înțelegeri.¹¹⁸ Zambia intenționează să construiască infrastructură hidroelectrică și de irigare la scară largă pentru a îndeplini cerințele crescute de apă și energie electrică, iar unele Autoritățile din Zambia cred că Acordul ZAMCOM reprezintă obstacole structurale pentru aceste proiecte.¹¹⁹ Cu toate acestea, țările riverane Zambezi, inclusiv Zambia, continuă să coopereze în mod neoficial pe probleme de interes reciproc, inclusiv infrastructura și controlul inundațiilor.¹²⁰ Cu toate acestea, astfel de aranjamente ad-hoc, contribuind în general, în același timp, la construirea încrederii regionale, sunt departe de a fi ideale în comparație cu o abordare la nivel de bazin acceptată sub tratat.

O Analiză recentă a Oportunităților pentru Investiții Multi-Sectoriale, realizată de Banca Mondială, a examinat scenariile de dezvoltare pentru investiții orientate spre dezvoltarea hidroenergiei, irigării și turismului în bazinul Zambezi și a propus o serie de oportunități pentru investiții unilaterale, bilaterale și multilaterale.¹²¹ Evaluarea a sugerat că investițiile comune într-un baraj hidroenergetic într-o țară ar putea avea un randament mai ridicat decât investiții comparabile făcute în mod individual de țări. Raportul stabilește că *„Beneficiile economice ale creșterii producției hidroelectrice sunt substanțiale, iar investițiile asociate sunt viabile ... Este clar că această cooperare poate juca un rol important în maximizarea beneficiilor care pot fi de așteptat de la investiții. Chiar și fără investiții substanțiale ulterioare, cooperarea între țările riverane are potentialul de a oferi beneficii substanțiale permițând în același timp regiunii să amâne unele investiții pentru infrastructura nouă, menținând în același timp sustenabilitatea pe termen lung a Bazinului.”*¹²² Cu toate acestea, în ciuda avantajelor economice evidente, astfel de investiții sunt în imposibilitatea de a proceda fără instrumente legale convenite care identifică și reglementează drepturile și sarcinile.

Cadrul general al SADC, Protocolul Revizuit SADC și Acordul ZAMCOM, oferă oportunități importante pentru crearea cooperării la nivelul bazinului hidrografic Zambezi. Oportunitățile pentru Investițiile Multi-sectoriale, dacă sunt atent dezvoltate în continuare ca parte a Planului Strategic Zambezi în cadrul legal existent, ar asigura un catalizator important pentru a avansa cu Acordul ZAMCOM ca o platformă legală pentru angajamentul operațional cu privire la propunerile de proiecte majore.

Examinarea Acordului ZAMCOM prin prisma a cinci elemente de bază sugerează că există în continuare probleme nerezolvate legate în principal de reticența Zambiei de a adopta instrumentul (Tabelul 1). Cu toate acestea, Legea Apei recent adoptată în Zambia include o serie de principii importante, inclusiv „*resursele de apă vor fi gospodărite într-o manieră integrată și durabilă.*”¹²³ Această abordare națională, prin extensie logică, ar putea influența atitudinea Zambiei față de cooperarea la nivel regional. De asemenea, acordul Zambiei de a participa la prima reuniune a ZAMTEC (Noiembrie 2012) și aprobarea din partea Zambiei a Protocolului Revizuit SADC a furnizat semne încurajatoare.

Tabel 1 – Acordul ZAMCOM din 2004

Cadrul legal	Detalii	Informații suplimentare
Domeniul de aplicare	„Cursul de Apă Zambezi” înseamnă sistemul de ape de suprafață și ape subterane din Zambezi, constituind în virtutea relației lor fizice un tot unitar care curge în mod normal într-un terminal comun, Oceanul Indian.	Aproape identică cu definiția UNWC a cursului de apă. (O hartă topografică indicativă a Cursului de Apă Zambezi este conținută în Anexa 1 a Acordului). Zambia nu este parte a Acordului.
Norme de fond	Cursul de Apă Zambezi va fi gospodărit și utilizat într-o manieră echitabilă și rezonabilă. (Art. 13) Statele Membre vor utiliza pe teritoriile lor Cursul de Apă Zambezi într-o manieră echitabilă și rezonabilă în vederea atingerii utilizării optime a acestuia și vor utiliza beneficiile oferite în conformitate cu protecția adecvată a Cursului de Apă Zambezi. (Art. 14) Statele Membre vor lua în mod individual și la comun toate măsurile de prevenire și de precauție în utilizarea	„Utilizarea echitabilă și rezonabilă (ERU)” înseamnă utilizarea echitabilă și rezonabilă așa cum este prevăzut la articolul 3 alineatul (7) literele (a) și (b) și articolul 3 alineatul (8) literele (a) și (b) din Protocolul Revizuit SADC; Vor fi elaborate normele de aplicare a ERU de către Comitetul Tehnic, așa cum este prevăzut la articolul 10 alineatul (1) litera (c).

	resurselor Cursului de Apă Zambezi, astfel încât să nu cauzeze daune semnificative pentru cursul de apă sau pentru orice Stat Membru, inclusiv pentru sănătatea umană și siguranță. (Art. 14)	
Norme procedurale	Un Stat Membru care intenționează orice program, proiect sau activitate cu privire la Cursul de Apă Zambezi sau care pot afecta negativ Cursul de Apă sau oricare alt Stat Membru notifică de îndată Secretariatului acestuia și furnizează Comisiei toate datele și informațiile disponibile cu privire la acestea. (Art. 16)	Schimb regulat de informații. (Art. 15)
Mecanisme instituționale	Comisia Cursului de Apă Zambezi (Art. 3) cuprinde: (a) Consiliul de Miniștri; (b) Comitetul Tehnic; și (c) Secretariatul.	Obiectivul Comisiei este de a promova utilizarea echitabilă și rezonabilă a resursele de apă din Cursul de Apă Zambezi, precum și gospodărirea eficientă și dezvoltarea durabilă a acestuia. (Articolul 5)
Soluționarea litigiilor	Art. 21 – „va intra rapid în consultări și negocieri în spiritul de bună-credință și echitate cu scopul de a ajunge la o soluționare pe cale amiabilă”; Consiliul poate, dacă este cazul, să facă recomandări pentru părțile la dispută cu scopul de a ajunge la o soluționare pe cale amiabilă”; „Dacă părțile la litigiu nu au ajuns la o înțelegere prin mijloacele prevăzute la alineatele (1) și (2) din această Articol, dacă părțile la litigiu sunt de acord pentru un alt mijloc de soluționare, disputa poate fi adusă în fața Tribunalului printr-un acord între Statele Membre care sunt părți la dispută sau printr-o petiție motivată și documentată privind partea uneia sau mai multor părți la dispută.	În cazul în care un Stat Membru nu a îndeplinit obligațiile în temeiul prezentului Acord, Statul Membru respectiv va trimite fără întârziere, și în orice caz, nu mai târziu de treizeci (30) de zile de la neîndeplinire, comunicarea scrisă la Secretariatul prin care explică eșecul și stabilește motivele, inclusiv măsurile luate pentru remedierea eșecului. (Art. 20) Consiliul poate cere Tribunalului să dea un aviz consultativ cu privire la utilizarea, dezvoltarea, protecția și conservarea Cursului de Apă Zambezi. (Art. 22)

4.2. Fluviul Niger

Fluviul Niger este al treilea cel mai lung fluviu din Africa (4.200 km) și cea mai mare cale navigabilă din Africa de Vest, cu sursa în zonele muntoase Fouta Djallon din Guinea. Fluviul trece prin Mali, face parte din granița dintre Benin și Niger, curge prin Nigeria și se varsă în Golful Guinea, la vest de Portul Harcourt. Afluenții extind bazinul în Burkina Faso, Coasta de Fildeș și Cameroon.¹²⁴

Cooperarea în Bazinul Hidrografic Niger a început în anii 1960, anterior celor mai multe râuri transfrontaliere din Africa.¹²⁵ Preambulul Legii Niamey din 1963¹²⁶

stabilește dorința Părților de a garanta libertatea de navigație¹²⁷ pe întregul sistem Niger și de a asigura „egalitatea tratamentului pentru cei care-l folosesc”.¹²⁸ Articolul 2 definește termenul de „utilizare”¹²⁹ și recunoaște egalitatea suverană a Statelor bazinului de a utiliza apele din Niger. În mod specific se prevede: „Utilizarea Fluviului Niger, afluenților și sub-afluenților săi, este deschisă pentru fiecare stat riverian în ceea ce privește porțiunea bazinului hidrografic Niger situată în teritoriul său și fără a cauza prejudicii drepturilor sale de suveranitate, în conformitate cu principiile definite în prezenta lege și în maniera pe care ele o pot specifica în acordurile ulterioare”.¹³⁰

Comisia Fluviului Niger (NRC) a fost înființată în 1963 pentru a coordona activitățile de navigație. Acordul privind NRC și Navigația și Transportul pe Fluviul Niger din 1964 („Acordul 1964”)¹³¹ completează Legea Niamey din 1963. NRC a fost alcătuită din nouă Comisari, care reprezintă Statele Membre¹³² și au avut puteri care ar putea fi caracterizate ca fiind largi (în domeniul de aplicare) și limitate (în sensul efectului).

Acordul 1964 a fost modificat substanțial prin modificări și completări ulterioare și, cel mai important, prin Convenția de Instituire a Autorității bazinului hidrografic Niger din 1980 („Convenția din 1980”),¹³³ semnat de către cele nouă State. Autoritatea Bazinului Niger (NBA)¹³⁴ a înlocuit Comisia Fluviului Niger și are un mandat mai larg. Rolul său general este de „a promova cooperarea dintre Statele Membre și de a asigura o dezvoltare integrată a Bazinului Niger în toate domeniile prin amenajarea resurselor sale, în special în domeniile energiei, hidraulicii, agriculturii, creșterii animalelor, pescuitului și agriculturii, silviculturii și resurselor forestiere, transportului, comunicațiilor și industriei”.¹³⁵ NBA este responsabilă pentru „armonizarea și coordonarea politicilor de dezvoltare națională pentru a asigura o determinare echitabilă a limitelor naționale” a utilizării sistemului.¹³⁶ Funcțiile sale includ regularizarea nivelului apei, controlul inundațiilor, prevenirea și combaterea secetei, precum și protecția mediului și măsuri de conservare. Convenția din 1980 adoptă în general o abordare

integrată a dezvoltării bazinului, dar acest obiectiv este atins mai mult prin punerea în aplicare a mandatului NBA decât dispozițiile de fond conținute în tratat.

Astfel, scopul general al unei serii de acorduri a fost acela de a crea un mecanism instituțional pentru facilitarea cooperării pentru dezvoltarea la nivel de bazin.¹³⁷ Convenția Revizuită privind Autoritatea Bazinului Niger din 1987¹³⁸ a înlocuit Convenția din 1980, dar urmărește multe din aceleași dispoziții.

În 2004, Statele Nigerului au adoptat Declarația de la Paris pentru dezvoltare și implementarea unei Viziuni Comune. Procesul continuu de construire a regimului include un Plan de Dezvoltare și un Plan Strategic de Acțiune, un Program asociat de Investiții și Carta de Apă a Bazinului Hidrografic Niger aprobate de Șefii Statelor în 2008. Acest instrument sprijină utilizarea durabilă, echitabilă și coordonată a resurselor de apă și include multe dintre prevederile UNWC. Pe această bază, în 2011, în timpul forumului „*Solidaritate pentru apă în țările bazinului hidrografic Niger*” Statele acestui bazin au adoptat Declarația de la Bamako care conține un set de recomandări, care vizează îmbunătățirea și consolidarea colaborării inter-statale în ceea ce privește apa. Declarația de la Bamako a fost numită, de asemenea, pentru ratificarea UNWC.¹³⁹ Această mișcare concertată demonstrează importanța indiscutabilă a acestui instrument în contextul regional și nevoia sa pentru un regim mai cuprinzător, inclusiv normele procedurale și de fond.

Regimul juridic de gospodărire a apei, care a evoluat în ultimii 50 de ani, în timp ce reflectă toate cele cinci elemente-cheie (Tabelul 2), nu este fără lacune și probleme. Acest lucru explică cerințele recente pentru un acord mai cuprinzător. În ciuda istoriei recente a angajamentului la nivel de bazin pentru Niger, există semne de creștere a potențialului de apariție a conflictelor în afara stressului crescut de la efectele schimbărilor climatice și practicile de gospodărire a apei (a se vedea Tabelul 2).¹⁴⁰

4.3. Fluviul Mekong

Bazinul Fluviului Mekong se scurge pe o suprafață de aproximativ 800.000 km² în șase State (Laos, Thailanda, China, Cambodgia, Vietnam și Myanmar), se întinde pe 4200 km de la izvoarele sale în zonele muntoase tibetane la vărsarea sa în Marea Chinei de Sud. Acesta este al doilea cel mai mare fluviu din Asia de Est și al unsprezecelea ca lungime din lume. Acesta oferă resurse importante pentru populația de peste 30 de milioane de oameni, care depind de activitățile agrare.

În 1995, în ciuda diversității considerabile de-a lungul bazinului, dar pe baza cadrului și practicii cooperative existente, patru State riverane mai mici (Cambodgia, Laos, Thailanda și Vietnam) au încheiat Acordul Mekong. Unul dintre principalele obiective ale acestui instrument este de a realiza „întregul potențial de beneficii durabile pentru toate țările riverane și prevenirea utilizării iraționale a apelor din Bazinul Hidrografic Mekong”.¹⁴¹ Planificarea bazinului este esențială pentru Acordul Mekong deoarece solicită membrilor să „coopereze în formularea unui plan de dezvoltare a bazinului”.¹⁴² Acordul Mekong continuă să influențeze dezvoltarea de-a lungul bazinului. China și Myanmar participă în calitate de observatori și parteneri de dialog conform Acordului.

Tabel 2 – Convenția din 1987 care instituie Autoritatea Bazinului Niger

Cadrul legal	Detalii	Informații suplimentare
Domeniu de aplicare	Bazinul Hidrografic Niger	
Norme de fond	Autoritatea Bazinului Niger este responsabilă conform Art. 3 de a promova cooperarea dintre Statele Membre și în toate domeniile: energie, apă, agricultură, șeptel, pescuit și piscicultură, silvicultură și exploatare silvică, transport, comunicații, precum și industrie.	Proiectele curente ale NBA se concentrează asupra controlului inundațiilor și secetei, îmbunătățirii navigației fluviale, asigurării producției agricole și producției de energie și combaterii deșertificării. Se orientează către acceptarea normelor de fond în cadrul noului acord în concordanță cu UNWC după cum se menționează în proiectul Cartei Bazinului Niger, care apare pe site-ul NBA.
Norme procedurale	Statele membre sunt obligate să informeze Secretariatul Executiv despre toate proiectele și lucrările pe care doresc să le întreprindă în cadrul bazinului.	

	NBA informează statele membre în mod permanent despre orice evoluție importantă.	
Mecanisme instituționale	Summit-ul Șefilor de Stat și Guvernului Consiliul de Miniștri Comitetul Tehnic al Experților Secretariatul Executiv Funcțiile NBA prevăzute la Art. 4 pot fi rezumate după cum urmează: • Armonizarea și coordonarea politicilor naționale ale statelor membre; • Pregătirea și implementarea unui plan de dezvoltare integrată pentru bazin; • Promovarea și participarea la lucrări și proiecte de interes comun; • Asigurarea controlului și reglementarea tuturor formelor de navigație pe Fluviul Niger, afluenții săi și sub-afluenții; • Mobilizarea resurselor financiare pentru studii, lucrări și proiecte.	Summit-ul Șefilor de stat și Guvernului a Autorității este organismul suprem de orientare și decizii. Acesta este compus din Șefii de Stat și Guvern sau reprezentanții autorizați ai acestora. Consiliul de Miniștri al Autorității este Organismul de Supraveghere al Autorității. Este compus din Miniștri sau reprezentanții autorizați ai acestora la un vot pentru fiecare Stat Membru. Comitetul Tehnic al Experților este compus din reprezentanți ai Statelor Membru. Este mandatat pentru a pregăti ședințele Consiliului de Miniștri și rapoartele și recomandările Consiliului de Miniștri. Secretariatul Executiv este organul statutar al NBA.
Soluționarea litigiilor	Art. 20 Orice litigiu care poate apărea între Statele Membru în interpretarea și / sau punerea în aplicare a prezentei Convenții trebuie să fie stabilit pe cale amiabilă, prin negociere directă. În cazul în care nu se rezolvă astfel de litigii, problema va fi menționată la Summit de o parte pentru astfel de litigii, iar decizia va fi definitivă.	Negociere; decizie finală dată de Summit.

Acordul Mekong acoperă toate cele cinci elementele legale, care încorporează printre dispozițiile sale de bază regulile de utilizare echitabilă și rezonabilă, stabilirea de proceduri avansate și un mecanism instituțional în forma Comisiei Fluviului Mekong (MRC). Acordul identifică obiective care formează accentul funcțional al organizației, inclusiv stabilirea și menținerea fluxurilor minime, revizuirea utilizărilor propuse ale apei și formularea unui Plan de Amenajare a Bazinului.

Regimul juridic Mekong a evoluat prin adoptarea de protocoale adiționale și aranjamente pentru a sprijini implementarea mai eficientă a Acordului. În timp ce se prevede notificarea și consultări prealabile, care urmăresc să se ajungă la un acord prin comitetul mixt,¹⁴³ aceste prevederi generale sunt elaborate în continuare prin instrumente juridice suplimentare, cum ar fi Procedurile de Notificare,

Consultare Prealabilă și Acord și Liniile Directoare privind Implementarea Procedurilor de Notificare.¹⁴⁴ Părțile folosesc acest mecanism pentru a revizui în comun orice proiect de dezvoltare propus cu scopul de a ajunge la un consens cu privire la calea de urmat.¹⁴⁵ De exemplu, a fost angajat să se revizuiască proiectul propus Xayaburi,¹⁴⁶ deși un consens rămâne evaziv.¹⁴⁷ Acesta s-a dovedit a fi o problemă delicată și rămâne nerezolvată în prezent.¹⁴⁸ Deși construcția barajului a fost suspendată inițial,¹⁴⁹ se pare că de acum va merge mai departe.¹⁵⁰ MRC a oferit un rezumat al consultării barajului Xayaburi.¹⁵¹

Cu toate acestea, regimul legal Mekong este fără îndoială unul dintre cele mai eficiente cadre multilaterale de cooperare pentru managementul resurselor de apă din această regiune. Unele dintre cele mai recente realizări s-au remarcat la reuniunea MRC din decembrie 2011.¹⁵²

Acordul Mekong prevede eventuale controverse între State în ceea ce privește utilizarea apei. Se preconizează că în cazul în care apare o dispută, MRC ar servi ca un prim-stop pentru a rezolva problema. Numai dacă acesta este în imposibilitatea de a rezolva litigiul într-un timp util, problema va merge înainte la negociere cu guvernele naționale, mediere și alte mijloace de soluționare a litigiilor.

În ciuda unor controverse recente, precum barajul Xayaburi, donatorii internaționali continuă să sprijine cooperarea privind Mekong. În 2012, Banca Mondială a încredințat 8 milioane de dolari americani pe o perioadă de 5 ani către MRC pentru a promova managementul transfrontalier îmbunătățit și vizează facilitarea cooperării privind managementul integrat al resurselor de apă.¹⁵³ Finanțarea va sprijini comunicarea îmbunătățită cu părțile interesate cheie, inclusiv guverne; sectorul privat, societatea civilă și comunitățile locale. Germania a încredințat 8 milioane de euro (10,5 milioane dolari SUA) către MRC pentru conservarea și utilizarea durabilă a zonelor umede selectate, dedicate pentru susținerea strategiilor și acțiunilor de îmbunătățire a managementului zonelor umede și „se concentrează pe siturile prioritare selectate în care sunt necesare

abordări integrate și transfrontaliere și unde cooperarea regională este importantă”.¹⁵⁴ În 2012, MRC a fost de acord privind o serie de mesaje pentru a contribui la Rio +20, iar Conferința ONU privind Dezvoltarea Durabilă Dezvoltarea, declară că „Factorii de decizie în sectoarele de apă, hrană, și energie trebuie să se angajeze într-un dialog în aceste sectoare și dincolo de granițe pentru a căuta soluții inovatoare.”¹⁵⁵

Tabel 3 – Acordul Mekong din 1995

Cadrul legal	Detalii	Informații suplimentare
Domeniu de aplicare	Bazinul Fluviul Mekong (Art. 5). Părțile sunt de acord „Să coopereze în toate domeniile de dezvoltare durabilă, utilizare, managementul și conservarea apei și a resurselor conexe ale Bazinului Hidrografic Mekong inclusiv, dar nu sunt limitate pentru irigare, hidro-energie, navigație, controlul inundațiilor, pescuit, plutitoare din lemn, recreere și turism, pentru a optimiza utilizarea multiplă și beneficiile reciproce ale tuturor riveranilor și pentru a minimiza efectele nocive care ar putea rezulta din evenimentele naturale și din activitățile antropice”.	Ar fi fost mai precis dacă era folosit termenul „Bazin inferior Mekong”, deoarece statele riverane din partea superioară a Mekongului - China și Myanmar - nu sunt părți la Acord. Astfel, în lipsa unui acord la nivel de bazin, inclusiv toate statele cursului de apă Mekong, normele de drept internațional cutumiar se aplică cursului superior.
Norme de fond	Părțile convin să utilizeze „apele sistemului Fluviului Mekong într-o manieră rezonabilă și echitabilă” (Art. 5) supus regulilor suplimentare ce urmează să fie convenite conform Art. 26. ¹⁵⁶	Regulile prevăzute la Articolul 5 sunt modificate de prescripțiile din Articolul 6, care necesită menținerea unui nivel de debit minim privind opiniile și a celor din Articolul 7, care prevăd: „[Părțile convin:] Să se depună toate eforturile pentru a evita, reduce și atenua efectele nocive care ar putea afecta mediul, în special cantitatea și calitatea apei, condițiile acvatice (ecosistem) și echilibrul ecologic al sistemului hidrografic, de la dezvoltarea și utilizarea resurselor de apă ale Bazinului Fluviului Mekong sau din descărcarea deșeurilor și din refluxuri.
Norme procedurale	Organism specific de reguli privind notificarea, consultarea și schimbul de date, elaborat în Protocoalele ulterioare.	Regula generală a utilizării echitabile și rezonabile din cadrul Acordului Mekong este legată în mod direct de un organism de norme procedurale specifice (cum ar fi notificarea și consultarea), care se aplică utilizărilor intra și interbazinale ale sistemului. Toate utilizările afluenților din Mekong, inclusiv Tonlé Sap, necesită

		notificare către Comitetul Comun.
Mecanisme instituționale	Consiliul de Miniștri este cel mai mare organism de luare a deciziilor pentru Comisia Fluviului Mekong (MRC), supravegherea Comisiei este responsabilitatea Comitetului Comun, iar implementarea la nivel național este realizată de Comitetul Național Mekong din fiecare stat contractant. Funcțiile tehnice și administrative intră sub incidența unei ramuri operaționale, Secretariatul MRC.	MRC este esențială pentru punerea în aplicare a Acordului, formată din 3 organisme permanente - Consiliul (un membru din fiecare Stat riveran participant la nivel Ministerial și de Cabinet, împuternicit să ia decizii politice în numele lui/guvernului său); Comitetul Comun (un membru din fiecare stat riveran participant la nu mai puțin de nivel de Șef de Departament) și Secretariatul.
Soluționarea litigiilor	MRC este responsabil pentru soluționarea litigiilor (Art. 18). Litigiile nesoluționate de MRC vor fi trimise guvernelor (Art. 34; 35).	Una dintre funcțiile Consiliului este „de a trata, aborda și rezolva problemele, diferențele și disputele trimise către MRC de către orice membru al Consiliului, Comitetului Comun sau orice Stat membru cu privire la problemele apărute” în temeiul Acordului. Comitetul Comun este, de asemenea, solicitat să „abordeze și să depună toate eforturile pentru a rezolva problemele și diferențele care pot apărea între sesiunile regulate ale Consiliului, adresate de orice membru al Comitetului Comun sau Statelor membre privind problemele apărute” în temeiul Acordului, și „când este necesar să sesizeze Consiliul privind problema”. Litigiile nesoluționate de MRC sunt trimise la Guverne pentru negociere, posibilă mediere sau eventuală soluționare”, în conformitate cu principiile dreptului internațional”. Acordul nu conține o formă elegantă de referință a procedurii coercitive de soluționare a disputei dintre terți.

4.4. Fluviul Dunărea

Atât Dunărea cât și Drin, discutate mai jos sunt supuse unei serii de cadre juridice, inclusiv Convenția pentru Apă CEE-ONU și Directiva-Cadru UE privind Apa. În plus față de aceste instrumente, multe cursuri de apă europene sunt supuse unor acorduri specifice, cum este în cazul Dunării și cum evoluează pe Drin (sunt discutate mai jos).

Fluviul Dunărea este al doilea din Europa și cel mai „internațional” curs de apă din lume, care atinge circa 19 de țări cu o istorie lungă de cooperare se întinde înapoi la secolul al 17-lea (Toolbox GWP, Studiul de Caz 306). Bazinul este casă pentru ecosisteme importante „*extrem de valoroase din punct de vedere ecologic, economic, istoric și social*”¹⁵⁷ care au fost și încă sunt amenințate, în special ca rezultat al poluării din agricultură, industrie, urbanizare și așezări umane de-a lungul bazinului. Cooperarea în ceea ce privește Dunărea a început la începutul anilor 1900 pe probleme de navigație și, treptat, s-a extins pe probleme de geografie și domenii de aplicare. Acest proces, care a început cu o „Rețea Trans-națională de Monitorizare” (Declarația de la București din 1985) a culminat, după eforturi considerabile, cu adoptarea Convenției privind Cooperarea pentru Protecția și Utilizarea Durabilă a Fluviului Dunărea (Convenția pentru Protecția Fluviului Dunărea sau „DRPC”).¹⁵⁸ DRPC a fost semnată la 29 iunie 1994 la Sofia, Bulgaria de unsprezece State riverane ale Dunării - Austria, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Germania, Ungaria, Republica Moldova, România, Slovacia, Slovenia și Ucraina - și Comunitatea Europeană și a intrat în vigoare în Octombrie 1998, când a fost ratificată de al noulea semnatar (marcând 75% din total).

Procesul a beneficiat de un sprijin considerabil din partea UE, în conformitate cu Programul de Mediu pentru Bazinul Hidrografic al Dunării (EPDRB), condus de un Grup Operativ, care a început în 1991; a fost implementat pentru a sprijini și consolida acțiuni naționale pentru refacerea și protecția Fluviului Dunărea și de asemenea, pentru a suplimenta activitatea viitoare a ICPDR.

Obiectivul principal al DRPC este de a asigura că apele de suprafață și subterane în Bazinul Fluviului Dunărea sunt gospodărite și utilizate în mod durabil și echitabil. Aceasta implică:

- Conservarea, îmbunătățirea și utilizarea rațională a apelor de suprafață și apelor subterane;

- Măsuri preventive pentru a controla riscurile de accidente, implicând inundații, gheață sau substanțe periculoase și
- Măsuri pentru a reduce încărcăturile de poluare care intră în Marea Neagră.

Toți semnatarii au convenit să coopereze cu privire la problemele fundamentale de gospodărire a apei prin luarea „tuturor măsurilor adecvate legislative, administrative și tehnice, cel puțin pentru a menține și, acolo unde este posibil, pentru a îmbunătăți calitatea apei curente și condițiile de mediu ale Dunării și ale apelor din bazin și pentru a preveni și a reduce pe cât posibil efectele negative și schimbările care apar sau care pot fi cauzate.”¹⁵⁹

Pentru implementarea DRPC a fost înființat un mecanism instituțional multilateral - Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR) – format din cincisprezece părți contractante¹ și s-a dovedit a fi un organism comun foarte eficient. Acesta este creditat nu numai cu îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește condițiile de mediu din bazin ci și în coordonarea administrării infrastructurii de-a lungul Fluviului Dunărea. ICPDR servește ca un forum pentru coordonarea și cooperarea în probleme esențiale de gospodărire a apelor. ICPDR definește și recomandă măsuri juridice, administrative și tehnice necesare pentru menținerea și îmbunătățirea calității apei în Dunăre și afluenților săi. Activitățile ICPDR sunt susținute de un număr de Grupurile de Experți Tehnici,¹⁶⁰ care „*formează coloana vertebrală a operațiunii și succesul ICPDR*”. Șapte Grupuri de Experți se confruntă cu o varietate de probleme de politică și măsuri de reducere a poluării apei pentru punerea în aplicare a DCA.

Programul Comun de Măsuri, adoptat în cadrul ICPDR, este, în general, în conformitate cu DCA și acoperă problemele importante de mediu din bazin cum ar fi poluarea organică și poluarea cu nutrienți, substanțe periculoase și alterări

¹ Austria, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Germania, Ungaria, Republica Moldova, Muntenegru, România, Serbia, Slovacia, Slovenia, Ucraina și Comisia Europeană

hidromorfologice, care fiecare au un impact serios asupra apelor de suprafață și subterane transfrontaliere.¹⁶¹

Cooperarea privind Dunărea a avut loc la o serie de niveluri, cu colectare de date și schimb de informații, stabilirea sistemelor de avertizare timpurie, monitorizarea calității apei și o metodologie uniformă a datelor privind emisiile; toate aceste acțiuni au servit pentru a atenua impactul negativ asupra ecosistemelor din bazin. Studiul de caz Dunărea este un exemplu pozitiv despre modul în care cadrele juridic și instituțional grupate pot fuziona cu activitățile eficiente de cooperare în conformitate cu obiectivele cheie convenite.

Tabel 4 – Convenția pentru Protecția Fluviului Dunărea din 1994

Cadrul legal	Detalii	Informații suplimentare
Domeniu de aplicare	Apele de suprafață și subterane din cadrul Bazinului Hidrografic al Dunării; Convenția pentru Protecția Fluviului Dunărea acoperă bazinul de recepție al râurilor, precum și o serie de activități de la evacuarea apelor uzate la pescuit.	Articolul 3 definește domeniul de aplicare, inclusiv domeniul geografic de aplicare definit ca bazinul de recepție și domeniile de aplicare ale activității. „Bazinul de recepție” al Fluviului Dunărea înseamnă partea din bazinul hidrografic care este împărțită de către Părțile Contractante.
Norme de fond	Articolul 2 - Obiective și Principii de Cooperare Părților Contractante vor depune eforturi pentru realizarea obiectivelor de management durabil și echitabil al apei, inclusiv conservarea, îmbunătățirea și utilizarea rațională a apelor de suprafață și subterane din bazinul de recepție pe cât posibil. Mai mult, Părțile Contractante vor face toate eforturile pentru controlul pericolelor provocate de accidente care implică substanțe periculoase pentru apă, inundații și pericolele de gheață ale Dunării. Mai mult decât atât, vor încerca să contribuie la reducerea încărcăturii de poluare a Mării Negre din sursele situate în bazinul de recepție. Părțile contractante în conformitate cu prevederile acestei Convenții vor coopera privind problemele fundamentale de management al apei și vor lua toate măsurile corespunzătoare juridice, administrative și tehnice, cel	Lista completă a zonelor și acțiunilor comune pentru cooperare în conformitate cu Articolul 2. Principiul Poluatorul plătește și Principiul precauției constituie o bază pentru toate măsurile care vizează protecția Fluviului Dunărea și a apelor din cadrul bazinului de recepție. Accent puternic pe limitarea impactului negativ transfrontalier. Mai multe Anexe importante ale Acordului privind Cele mai Bune Tehnici Disponibile și Cele mai Bune Practici de Mediu (Anexa 1); și listele substanțelor industriale și periculoase.

	puțin pentru a menține și îmbunătăți condițiile de mediu actuale și calitatea apei Fluviului Dunărea și a apelor din bazinul de recepție și pentru a preveni și a reduce pe cât posibil, efectele adverse și schimbările care au loc sau susceptibile să fie produse.	
Norme procedurale	Articolul 4 definește formele de cooperare ca: (a) consultări și activități comune în cadrul Comisiei Internaționale în conformitate cu dispozițiile prezentei Convenții; (b) schimbul de informații cu privire la acorduri bi-și multilaterale, reglementări legale și privind măsurile în domeniul gospodăririi apelor; schimbul de documente juridice și directive și al altor publicații; alte forme pentru schimbul de informații și experiență.	Articolele 5 - 9 leagă într-o măsură mai mare formele de cooperare așteptate de părțile contractante; Articolul 7 conține orientări precise asupra obiectivelor și criteriilor de calitate a apei. Articolul 8 solicită inventarierea emisiilor, programe de acțiune și analiza progreselor;
Mecanisme instituționale	Cea mai mare autoritate din Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR); de asemenea, este prevăzută Conferința Părților. Există grupuri de experți pe domenii tematice specifice și probleme și pentru a pregăti rapoarte și recomandări pentru acțiuni coordonate. ICPDR are un Secretariat Permanent, pentru a sprijini activitatea sa, supravegheat de către un Secretar Executiv.	Articolul 10 - Părțile Contractante vor raporta Comisiei Internaționale aspectele de bază necesare Comisiei pentru a îndeplini atribuțiile sale. Articolul 18 - ICPDR - responsabil de punerea în aplicare a acordului, are misiunea de a lua deciziile privind cooperarea.
Soluționarea litigiilor	Articolul 24 - Dacă apare un litigiu între două sau mai multe Părți Contractante cu privire la interpretarea sau aplicarea acestei Convenții, acestea vor căuta o soluție prin negociere sau prin orice alt mijloc de soluționare a litigiilor acceptabil pentru părțile la litigiu, dacă este cazul, cu asistență din partea Comisiei Internaționale. În caz contrar, litigiul va fi supus deciziei obligatorii a unuia dintre următoarele mijloace de soluționare pașnică: - Curtea Internațională de Justiție; - Arbitraj, în conformitate cu Anexa V a acestei Convenții.	

În ciuda istoriei lungi de cooperare privind Dunărea, un litigiu privind proiectul barajului Gabčíkovo-Nagymaros rămâne nerezolvat. Cazul Fluviului Dunărea oferă un exemplu de aplicare practică a principiilor de drept internațional privind apa de către ICJ.¹⁶² Litigiul afectează punerea în aplicare a unui tratat bilateral încheiat de

două State vecine, Ungaria și Cehoslovacia, care vizează dezvoltarea exploatării hidroenergiei prin construirea de baraje pe granița lor comună. Decizia ICJ a fost deosebit de importantă în reformularea statutului „*dreptului de bază a Statului unui curs de apă la o partajare echitabilă și rezonabilă a resurselor unui curs de apă internațional*”,¹⁶³ așa cum este prezentat în Articolul 5 din UNWC.

ICJ a solicitat ca părțile să găsească o soluție la litigiul lor în lumina deciziei sale. Dar la 20 de ani după decizia judecătorească părțile încă nu o respectă pe deplin. Problema dacă sau nu ICJ este cel mai bun forum pentru controversele legate de apă continuă să fie dezbătută,¹⁶⁴ în ciuda creșterii recente a litigiilor supuse jurisdicției, care implică Statele vecine ale cursurilor de apă.

4.5. Fluviul Drin

Bazinul de recepție al Fluviului Drin acoperă 15.540 km² și are originea în ecosistemul format din Lacul Ohrid și Lacul Prespa din Albania, Macedonia și Grecia. Fluviul Drin leagă regiunea lacurilor Prespa-Ohrid-Shkoder din Peninsula Balcanică pentru a forma un ecosistem unic, care este larg recunoscut ca o zonă ecologică de importanță mondială. Cu toate acestea, există probleme de calitate a apei și a apei de irigare care sunt exacerbate de generarea energiei hidroelectrice și extracția pietrișului din albia râului.

Dialogul privind Bazinul Drin a fost inițiat între Statele riverane din Albania, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Grecia, Kosovo (teritoriu administrat de ONU în conformitate cu Rezoluția 1244 a Consiliului de Securitate al ONU) și Muntenegru cu scopul de a remedia deteriorarea situației de mediu în bazin. Dialogul este un proces de consultare coordonat și structurat, desfășurat sub auspiciile Convenției pentru apă CEE-ONU, care joacă un rol important în procesul în desfășurare. Obiectivul principal al Dialogului este de a dezvolta o Viziune Comună pentru gospodărirea durabilă a resurselor de apă ale bazinului și îmbunătățirea cooperării transfrontaliere. Dialogul contribuie, de asemenea, în mod direct la, și este parte din, Componenta Mediteraneană a Inițiativei UE pentru

Apă¹⁶⁵ și Parteneriatul GEF Med privind Ecosistemele Mari Marine Mediteraneene.¹⁶⁶

Pe 18 Aprilie 2011, Miniștrii Statelor bazinului au emis o Declarație prin care își exprimă sprijinul pentru continuarea și consolidarea Dialogului privind Bazinul Drin cu asistență din partea GWP Marea Mediterană și CEE-ONU. Statele Drinului au semnat, de asemenea, un Memorandum de Înțelegere (MoU) – „Drin: O Viziune Strategică Comună,”¹⁶⁷ care se bazează pe o voință politică clar exprimată „*spre o înțelegere reciprocă la nivel de bazin în domeniul managementului apei ca o precondiție pentru cooperarea spre o dezvoltare durabilă*”. Statele participante s-au angajat în mod special „*la dezvoltarea durabilă în Bazinul Drin care poate fi adusă aproape într-un mod coerent prin cooperarea transfrontalieră, în conformitate cu principiile procesului de integrare în Uniunea Europeană*”.

MoU pentru Drin servește ca un aranjament interimar de a promova și de a spori colaborarea pe teren, în așteptarea încheierii unui acord internațional adecvat, de la care se așteaptă să stabilească managementul de cooperare la nivel bazinal și să formeze o comisie de bazin. Acest lucru ar trebui să se dovedească de succes și ar trebui adăugat la realizările de cooperare facilitate în mod activ în cadrul Convenției pentru Apă CEE-ONU.

Tabel 5 - Memorandumul de Înțelegere Drin

Cadrul legal	Detalii	Informații suplimentare
Domeniu de aplicare	1. „Sub-bazinul” constă în zone geografice respective ale fiecăruia dintre următoarele bazine: Lacurile Prespa, Lacul Ohrid, Lacul Shkoder/Skadar (în comun, „Zona Lacului Trei”); râul Drinul Negru (Crn Drim sau Drin i Zi), râul Drinul Alb (Beli Drin Drin sau iBardhë); râul Drin (Drim sau Drini sau Drin imadh) și râul Buna/Bojana. 2. „Bazinul Transfrontalier Extins al Drinului” sau „Bazinul Drin” este zona geografică care constă în zonele geografice integrate ale tuturor sub-bazinelor.	„Părțile” sunt cinci Ministere competente de mediu și/sau apă ale Riveranilor Drinului reprezentate de Miniștrii respectivi și de reprezentanții lor. Prezentul MoU nu afectează statutul relațiilor bilaterale și a drepturilor și obligațiilor Părților în conformitate cu Memorandumurile de Înțelegere anterioare și/sau toate Acordurile internaționale încheiate între ele.
Norme de	Articolul 2. Obiectiv.	Articolul 3. Preocupări comune pentru

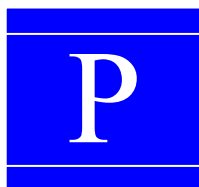
fond	Părțile, prin Miniștrii lor și reprezentanții lor, se angajează să promoveze acțiuni comune pentru managementul integrat coordonat al resurselor comune de apă din Bazinul Drin, ca un mijloc de a proteja și de a restabili pe cât posibil ecosistemele și serviciile pe care le oferă, și de a promova dezvoltarea durabilă în Bazinul Drin.	dezvoltarea durabilă a Bazinului Drin. Părțile trebuie să întreprindă astfel de acțiuni concrete pentru a aborda problemele identificate care afectează dezvoltarea durabilă în întregul Bazin Drin sau în unul sau mai multe din sub-bazine.
Norme procedurale	Seriile detaliate de angajamente și acțiuni concrete legate de obiectivul MoU. Articolul 4. Acțiuni prioritare la nivel național, bilateral și/sau nivel multilateral. 1. Pe termen scurt (până în 2013) un set de măsuri minime „Niciun Regret” ar trebui să fie inițiat și realizat pentru a promova managementul integrat al resurselor de apă, de asemenea, la nivel național și să faciliteze sporirea cooperării, inclusiv: ... (a se vedea lista extinsă).	
Mecanisme instituționale	„Grupul de Bază Drin” (denumit în continuare „DCG”) este organismul informal înființat în 2009 pentru a furniza un Forum de coordonare între Părți pentru a permite comunicarea și cooperarea între acestea și principalele părți interesate și pentru coordonarea și facilitarea punerii în aplicare a Dialogului Drin, format din reprezentanți ai: Părților; Comitetului de Administrare a parcului Prespa; Comitetul Bazinului de Recepție pentru Lacul Ohrid; Comisia Lacului Skadar-Shkoder; Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (denumită în continuare „CEE-ONU”); Parteneriatul Global al Apei - Marea Mediterană (denumit în continuare GWP-Med); și Biroul Mediteranean pentru Mediu, Cultură și Dezvoltare Durabilă (denumit în continuare „MIO-ECSDE”). Art. 5 (2) Înțelegând necesitatea implementării Viziunii Strategice Comune de a reflecta punctele de vedere ale părților interesate, Părțile fac apel pentru o reuniune anuală a părților interesate din Riveranii Drinului, apreciază și acceptă oferta CEE-ONU și GWP-Med pentru a facilita organizarea ei.	„Dialogul Drin” este un proces de consultare coordonat și structurat, inițiat în 2009, între Părți, Comisii / Comitete comune existente în unele dintre sub-bazine și părți interesate către dezvoltarea unei Viziuni Comune pentru consolidarea cooperării transfrontaliere și managementul durabil al Bazinului Drin în conformitate cu legislația existentă la nivel regional și internațional, în special prevederile Convenției pentru Apă CEE-ONU, DCA și alte acorduri multilaterale conexe, facilitate de CEE-ONU și GWP-Med și realizate în cadrul Convenției pentru Apă CEE-ONU și Fazei II de la Petersburg / Declarației de la Atena.
Soluționarea litigiilor	Nu de soluționare a litigiilor, dar Miniștrii responsabili pentru revizuirea anuală a progresului punerii în aplicare a	Articolul 6. Reuniunile Părților. Miniștrii responsabili cu gospodărirea resurselor de apă și/sau de mediu al

	MoU. Articolul 5. Implementare și Monitorizare (5) Părțile asigură participarea Guvernelor respective, în limita posibilităților lor, pentru a oferi resursele pentru implementarea prevederilor prezentului MoU și cheamă și invită Uniunea Europeană, Facilitatea Globală de Mediu și alți donatori pentru a se alătura și oferi sprijin în acest sens. DCG va iniția, stimula și coordona activitățile în acest sens.	celor cinci Părți se vor reuni ANUAL pentru a revizui progresele înregistrate în implementarea prezentului MoU și prevederilor sale.
--	--	--

Acest document a pus bazele formale pentru stabilirea unui regim juridic viitor pentru Bazinul Hidrografic Drin. De notat este implicarea constructivă a GWP-Med și a organizațiilor regionale (CEE-ONU) în proces, un angajament care continuă deoarece Grupul de Bază Drin merge mai departe cu misiunea lui. Rolul legii este, de asemenea, evident, în alinierea cu DCA UE, precum și alte instrumente juridice menționate în mod expres în MoU.¹⁶⁸ Deși acesta este doar un acord interimar, toate cele cinci elemente-cheie ale cadrului legal sunt în mod clar prezente. Există planuri de a include părțile interesate în procesul de construire a regimului, susținute prin angajamentul guvernului național.

5. LECȚII ÎNVĂȚATE

„Legea poate juca un rol pozitiv în atenuarea fricii prin definirea securității apei, ca o sursă comună de aprovizionare repartizată obiectiv, așa cum a fost în mod tradițional și apa internațională.”¹⁶⁹

ractica de Stat anchetată aici demonstrează modul în care normele dreptului internațional constituie un cadru coerent pentru dezvoltarea cooperării și gospodăririi resurselor de apă transfrontaliere, în special în conformitate cu instrumentele cadru, precum UNWC și Convenția pentru apă CEE-ONU, care continuă să aibă o influență importantă asupra tratatului și practicii de stat în acest domeniu. Tratatul global și regional și acordurile la nivel de bazin oferă norme de fond și procedurale, precum și mecanisme instituționale și mijloace de soluționare a litigiilor, care să faciliteze aceasta. Dreptul internațional are trei roluri principale - asigurarea unui meta-cadru pentru relațiile internaționale dintre Statele suverane (dreptul populațiilor); o platformă pentru integrare (peste ierarhii, sectoare și discipline); și un mecanism pentru implementarea regulilor de joc (normele de fond și procedurale de implementare cuprinse în primul rând în acordurile internaționale).

În toate studiile de caz - Zambezi, Niger, Mekong, Dunărea și Drin - eforturile de cooperare care vizează administrarea în comun a cursurilor de apă transfrontaliere au fost cristalizate în dispoziții obligatorii legale, de multe ori legate cu alte instrumente de sprijin și susținute de mecanisme instituționale. Rapoartele de dezvoltare privind Fluviile Mekong și Zambezi, din care fiecare a evidențiat un potențial economic uriaș, sunt ancorate în cadre juridice care oferă fundamentul și parametrii de cooperare. În ceea ce privește Drin, unul din scopurile fundamentale ale MoU este de a aduce împreună părțile interesate pentru a asigura dezvoltarea continuă în concordanță cu protecția ecosistemelor de-a lungul bazinului transfrontalier extins ca un obiectiv comun.¹⁷⁰ Dunărea, în timp ce este expusă unei lungi istorii de cooperare și conflict, este în prezent reglementată de un acord contemporan în cadrul Convenției pentru Apă CEE-ONU, care prevede un mecanism inovator de conformitate, unde organismul instituțional joacă un rol cheie. Cu importanță, regimul juridic al Dunării se bazează implicit pe conceptul „comunitate-de-interese”, care a fost avansat de către Curtea

Internațională de Justiție în cazul Fluviului Oder în anii 1920 și recent reconfirmat în decizia pentru Dunăre, care se aplică atât utilizărilor de navigare cât și celorlalte utilizări.¹⁷¹ Noțiunea de „comunitate-de-interese” este în general revizuită și îmbrățișată ca piatră de temelie a cooperării - o recunoaștere a interdependenței reciproce a Statelor bazinului privind resursele de apă comune.

În Africa, instrumentele juridice multilaterale au jucat un rol important pentru bazinele hidrografice Niger și Zambezi, dar accentul a fost pus pe mecanismele instituționale. Lipsa de norme de fond și procedurale dezvoltate suficient în aceste instrumente a împiedicat cooperarea eficientă la nivel de bazin. În cazul Fluviului Niger, Statele cursului de apă solicită în prezent aderarea la UNWC. Acesta este un pas care va conduce la normele de fond și procedurale mai detaliate și va extinde cadrul legal existent dincolo de accentul său prezent pe NBA.

Este important să se asigure cea mai largă cooperare posibilă la nivel de bazin prin implicarea oficială a tuturor Statelor cursului de apă în dispozițiile juridice obligatorii. Este dificil de imaginat modul în care planurile de dezvoltare avute în vedere în bazinul fluviului Zambezi ar putea fi puse în aplicare în mod corespunzător, fără participarea Zambiei în acordul de instituire. Indiferent dacă aceste dispoziții vor fi susținute sau nu de către toate Statele din bazin, cadrul legal prevăzut de Protocolul Revizuit SADC și Acordul ZAMCOM vor juca un rol esențial în administrarea Zambezi.

Regimul juridic Mekong oferă perspective asupra modului în care normele de fond și dispozițiile procedurale prevăzute în instrumentul său fondator au evoluat prin activitatea mecanismului său instituțional. În timp ce controversele proiectului barajului Xayaburi nu au fost încă rezolvate în cele din urmă, regimul Mekong oferă proceduri suficient dezvoltate pentru ca acest lucru să se întâmple. Dezvoltarea continuă și gospodărirea resurselor de apă ale bazinului Mekong demonstrează rolul pe care dreptul internațional îl joacă. Ca un meta-cadru, reglementează relațiile părților în temeiul Acordului Mekong, și, de asemenea,

elaborează normele de fond și procedurale care trebuie urmate în activitățile lor, în conformitate cu tratatul.

Din punct de vedere regional, putem face câteva observații:

Africa a adoptat o abordare în două direcții pentru avansarea cooperării la nivel de bazin transfrontalier prin acorduri multilaterale ca instrumente cadru combinate cu o susținere din ce în ce mai mare pentru UNWC. Dispozițiile specifice pentru bazin s-au aliniat strâns cu principiile fundamentale ale acestor instrumente multilaterale, precum și cu UNWC și normele de drept internațional cutumiar. Susținerea din partea Africii pentru UNWC este impresionantă. O treime (zece) dintre țările contractante care au aprobat Convenția sunt africane.¹⁷² În plus, nouă State din bazinul Niger sprijină în mod expres UNWC și au cerut ratificarea sa peste bazin. Existența unui instrument juridic de funcționare în întreaga regiune SADC combinat cu numeroase dispoziții pentru cursurile de apă de pe continent demonstrează bunăvoința generală a țărilor africane de a intra în relații pe baza statului de drept. Acest lucru se reflectă, de asemenea, în dificultate, dar continuă eforturile pentru a finaliza un cadru juridic obligatoriu pentru Nil.

Mecanismelor instituționale regionale, cum ar fi Consiliul Ministerial din Africa privind Apa și un număr semnificativ de organizații ale bazinelor hidrografice de pe continent, oferă puncte focale pentru cooperare.¹⁷³ Legătura gospodăririi resurselor de apă transfrontaliere cu securitatea apei și schimbările climatice a dus la o serie de proiecte regionale. GWP lucrează pentru a facilita cooperarea peste cinci bazine transfrontaliere din Africa (Kagera; Lacul Ciad; Limpopo; sistemul acvifer Sahara de Nord-Vest și Volta) în temeiul Programului pentru Apă, Climă și Dezvoltare.¹⁷⁴ Această inițiativă are ca scop „*promovarea apei ca o parte cheie a dezvoltării regionale și naționale durabile și contribuie la adaptarea la schimbările climatice pentru creșterea economică și securitatea umană*” în cadrul unei strategii, „*Promovarea construirii păcii, securității umane și integrării regionale printr-o mai bună gospodărire a apelor comune și capacitate sporită a*

centrelor regionale pentru schimbările climatice”.¹⁷⁵ Astfel de activități din Africa oferă un impuls suplimentar pentru a facilita cooperarea pe diverse niveluri.¹⁷⁶ GWP dezvoltă, de asemenea, o serie de acțiuni pentru cursurile de apă transfrontiere din rețeaua sa, inclusiv activități privind schimbările climatice în sens mai larg și privind deltele râurilor.¹⁷⁷

În **Europa și Asia Centrală**, influența principalelor instrumente juridice regionale, Convenția pentru Apă CEE-ONU (și instrumente juridice suplimentare adoptate sub egida CEE-ONU, inclusiv Protocolul CEE-ONU privind Apa și Sănătatea) și DCA UE, continuă să fie semnificativă, dacă nu crucială. Acestea prescriu parametrii legali cheie și oferă sprijin instituțional pentru negocierea și punerea în aplicare a acordurilor specifice bazinului. Obiectivul principal al multora dintre aceste dispoziții este de a limita impactul transfrontalier negativ prin reducerea poluării și asigurarea protecției adecvate a ecosistemelor acvatice. Aceasta se realizează printr-un program elaborat, care cuprinde norme de fond și norme procedurale, înființarea de instituții eficiente, implementarea mecanismelor de prevenire a litigiului, cum ar fi monitorizarea conformității la nivel regional și bazinal peste și dincolo de Europa sub umbrela Convenției pentru Apă CEE-ONU. Influența în baza acestui acord a fost creditată cu promovarea și avansarea cooperării transfrontaliere în regimuri bine stabilite ale cursului de apă, cum ar fi Dunărea, și în cel mai recent, inclusiv Marea Aral, din regiunea Caucazului, bazinul hidrografic Sava și Drin. Sprijinul Convenției pentru Dialogurile Naționale de Politică a parcurs un drum lung pentru a ajuta cu facilitarea cooperării transfrontaliere în întreaga rețea vastă a apelor internaționale comune sub mandatul CEE-ONU.

Practica tratatului de apă din Europa continuă să se maturizeze. Un număr tot mai mare de mecanisme instituționale, în special în cadrul Reuniunii CEE-ONU a Părților și altor organizații europene ale bazinelor hidrografice, joacă un rol central în managementul de zi cu zi al cursurilor de apă, prin schimb de informații,

monitorizare, îmbunătățirea pregătirii pentru pericolele legate de apă, și facilitarea implementării la nivel național și respectării obligațiilor asumate.

Deschiderea iminentă a Convenției CEE-ONU pentru Apele Transfrontaliere pentru aderarea universală va extinde aplicarea geografică a acestui instrument și va furniza un vehicul complementar pentru UNWC; în timp ce acest din urmă instrument se concentrează pe reguli de utilizare-alocare și procese, convenția precedentă se adresează în special limitării impactului transfrontalier. Discuțiile sunt deja în curs de desfășurare privind modul în care această dihotomie juridică va afecta relațiile interstatale privind apele transfrontaliere și au fost făcute progrese pentru asigurarea compatibilității a acestor două instrumente.¹⁷⁸

În **Asia**, regimul juridic al Fluviului Mekong demonstrează cum cooperarea construită în jurul unui mecanism instituțional eficient și relativ bine dotat poate avansa cu succes, în ciuda diversității considerabile economice, sociale și de mediu din întreaga regiune. Cadrul legal stabilit prin Acordul Mekong evoluează ulterior ca un instrument dinamic prin adoptarea de instrumente suplimentare de implementare, cum ar fi Procedura privind Notificarea, care a fost invocată în considerarea proiectului Xayaburi propus pentru hidroenergie. Acordul Mekong are proceduri similare care urmează să fie urmate în cazul în care există o nevoie de a dezvolta utilizări noi sau crescute sau unde apar dispute.

Ca un instrument operațional pentru punerea în aplicare a prescripțiilor legale convenite, care decurg din tratat sau normele cutumiare, dreptul internațional prevede mijloace pragmatice pentru facilitarea cooperării în cazul apelor transfrontaliere. Cu toate acestea, rămân provocări serioase - dintre care cele mai multe sunt direct legate de cerințele economice, sociale și de mediu avansate de Statele suverane.

Managementul integrat al resurselor de apă împărțite de două sau mai multe State independente, în absența oricărei structuri de guvernare supranațională cu siguranță prezintă o sarcină deosebit de dificilă, în special în cazul în care utilizările sau

cererile aflate în competiție sunt greu de potrivit sau de conciliat. În acest context, rolul tratatelor privind apele transfrontaliere și rolul organismelor regionale, cum ar fi ONU și organele regionale de integrare economică, devine din ce în ce mai important ca mecanisme de redresare a dezechilibrelor în ceea ce privește puterea.

Din perspectiva jurisdicției internaționale, necesitatea globală de „apă pentru toți prin mijloace pașnice” este prinsă în tratate și aprobată în principiile de drept cutumiar. Dar nu toate statele suverane respectă cu strictețe aceste reguli tot timpul. Există un grad substanțial de percepție greșită sau scepticism din partea unor state față UNWC, în general, ca rezultat al dezinformării sau polarizării hidro-geopolitice. În timp ce intrarea în vigoare a UNWC nu va înlătura în mod necesar toate criticile, aceasta va avea un impact pozitiv asupra relațiilor dintre state, mai ales în acele regiuni care nu dispun de dispoziții adecvate pentru apele transfrontaliere. Aceasta va lua timp înainte ca avantajele să aibe un set de reguli și proceduri comune bine echilibrate, să dea rezultate și să fie probabil privite într-un mod mai pozitiv de către denigratori. Acesta a fost deja cazul cu campania internațională de ratificare care a servit pentru a aduce la bord pe suporterii care nu au fost convingși în trecut. Acest lucru deschide calea pentru creșterea sprijinirii pe viitor. În bazinul Tigris-Eufrat, Turcia (care a votat împotriva UNWC), care este în aval pe unele cursuri de apă transfrontaliere, s-ar putea explora mai în profunzime beneficiile potențiale de la o abordare mai cooperantă, inclusiv în cadrul Acordului UNWC sau CEE-ONU de la Helsinki. În China practica dezvoltată de tratat ia la bord principiile fundamentale stabilite în conformitate cu UNWC și Convenția pentru Apă CEE-ONU, cu acordurile recent încheiate cu Rusia și Kazahstan, reflectând acest lucru.¹⁷⁹

Studiile de caz ajută la determinarea celor mai provocatoare probleme de management al apelor transfrontaliere și de a discerne unele dintre funcțiile esențiale efectuate de dreptul internațional:

Atenuarea acțiunii unilaterale și suveranității neîncătușată de Stat prin statul de drept

Unele dintre principalele probleme în gospodărirea resurselor de apă transfrontaliere apar din „lipsa de voință politică; diferențele în nivelurile socio-economice și culturale dintre țările riverane; precum și lipsa încrederii și intereselor reciproce, obiective contradictorii și priorități diferite între țări în ceea ce privește istoria lor, suveranitatea și posibile revendicări teritoriale.”¹⁸⁰ Asimetriilor dintre puteri, precum și discrepanțele economice și geografice în relațiile internaționale sunt abordate prin intermediul principiilor fundamentale de drept internațional - cum ar fi egalitatea suverană (care echivalează playing field în lege), echitate, corectitudine, datoria de a coopera și cerința ca disputele să fie rezolvate pașnic. Normele de drept internațional previn sau inhibă acțiunile unilaterale ilegale printr-o serie de mecanisme. În cele mai multe cazuri, Statele acceptă obligațiile pe care și le impun prin virtutea de a încheia acorduri cu caracter juridic obligatoriu (*pacta sunt servanda*²). Cu toate acestea, în cazul în care Statele nu reușesc să-și respecte îndatoririle și obligațiile, regulile privind responsabilitatea de Stat prescriu procesul de redresare, ca un inhibitor al actelor ilegale. Atunci când sunt încălcate regulile, urmează consecințele juridice. În cazuri extreme, cum ar fi acțiuni care amenință pacea, încălcări ale ordinii publice sau acte de agresiune, Consiliul ONU al Securității este împuternicit să ia măsuri pentru a menține sau restabili pacea și securitatea internațională (Capitolul VII, Carta ONU). Există unii care au făcut o campanie de a avea breșe de securitate a mediului și securitate a apei intrate sub incidența Capitolului VII; până acum fără succes.¹⁸¹

Oferirea un punct de sprijin pentru echilibrarea intereselor concurente

Obligațiile de dezvoltare opuse sau diferite ale guvernelor naționale legate de utilizări ale resurselor de apă comune pot amenința interesele economice și de mediu. Tensiunea dintre dezvoltarea economică și protecția mediului apare la

² Termen latin comun pentru “acordurile trebuie să fie păstrate”; Articolul 26 din Convenția de la Viena privind Legea Tratatelor (Mai 1969), prevede ca “Fiecare tratat în vigoare este obligatoriu pentru părțile semnatare și trebuie să fie respectat de către acestea în bună credință”, disponibil la http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf.

nesfârșit în diverse scenarii de management al apelor transfrontaliere. Normele legale ajută la stabilirea, protecția și echilibrarea intereselor divergente susținute prin proceduri menite să asigure echitate, corectitudine și transparență.¹⁸² Regula de guvernare a „utilizării echitabile și rezonabile”, cuprinsă în cele mai multe practici ale tratatelor în acest domeniu, inclusiv în temeiul UNWC și Convenției pentru Apă a CEE-ONU, oferă fundamentul pentru acest proces de echilibrare.

Un cadru pentru integrare

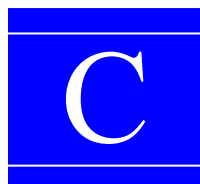
Un regim de tratat care funcționează în mod corespunzător, este necesar pentru oportunitățile de dezvoltare și investiții care implică resurse de apă transfrontaliere, în caz contrar ele vor avea un impact limitat și vor fi expuse la riscuri politice. Identificarea și solicitarea atenției în cunoștință de cauză a „tuturor factorilor relevanți” și circumstanțelor de la nivelul bazinului, într-o manieră cuprinzătoare, în determinarea utilizării echitabile și rezonabile solicită integrarea la nivel de scări și sectoare. Acest proces este facilitat prin intermediul unor dispoziții formale, în special în cazul în care mecanismele instituționale și normele procedurale fac parte din acord.¹⁸³ Tratatul și practica Statului sub umbrela Convenției pentru Apă a CEE-ONU demonstrează modul în care acest lucru se realizează în termeni operaționali și continuă să furnizeze un model de management al resurselor de apă transfrontaliere.

Există nevoia de a îmbunătăți coerența și consecvența normelor de drept care se aplică dezvoltării și managementului resurselor de apă transfrontaliere la nivel internațional, regional și național. Cadrul legislativ internațional „tradițional” privind apa, care se concentrează în principal pe utilizare-alocare, acoperă cinci elemente de bază relevante pentru utilizarea apei în sensul cel mai larg. Cu toate acestea, apar noi probleme, care contestă ordinea juridică stabilită, cum ar fi drepturile omului și drepturile la apă, relația apă/energie/alimente, comerțul cu apă, land-grabs, și așa mai departe. Acestea pot necesita noi abordări reflectate în acorduri multilaterale relevante, în moduri care să faciliteze cooperarea eficientă interstatală. În acest sens, o extrapolare mai coerentă este relevantă pentru tratatele

multilaterale deoarece acestea se referă la importanța gospodăririi resurselor de apă transfrontaliere - cum ar fi Convenția din 1971 privind Zonele Umede de Importanță Internațională ca Habitat al Păsărilor Acvatice (Convenția Ramsar), Convenția din 1992 privind Diversitatea Biologică, Convenția din 1994 privind Combaterea Deșertificării, Convenția-Cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice, Programul de Colaborare al ONU privind Reducerea Emisiilor de la Defrișări și Degradarea Pădurilor în Țările în Curs de Dezvoltare (ONU-REDD), sunt doar câteva exemple.¹⁸⁴

6. PRIVIND SPRE VIITOR

„Ceea ce este comun pentru cei mai mulți este că își conferă cea mai puțină grijă. Fiecare se gândește mai mult la el și mult prea puțin la interesul comun” Aristotel¹⁸⁵

are este viitorul pentru ordinea de zi privind apa? Cum ar trebui să abordeze comunitatea internațională obligația globală pentru cooperare? O serie de forumuri politice la nivel înalt au inclus resursele de apă transfrontaliere, ca parte din agenda lor. Acestea includ, printre altele, o Masa Rotundă a ONU privind Securitatea Apei, recent convocată¹⁸⁶, Forumul Mondial pentru Economie¹⁸⁷, Al 6-lea Forum Mondial pentru Apă¹⁸⁸, numeroase întâlniri pregătitoare pentru Rio+20 și rezultatul final¹⁸⁹ și evenimentele recente din jurul Adunării Convenției pentru Apă a CEE-ONU a Părților (Roma, 28-30 Noiembrie 2012).¹⁹⁰

Conferința din 2012 de la Bonn a explorat relația apă, energie și alimente și cu o serie de recomandări¹⁹¹ a îndemnat guvernele să „*adopte o perspectivă la nivel bazinal, care reflectă principiile managementului integrat al resurselor de apă*”. Pentru bazinele internaționale, se recomandă ca Statele să ratifice UNWC și să caute încorporarea distribuirii beneficiilor în distribuția apei (aceasta este abordarea promovată și facilitată sub UNWC).¹⁹² Acest lucru este în concordanță cu practica regională de Stat. Mesajul Mekong Rio spune că „*o cooperare transfrontalieră poate îmbunătăți un set mai larg de beneficii și oportunități decât abordările unei singure țări*”.¹⁹³ În ciuda contribuțiilor semnificative din întreaga comunitate internațională pentru apă, documentul rezultatului final al Rio+20 a omis să menționeze acest lucru în mod direct, dar a recunoscut „*că apa este la baza dezvoltării durabile deoarece este strâns legată de o serie de provocări cheie mondiale*”.¹⁹⁴

OECD, într-o serie de rapoarte, subliniază importanța critică a reformei privind apa și propune „o abordare pe trei direcții pentru a face ca reforma privind apa să aibă loc pe baza blocurilor fundamentale de finanțare, guvernare și creștere a coerenței dintre apă și politicile sectoriale.” Acest lucru subliniază nevoia pentru o mai bună guvernare și coerență politică: „Guvernarea eficientă este un ingredient cheie al reformei privind apa. Instituțiile care funcționează bine și un mediu stabil de reglementare sunt critice pentru a realiza cea mai bună utilizare a resurselor disponibile și pentru a asigura că toți utilizatorii de apă se aliniază cu un set de

obiective sociale, economice și de mediu. Instituțiile concepute prost și susținute necorespunzător sporesc riscul de investiție și reduc perspectivele pentru finanțare durabilă ... Acest lucru necesită instituții puternice, instrumente și procese pentru a gestiona și coordona politica, bugetarea și dezvoltarea reglementării”¹⁹⁵.

Această afirmație este susținută de Directorul General al Organizației Mondiale a Comerțului, domnul Lamy care s-a referit la „triunghiul guvernării” ca la un model în curs de dezvoltare într-o lume multilaterală.¹⁹⁶ El a subliniat că „*guvernarea la nivel mondial trebuie să fie ancorată în legile și reglementările însoțite de mecanisme pentru intrarea lor în vigoare, inclusiv obligația soluționării litigiilor.*”¹⁹⁷ În contextul resurselor de apă transfrontaliere aceasta solicită o creștere a integrării în diferite sectoare de apă, asigurată prin norme juridice și procese, cu o mai bună coerență între instrumentele economice, sociale și de mediu. Practica de stat în curs de dezvoltare în conformitate cu Convenția privind Apa a CEE-ONU oferă un exemplu standard al modului în care aceasta ar putea fi realizată la nivel internațional, regional și la nivel de bazin.

Sunt necesare mai multe cercetări pentru a explora modul în care legislația internațională ar putea facilita cooperarea privind apele transfrontaliere. Concret, avem nevoie să examinăm modul în care actuala amestecătură de regimuri juridice ar putea fi mai coerentă și potrivită pentru scopul de a aborda problemele contemporane, cum ar fi administrarea cererii de apă, piețele de apă, preocupările legate de mediu, schimbările climatice, avansarea dreptului omului la apă și abordarea problemelor juridice legate de dezvoltarea rapidă a „land-grabs”, așa cum națiunile bogate caută să asigure securitatea alimentară în viitor. Unii avocați internaționali susțin că apa dulce, disponibilitatea și utilizarea acestuia, ar trebui să fie acum recunoscută drept „*o preocupare comună a umanității*”, similar cu schimbările climatice și conservarea biodiversității.¹⁹⁸

Altele sunt explorarea conceptului de drept internațional al obligațiilor *erga omnes*, argumentând că obligația de a coopera în gospodărirea pașnică a resurselor de apă

comune este o datorie și drept opozabil pentru toate Statele.¹⁹⁹ Provocarea legală este aceea de a da o formă definitivă acestei datorii globale într-un normativ cadru în conformitate cu normele de drept internațional.

Recunoscând aceste provocări, modalitățile posibile includ:

- Sprijin orientat către consolidarea capacității naționale în dezvoltarea și managementul resurselor de apă transfrontaliere, inclusiv dreptul la apă ca parte a asocierii cu un accent pe realizarea IWRM și securității apei;²⁰⁰
- Sprijin continuu pentru activitățile ONU legate de apele transfrontaliere, inclusiv activitatea sa actuală privind securitatea apei aliniată cu principiile fundamentale ale Cartei ONU și sprijin pentru intrarea în vigoare a UNWC, precum și sprijinul pentru aderarea universală la Convenția privind Apa a CEE-ONU;
- Atenția reînnoită a comunității globale asupra datoriei de a coopera în dezvoltarea și gospodărirea resurselor de apă comune din lume. Este necesar să se clarifice în mod clar ce înseamnă acest lucru în termenii drepturilor legale și obligațiilor ca și o platformă de fond pentru 2013 - Anul Internațional ONU al Cooperării privind Apa.

ANEXA I

CURSURILE DE APE TRANSFRONTALIERE DIN REȚEAUA GWP

În Africa

Numele bazinului	Suprafața Bazinului	Numărul de țări	Țările care împart Bazinul
-------------------------	----------------------------	------------------------	-----------------------------------

	(km ²)		
Congo	3691000	12	DR Congo (Kinshasa), Angola, Republica Congo (Brazzaville), Zambia, Tanzania, Camerun, Burundi, Rwanda, Sudan, Gabon, Malawi, Uganda
Limpopo	414800	4	Africa de Sud, Mozambic, Botswana, Zimbabwe
Niger	2113200	11	Nigeria, Mali, Niger, Algeria, Guineea, Camerun, Burkina Faso Benin, Coasta de Fildeș, Ciad, Sierra Leone
Nil	3031700	12	Kenya, Rwanda, Burundi, Tanzania, Uganda, Etiopia, Sudan de Sud, Sudan, Republica Democrată Congo, Eritreea, Republica Centrafricană, Egipt
Okavango	706900	4	Botswana, Namibia, Angola, Zimbabwe
Orange	945500	4	Africa de Sud, Namibia, Lesotho, Botswana
Senegal	436000	4	Mauritania, Mali, Senegal, Guinea
Volta	412800	6	Burkina Faso, Ghana, Togo, Mali, Benin, Coasta de Fildeș
Zambezi	1385300	9	Zambia, Angola, Zimbabwe, Mozambic, Malawi, Tanzania Botswana, Namibia, Republica Democrată Congo
Incomati	46700	3	Africa de Sud, Mozambic, Swaziland

În Asia

Numele bazinului	Suprafața Bazinului (km ²)	Numărul de țări	Țările care împart Bazinul
Marea Aral	1231400	8	Kazahstan, Uzbekistan, Tadjikistan Kârgâzstan, Afganistan, Turkmenistan, China, Pakistan
Ganges-Brahmaputra	1634900	5	China, Nepal, Bangladesh, India, Myanmar
Indus	1138800	5	Pakistan, India, China, Afganistan, Nepal
Kura-Araks	193200	6	Azerbaidjan, Iran, Armenia, Georgia, Turcia
Mekong	787800	6	Laos, Thailanda, China, Cambodgia, Vietnam, Myanmar

În Europa

Numele bazinului	Suprafața Bazinului (km ²)	Numărul de țări	Țările care împart Bazinul
Rin	172900	9	Germania, Elveția, Franța, Belgia, Olanda, Luxemburg, Austria, Liechtenstein, Italia
Neman	90300	5	Belarus, Lituania, Rusia, Polonia, Letonia
Nestos	10200	2	Bulgaria, Grecia
Dunărea	790111	15	Ungaria, Ucraina, Slovacia, Republica Moldova, Germania, Austria, Serbia (a se vedea modificările), Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Bosnia și Herțegovina, Slovenia, România, Austria, Muntenegru, Uniunea

			Europeană
Sava	97713	6	Serbia, Bosnia și Herțegovina, Croația, Slovenia, Muntenegru, Albania
Drava	41238	6	Serbia, Croația, Ungaria, Slovenia, Austria, Italia
Nipru	516300	3	Belarus, Ucraina, Rusia
Nistru	68627	3	Ucraina, Moldova, Polonia
Elba	132200	4	Germania, Cehia, Austria, Polonia
Oder	97713	3	Republica Cehă, Germania, Polonia
Vistula	194424	2	Polonia, Slovacia
Daugava	87900	3	Rusia, Belarus, Letonia
Tisa	156087	5	Ucraina, România, Ungaria, Serbia, Slovacia

În America de Sud

Numele bazinului	Suprafața Bazinului (km ²)	Numărul de țări	Țările care împart Bazinul
Amazon	5883400	9	Brazilia, Peru, Bolivia, Columbia, Ecuador, Venezuela, Guyana, Surinam, Guyana Franceză
La Plata	2954500	5	Brazilia, Argentina, Paraguay, Bolivia, Uruguay
Orinoco	927400	3	Venezuela, Columbia, Brazilia

În America Centrală

Numele bazinului	Suprafața Bazinului (km ²)	Numărul de țări	Țările care împart Bazinul
Grijalva	126800	3	Mexic, Guatemala, Belize
Lempa	18000	3	El Salvador, Honduras, Guatemala
San Juan	42200	2	Nicaragua, Costa Rica
Choluteca	7400	2	Honduras, Nicaragua
Chiriqui	1700	2	Panama, Costa Rica

ANEXA II

MATRICEA FACTORILOR RELEVANȚI FAȚĂ DE MODELUL DE EVALUARE JURIDICĂ

Sursa: Wouters, P. și alții. (2005). *Sharing Transboundary Waters – An Integrated Assessment of Equitable Entitlement: The Legal Assessment Model*.

IHP-VI, Technical Documents în Hydrology Nr. 74. Paris: UNESCO.

Matricea factorilor relevanți

Scopul Matricei Factorilor Relevanți (RFM) este de a oferi un cadru pentru colectarea și prelucrarea datelor, care definește și constituie baza exercițiului model de evaluare juridică. RFM detaliază o serie de factori relevanți pentru evaluarea dreptului unui stat transfrontalier de a utiliza apele unui curs de apă transfrontier (TIWC) și precizează informațiile necesare cu privire la fiecare factor. Acești factori pot fi apoi comparați între ei, în funcție de importanța acordată fiecăruia de către un Stat TIWC. Pentru a stabili ce este o utilizare rezonabilă și echitabilă, toți factorii relevanți urmează să fie luați în considerare împreună și se obține o concluzie pe baza acestora la un loc.

RFM a fost proiectată și dezvoltată pe baza celor două documente principale de drept internațional referitoare la Normele TIWC - ILA Helsinki și UNWC. Totuși, aceasta diferă de ambele surse într-o serie de moduri. Factorii sunt prezentați mai jos. Ei sunt grupați în șase categorii generale, fiecare dintre ele conținând una sau mai multe componente.

Pe scurt, categoriile sunt următoarele:

- Categoria 1 („Ce?”) stabilește contextul fizic, acoperind caracteristicile fizice și naturale ale TIWC;
- Categoria 2 („Cine?”) detaliază populația din zonă în funcție de TIWC;
- Categoria 3 („Ce folosește?”) identifică cererile pentru TIWC sau utilizările TIWC și beneficiile economice și altele legate de aceste utilizări;
- Categoria 4 („Ce impact?”) identifică consecințele utilizării, atât în cadrul unei națiuni cât și a efectelor utilizării într-un Stat asupra altor State;
- Categoria 5 („Ce opțiuni?”) necesită luarea în considerare a eficienței comparative de utilizări și de utilizări alternative, atât din punct de vedere al surselor alternative de apă cât și alternativelor mai largi care pot aduce beneficii similare; și
- Categoria 6 este rezervată pentru factori suplimentari care ar putea fi considerați a fi relevanți într-o anumită situație.

RFM este structurată în următorul cadru:

- Coloana 1 conține categoriile enumerate mai sus, precum și componentele constituente pentru fiecare;
- Coloana 2 oferă o serie de observații și expune, foarte pe scurt, tipul datelor necesare pentru fiecare categorie;
- Coloana 3 este inclusă pentru a înregistra sursele de date, metodologiile utilizate în obținerea datelor și ipotezele utilizate în proces. De asemenea, este destinată să includă discutarea dificultăților sau problemelor întâmpinate și soluțiilor utilizate pentru a le depăși. Acestea sunt etape esențiale în asigurarea faptului că procesul este unul transparent în care determinarea fiecărui factor este indicată să fie susținută de metode justificate.

MATRICEA FACTORILOR RELEVANȚI		
Categoriile și componente	Comentarii & date necesare pentru evaluarea fiecărei componente	Surse de date, metodologii, ipoteze, probleme & soluții
1. „Ce?” Caracteristici fizice (naturale) ale TWC	Geografice	Context geografic
	Hidrografice	Întinderea bazinului de drenaj sau acviferului din statul TWC
	Hidrologice	<ul style="list-style-type: none"> • Disponibilitatea medie a apei: <ul style="list-style-type: none"> - ape de suprafață - ape subterane • Variabilitatea resurselor • Calitatea apei • Contribuția apei la TWC de către fiecare Stat TWC • Aspecte hidrologice ale schimbărilor climatice
	Climatice	Schimbări climatice și impacte potențiale
	Ecologice/ Mediu	Servicii și bunuri de mediu
2. „Cine?” Populația dependentă de TWC	Populația actuală	<ul style="list-style-type: none"> • Populația din Statele TWC supuse studiului și din alte State (în general și din cadrul bazinului TWC) • Distribuția populației • Șeptel
	Populația proiectată	Distribuția populației
3. „Ce folosește?” Folosințe deservite de	Utilizări existente	<ul style="list-style-type: none"> • Utilizări de către sector: utilizări de consum și non-consum • Evaluarea utilizărilor
	Utilizări	• „Naturale” sau planificate?

MATRICEA FACTORILOR RELEVANȚI			
Categoriile și componente		Comentarii & date necesare pentru evaluarea fiecărei componente	Surse de date, metodologii, ipoteze, probleme & soluții
TWC	potențiale	<ul style="list-style-type: none"> • Identifică tipul de utilizare și justifică • Au studii de fezabilitate efectuate? • Identifică și localizează utilizările privind TWC • De consum sau nu? • Câtă apă va fi folosită? • Variații sezoniere 	
	Extinderea „nevoilor umane vitale”	<ul style="list-style-type: none"> • Determină cantitatea/calitatea necesară pentru sanitație, apă potabilă, apă de baie și apă de gătit • Determină cantitatea/calitatea necesară pentru producția alimentelor de bază 	
	Structura existentă de utilizare	Arată cantitatea/calitatea utilizării grupului individual de utilizator (ex. industrie, agricultură) în format statistic	
	Dependența economiei de aceste activități	<ul style="list-style-type: none"> • Populația depinde de aceste activități economice • Ponderea PIB, veniturile fiscale, ocuparea forței de muncă, câștigurile din schimb valutar 	
	Utilizări sociale	<ul style="list-style-type: none"> • Indicele dezvoltării umane • Utilizări obișnuite • Utilizări în funcție de sex 	
	Utilizări economice/de mediu	<ul style="list-style-type: none"> • Apa necesară pentru menținerea funcționării ecosistemelor sau pentru susținerea abilitării ecosistemelor degradate • Populația depinde de ecosisteme 	
4. „Ce impacte” Efectele utilizării apei asupra altor State TWC	Impactele utilizărilor existente și potențiale	<ul style="list-style-type: none"> • Tipuri de impacte (impacte pozitive și negative, efecte transfrontaliere și naționale) • Evaluarea impactelor fizice (schimbarea caracteristicilor fizice – cantitate, calitate) • Determinarea impactelor sociale și economice 	
5. „Ce opțiuni” Eficiența și alternativele utilizării TWC	Specifice (eficiența comparativă a utilizării)	Utilizarea pentru consum (actuală și proiectată) Utilizarea apei pentru alte scopuri decât consum	
	Generale (alternative la utilizare)		
6. Alți factori relevanți			

BIBLIOGRAFIE SELECTATĂ

Documente internaționale

Instrumente cu caracter declarativ

Normele de la Helsinki privind Utilizarea Apelor Râurilor Internaționale.

Adoptate de către a 52-a Conferință a Asociației de Drept Internațional, Helsinki, Finlanda, August 1966. De asemenea, sunt disponibile la <http://webworld.unesco>.

org/water/wwap/pccp/cd/pdf/educational_tools/course_modules/reference_documents/internationalregionconventions/helsinkirules.pdf.

Declarația de la Dublin privind Apa și Dezvoltarea Durabilă. Adoptată de către Conferința Internațională privind Apa și Mediul, Dublin, Irlanda, Ianuarie 1992. De asemenea, este disponibilă la: <http://www.wmo.int/pages/prog/hwrp/documents/english/icwedece.html>.

Agenda 21: Declarația de la Rio privind Mediul și Dezvoltarea. Adoptată prin Conferința Națiunilor Unite pentru Mediu și Dezvoltare, Rio de Janeiro, Brazilia, Iunie 1992. De asemenea, disponibilă la: <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?documentid=78&articleid=1163>Multilateral agreements.

Convenția privind Dreptul de Utilizare fără Navigație a Cursurile de Apă Internaționale. Adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, New York, Statele Unite ale Americii, 21 Mai 1997. Înregistrările oficiale ale Adunării Generale 51/49. De asemenea, disponibilă la: http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/8_3_1997.pdf.

Convenția privind Protecția și Utilizarea Cursurilor de Apă Transfrontiere și a Lacurilor Internaționale. Adoptată de Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa, Helsinki, Finlanda, 17 Martie 1992. De asemenea, disponibilă la: <http://www.unece.org/env/water/pdf/watercon.pdf>.

Proiectele de Articole cu privire la Legea Acviferelor Transfrontaliere. Adoptate de către Comisia de Drept Internațional și prezentate Adunării Generale a Națiunilor Unite, 2008. Înregistrările oficiale ale Adunării Generale A/63/10. De asemenea, disponibile la: http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft%20articles/8_5_2008.pdf.

Jurisprudența internațională

Curtea Internațională de Justiție (1997) *Cazul cu privire la Proiectul Gabčíkovo-Nagymaros (Ungaria și Slovacia)*. Rapoartele Curții Internaționale de Justiție 1997: 7. De asemenea, disponibil la: <http://www.icj-cij.org/docket/files/92/7375.pdf>.

Curtea Internațională de Justiție (2010) *Cazul cu privire la Fabricile de Celuloză de pe Fluviul Uruguay (Argentina contra Uruguay)*. Lista generală a Curții Internaționale de Justiție Nr. 135. De asemenea, disponibil la: <http://www.icj-cij.org/docket/files/135/15877.pdf>.

Publicații

Cărți și capitole din cărți

Benevisti, E. (2002) *Sharing Transboundary Resources: International Law and Optimal Resource Use*. Cambridge University Press, Cambridge, Marea Britanie.

Caponera, D.A. (2007) *Principles of Water Law and Administration: National and International, Second Edition*. Taylor și Francis, Londra, Marea Britanie.

Earle, A., Jägerskog, A. și Öjendal, J. (Eds) (2010) *Transboundary Water Management: Principles and Practice*. Earthscan, Londra, Marea Britanie.

Organizația pentru Alimentație și Agricultură (2011) *The State of the World's Land and Water Resources for Food and Agriculture: Managing Systems at Risk*.

Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite, Roma, Italia și Earthscan, Londra, Marea Britanie.

Leb, C. și Wouters, P. (forthcoming) The water security paradox and international law: securitisation as an obstacle to achieving water security and the role of law in de-securitising the world's most precious resource. In: *Water Security: Principles,*

Perspectives and Practices (Lankford, B.A., Bakker, K., Zeitoun, M. și Conway, D., Eds). Earthscan, Londra, Marea Britanie.

McCaffrey, S. (2007) *The Law of International Watercourses, Second Edition*. Oxford University Press, Oxford, Marea Britanie.

McIntyre, O. (2007) *Environmental Protection of International Watercourses under International Law*. Ashgate, Hampshire, Marea Britanie.

Priscoli, J.D. și Wolf, A.T. (2009) *Managing and Transforming Water Conflicts*. Cambridge University Press, Cambridge, Marea Britanie.

Rieu-Clarke, A., Moynihan, R., și Magsig, B-O., *UN Watercourses Convention User's Guide*. Dundee: CWLPS 2012.

Tanzi, A. și Arcari, M. (2001) *The United Nations Convention on the Law of International Watercourse*. Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, Olanda.

Wouters P. (2011) The international law of watercourses: new dimensions. pp.349–541. In: *Collected Courses of the Xiamen Academy of International Law, Volume 3*. (Xiamen Academy of International Law, Ed.) Martinus Nijhoff, Leiden, Olanda.

Articole din reviste

Chen, H., Rieu-Clarke, A. și Wouters, P. (forthcoming) Exploring the legal regimes that govern China's international watercourses – a survey of current practice analysed through the prism of the 1997 UN Watercourses Convention. *Journal of Water Law*.

Magsig, B-O. (2009) Introducing an analytical framework for water security: a platform for the refinement of international law. *Journal of Water Law*, 20(4): 61–69.

McCaffrey, S.C. (2008) The 1997 UN Watercourses Convention: retrospect and prospect. *Global Business and Development Law Journal*, 21: 165–174.

Mechlem, K. (2009) Moving ahead in protecting freshwater resources: the International Law Commission's Draft Articles on Transboundary Aquifers. *Leiden Journal of International Law*, 22(4): 801–821.

Rieu-Clarke, A. și Loures, F.R (2009) Still not in force: should states support the 1997 UN Watercourses Convention? *Review of European Community and International Environmental Law*, 18(2): 185–197.

Rieu-Clarke, A. (2010) The role of treaties in building international watercourses regimes: a legal perspective on existing knowledge. *Water Policy*, 12(6): 822–831.

Sadoff, C.W. și Grey, D. (2005) Cooperation on international rivers: a continuum for securing and sharing benefits. *Water International*, 30(4): 420–427.

Tanzi, A. (2010) Reducing the gap between international water law and human rights law: the UNECE Protocol on Water and Health. *International Community Law Review*, 12(3): 267–285.

Tarlock, A.D. (2008) Water security, fear mitigation and international water law, *Hamline Law Review*, 31(3): 703–728.

Wouters, P. și Hendry, S. (2009) Promoting water (law) for all. *The Journal of Water Law*, 20(2/3): 45–51.

Wouters P. și Rieu-Clarke, A. (2004) ‘Good water governance’: a call for renewed focus and action. *Journal of Water Law*, 15(3/4): 89–92

Rapoarte și alte publicații

Boisson de Chazournes, L. (2009) *Freshwater and International Law: the Interplay between Universal, Regional and Basin Perspectives*. The United Nations World Water Assessment Programme Side Publications Series: Insights.

Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, Paris, Franța.

Disponibil la: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001850/185080e.pdf>.

Dore J., Robinson, J. și M. Smith (Eds.) (2010) *Negotiate – Reaching Agreements over Water*. International Union for the Conservation of Nature, Gland, Elveția.

Disponibil la: <http://data.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/2010-006.pdf>

Giordano, M.A. și Wolf, A.T. (2002) The world’s freshwater agreements: historical developments and future opportunities, pp. 1–8. In: *Atlas of International Freshwater Agreements* (Programul Națiunilor Unite pentru Mediu), UNEP, Nairobi, Kenya.

Parteneriatul Global al Apei și Rețeaua Internațională a Organizațiilor Bazinale (2009) *A Handbook for Integrated Water Resources Management in Basins*. GWP, Stockholm, Suedia și INBO, Paris, Franța. Disponibil la: http://www.gwptoolbox.org/images/stories/Docs/gwp_inbo%20handbook%20for%20iwrms%20in%20basins_eng.pdf.

Hooper, B.P. și Lloyd, G.J. (2011) *Report on Integrated Water Resource Management in Transboundary Basins*. Programul Națiunilor Unite pentru Mediu – Centrul DHI pentru Apă și Mediu, Copenhaga, Danemarca. Disponibil la: <http://www.unepdhi.org/~media/3CD8AAFFCBD34F28A7FADFC58819B950.ashx>

Iza, A. și Stein, R. (Eds) (2009) *RULE – Reforming Water Governance*. Uniunea Internațională pentru Conservarea Capitalului Natural, Gland, Elveția. Disponibil la: <http://data.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/2009-002.pdf>

Jägerskog, A. și Zeitoun, M. (2009) *Getting Transboundary Water Right: Theory and Practice for Effective Cooperation*. Raport SIWI Nr. 25. Institutul Internațional al Apei de la Stockholm, Suedia. Disponibil la: www.siwi.org/documents/Resources/Reports/Report25_Transboundary_Waters_with_WWW.pdf

Loures, F.R., Rieu-Clarke, A. și Vercambre, M-L. (2008) *Everything You Need to Know about the UN Watercourses Convention*. World Wildlife Fund International, Gland, Elveția. Disponibil la: http://www.wwf.org.uk/wwf_articles.cfm?unewsid=2272

Rojas, G.A. și Iza, A. (2011) *Governance of Shared Waters. Legal and Institutional Issues*. Uniunea Internațională pentru Conservarea Capitalului Natural, Gland, Elveția. Disponibil la: <http://data.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/EPLP-058-rev-En.pdf>

Sadoff, C., Greiber, T., Smith, M. și Bergkamp, G. (2008) *Share – Managing Water across Boundaries*. Uniunea Internațională pentru Conservarea Capitalului Natural, Gland, Elveția. Disponibil la: <http://www.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/2008-016.pdf>

Tanzi, A. (2000) *The Relationship Between the 1992 UNECE Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes and the 1997 UN Convention on the Law of the Non-Navigational Uses of International Watercourses*. Raportul Comisiei Economice pentru Europa a Națiunilor Unite, Grupul de Lucru privind Aspectele Juridice și Administrative. CEE-ONU, Geneva, Elveția.

Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (2011) *Second Assessment of Transboundary Rivers, Lakes and Groundwaters*. Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes. CEE-ONU, Geneva, Elveția. Disponibil la: <http://www.unece.org/?id=26343>

United Nations Water (2008) *Transboundary Waters: Sharing Benefits, Sharing Responsibilities*. Water Task Force on Transboundary Waters, UNW, Zaragoza, Spania. Disponibil la: http://www.unwater.org/downloads/UNW_TRANSBOUNDARY.pdf

Vinogradov, S., Wouters, P. și Jones, P. (2003) *Transforming Potential Conflict into Cooperation Potential: the Role of International Water Law*. Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, Paris. Franța. Disponibil la: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001332/133258e.pdf>

White și Case LLP (2011) *International Waters: Review of Legal and Institutional Frameworks*. United Nations Development Programme and Global Environment Facility International Waters Project. UNDP, New York, USA și GEF, Washington, USA. Disponibil la: <http://biodiversity-l.iisd.org/news/undpgef-publish-review-of-legal-and-institutional-frameworks-fortransboundary-waters/>

Banca Mondială (2010) *Sustaining Water for All in a Changing Climate*. World Bank Group Implementation Progress Report. Banca Mondială, Washington, USA. Disponibil la: <http://water.worldbank.org/water/publications/sustaining-water-all-changing-climate-world-bank-group-implementationprogress-report>.

Wouters, P., Vinogradov, S., Allan, A., Jones, P. și Rieu-Clarke, A. (2005) *Sharing Transboundary Waters – an Integrated Assessment of Equitable Entitlement: the Legal Assessment Model*. Documentul Tehnic al Programului Internațional de Hidrologie în Hidrologie Nr. 74. Organizația Națiunilor Unite pentru Educație,

Știință și Cultură, Paris. Franța. Disponibil la: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001397/139794e.pdf>

Wouters, P. (în viitor) Addressing water security challenges – the international law ‘duty to cooperate’ as a limit on absolute state sovereignty. In: *Sovereignty and the Development of International Water Law* (Tvedt, T., McIntyre, O. și Woldetsadik, T.K., Eds).

NOTE

¹ Vezi Rezoluția 66/288, Viitorul pe care ni-l dorim (11 Septembrie 2012). http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=%20A/RES/66/288&referer=http://www.un.org/en/ga/66/resolutions.shtml&Lang=E

² Termenii “transfrontalier” sau „comun” în cadrul acestei lucrări sunt folosiți alternativ și înseamnă la nivel internațional. Acești termeni se referă în principal la bazinele hidrografice, bazine de recepție, cursuri de apă, lacuri și acvifere împărțite de către două sau mai multe țări (în alte contexte, transfrontalier se referă la cursuri de apă împărțite la nivel național de către diferite entități sub-naționale; acesta nu este cazul aici).

³ IUCN într-o publicație recentă, care analizează problemele juridice și instituționale în acest domeniu a furnizat această introducere, „*Conceptul de 'ape comune' a fost ales pentru titlul acestei cărți în locul conceptului de 'bazine comune' în scopul de a promova o viziune holistică a apei, independent de locația ei geografică în cadrul unui teritoriu, precum și pentru a oferi o înțelegere a aspectelor legale și instituționale ale organismelor de management și conservarea apei situate între două sau mai multe State. Este exact resursa de apă, care este împărțită, în timp ce prin natură, bazinul nu poate fi divizat și, ca atare, nu este în mod specific „partajabil”.* Grethel Aguilar Rojas și Alejandro Iza (2011). Guvernarea Apelor Comune. *Aspecte Legale și Instituționale*. Gland, Elveția. <http://data.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/EPLP-058-rev-En.pdf>

⁴ Scopul echității sociale a IWRM este de „a asigura accesul echitabil la apă și la beneficiile rezultate din utilizarea apei între femei și bărbați, bogați și săraci și între diferite grupuri sociale și economice, atât în interiorul cât și între țări, care implică probleme de drept, acces și control.” R. Lenton și M. Muller (eds.) (2009). *Managementul Integrat al Resurselor de Apă în Practică: Management mai Bun al Apei pentru Dezvoltare*. GWP/Earthscan, citat în Rezumatul Politic GWP asupra Echității Sociale; Nevoia pentru o Abordare Integrată. http://www.gwp.org/Global/About%20GWP/Publications/Policy%20Briefs/GWP%20EquityPolicy%20Brief_Final.pdf

⁵ http://www.gwp.org/Global/About%20GWP/Strategic%20documents/GWP_Strategy_2009-2013_final.pdf

⁶ GWP, Consolidarea Instituțiilor pentru Apele Transfrontiere din Africa. <http://www.gwp.org/Ourapproach/Special-Programmes/Strengthening-institutions-for-transboundary-waters-in-Africa1/>

⁷ Țările SADC cuprind Angola, Botswana, Congo, Lesotho, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibia, Seychelles, Africa de Sud, Swaziland, Tanzania, Zambia și Zimbabwe. Pentru mai multe detalii, vezi Salman M.A. Salman, *Legal Regime for Use and Protection of International*

Watercourses in the Southern African Region: Evolution and Context, 41 NAT. RESOURCES J. p. 981(2001).

⁸ Acordul privind Cadrul de Cooperare privind Bazinul Hidrografic Nil. http://www.internationalwaterlaw.org/documents/regionaldocs/Nile_River_Basin_Cooperative_Framework_2010.pdf. CFA a fost semnat în Mai 2010, în Uganda, de șase dintre țările Bazinului Nil. Egipt, Sudan și Republica Democratică Congo (RDC) a refuzat să semneze. Acordul a intrat acum în vigoare. Egipt și Sudan au convenit recent strategii comune privind Nilul, care ar putea compromite cooperarea la nivel de bazin. A se vedea „Fluviul Nil: Egipt și Sudan întăresc alianța privind apa”, *Africa Review*, 5 Octombrie 2012. <http://www.africareview.com/Special+Reports/Khartoum+and+Cairo+Nile+River+ties/-/979182/1510906/-/yttq5qz/-/index.html>.

⁹ A 20-a Reuniune regulată a Consiliului de Miniștri al Nilului (Nile-COM), care a avut loc recent la Kigali, Rwanda, a aprobat sporirea contribuțiilor țărilor pentru a susține operațiunile Inițiativei privind Bazinul Nil (NBI), începând cu anul financiar 2013/2014. Miniștrii au remarcat că acest lucru nu va permite doar NBI să funcționeze corect, dar va balansa, de asemenea, fondurile de la Partenerii de Dezvoltare. Reuniunea, a cărei temă a fost „Sustenabilitatea instituțională pentru furnizarea de beneficii la nivel de bazin”, a avut loc la 5 Iulie 2012. Membrii Nile-COM au laudat progresul realizat de NBI în ultimul Anul Financiar 2011/2012, în special cu privire la pregătirea proiectelor de investiții în valoare de 1,1 miliard USD până în prezent, din care 932 milioane USD au fost până acum asigurate. Proiectele de investiții sunt în trei domenii de prioritate pentru Statele Membre NBI, și anume Energia, Agricultură și Administrarea Bazinului Hidrografic. A 20-a reuniune Nile-COM a aprobat în continuare Planul Strategic general al NBI pentru următorii cinci ani (2012 - 2016), cu un buget estimat de 292 milioane USD necesar pentru a implementa proiectele, din care circa 75% vor merge la pregătirea de proiecte de investiții. http://www.nilebasin.org/newsite/index.php?option=com_content&view=article&id=133&Itemid=139&lang=en.

¹⁰ Wouters, P., „*The International Law of Watercourses: New Dimensions*”, Xiamen Academy of International Law, Vol. 3 Collected Courses of the Xiamen Academy of International Law 2010, 347-541.

¹¹ Hidrocentrala Rogun din Tadjikistan poate costa Uzbekistanul peste 600 de milioane de dolari anual în pierderi din agricultură. „Uzbekistan to lose \$600m a year due to Rogun Dam”, *The Nation*, 24 Septembrie 2012. <http://www.nation.com.pk/pakistan-news-newspaper-daily-english-online/business/24-Sep-2012/uzbekistan-to-lose-600m-a-year-due-to-rogun-dam>.

¹²”Putin Semnează Acordurile privind Barajul Kârgâzstan, Extinde Prezența Militară, Prescrie Jumătate din Datoria de un Miliard de USD, 21 Septembrie 2012, OOSKANews. „Președintele rus Vladimir Putin a oferit sprijin pentru Kârgâzstan în conflictul cu Uzbekistan din aval privind distribuția resurselor de apă din Asia Centrală. Aproape 500 de milioane de dolari din datorii vor fi trecute cu vederea schimbului unui pachet de oferte care va extinde influența Moscovei în regiune în ceea ce privește apa, energia și armata. ... La începutul acestei luni, președintele uzbek Karimov a reproșat țărilor Kârgâzstan și Tadjikistan pentru planurile lor pentru căile navigabile transfrontaliere ale barajului pentru proiecte hidroelectrice și a prezis războaie viitoare în regiune în ceea ce privește apa. „<http://www.ooskanews.com/daily-water-briefing/putin-signs-kyrgyzstand-am-agreements-extends-military-presence-writes-half-bil>.

¹³ <http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/agreements/agreement-Apr95.pdf>

¹⁴ Tratatul dintre Guvernul Republicii Populare Bangladesh și Guvernul Republicii India privind Distribuția Apelor Ganga/Gange la Farakka (1996) recunoaște, în preambulul său, că „nevoia de a face un aranjament pentru distribuția apelor Ganga/Gange la Farakka într-un spirit de acomodare reciprocă și necesitatea de a soluționa problema pe termen lung de sporire a fluxurilor Ganga/Gange sunt de interese reciproce pentru popoarele celor două țări”... iar părțile doresc să găsească „un târg și o soluție fără a afecta drepturile și beneficiile din ambele țări, altele decât cele prevăzute de prezentul Tratat, sau stabilirea de principii generale de drept sau precedent”. <http://www.worldwater.org/ganges.htm>.

¹⁵ Tratatul Apelor Fluviului Ind 1960. <http://siteresources.worldbank.org/INTSOUTHASIA/Resources/223497-1105737253588/IndusWatersTreaty1960.pdf>

¹⁶ Dr. Kishor Uprety, Departamentul Juridic al Băncii Mondiale, guvernarea apelor transfrontaliere: Lecții pentru Asia de Sud, 3 Septembrie 2012. „Diplomația în domeniul hidro a fost sarcastică de-a lungul timpului în Bangladesh, India, Nepal, Pakistan. Divizia bazinelor, care rezultă din decolonizare, ulterior complicată de schimbările politice, a creat divergențe între riveranii Fluviilor Ind și Gange, conducând la conflicte intrastatale și interstatale. Într-adevăr, Tratatul Indo-Pakistan privind Ind (1960), Tratatul Indo-Nepal privind Kosi (1954), Gandaki (1959) și Mahakali (1996), precum și Tratatul Indo-Bangladesh privind Gange (1996) au suferit semnificativ în timpul implementării.” <http://www.globalwaterforum.org/2012/09/03/transboundar-y-water-governance-lessons-for-south-asia>.

¹⁷ Dr. Kishor Uprety, ibidem.

¹⁸ UNEP, *Vulnerabilitatea Hidropolitică și Rezistența de-a lungul Apele Internaționale: America Latină și Caraibe*, 2007. http://www.unep.org/pdf/hydropolitical_LA.pdf.

¹⁹ *Tratatul între Argentina și Uruguay privind Fluviul La Plata și Gura de Vărsare Maritimă*, Montevideo, 19 Noiembrie 1973, 13 ILM 1974, 251-267.

²⁰ M. Valente, „Coming Together to Preserve the La Plata Basin”, 22 Noiembrie 2011. <http://upsidedownworld.org/main/news-briefs-archives-68/3317-south-america-coming-together-topreserve-the-la-plata-basin>.

²¹ Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite, *Convenția privind Protecția și Utilizarea Cursurilor de Apă Transfrontiere și a Lacurilor Internaționale (Convenția privind Apa CEE-ONU)*, au fost adoptate la Helsinki, Finlanda, 17 Martie 1992. În curând se sărbătorește a 20-a aniversare, Convenția privind Apa CEE-ONU are 39 de state participante, iar Uniunea Europeană participă la Convenție (Turkmenistan va fi al treizeci și nouălea stat la Convenție din 27 Noiembrie 2012). Printre aceste state participante există o conștientizare a necesității de cooperare transfrontalieră pentru a se asigura că apele transfrontiere sunt utilizate în mod rezonabil și echitabil și că impactul transfrontier al poluării și dezvoltării este prevenit sau cel puțin redus. <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/water/pdf/watercon.pdf>.

²² *Directiva-Cadru privind Apa, Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 Octombrie 2000 de stabilire a unui cadru pentru acțiunea comunitară în domeniul politicii legate de apă (JO L 327,22.12.2000)*. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:327:0001:0072:EN:PDF>

²³ GWP, „Tools for Better Transboundary Cooperation in Central and Eastern Europe”. <http://www.gwp.org/en/gwp-in-action/Central-and-Eastern-Europe/News-and-Activities-GWPCentral-and-Eastern-Europe/GWP-CEE-launches-a-new-project/>. A se vedea, de asemenea, „Lessons from transboundary management of the Dniester River.” <http://www.gwp.org/en/GWP-CEE/gwp-cee-in-action/news-and-activities/Lessons-from-transboundary-management-of-the-Dniester-River/>.

²⁴ Dr Danka Thalmeinerova, GWP Knowledge Officer. <http://www.gwp.org/en/gwp-in-action/Central-and-Eastern-Europe/News-and-Activities-GWP-Central-and-Eastern-Europe/GWPcontributes-to-UNECE-transboundary-process/>.

²⁵ GWP a definit IWRM ca „un proces care promovează dezvoltarea coordonată și gospodărirea apelor, terenurilor și resurselor conexe în scopul de a maximiza bunăstarea economică și socială

rezultată într-un mod echitabil, fără a compromite durabilitatea ecosistemelor vitale”.

<http://www.gwp.org/The-Challenge/What-is-IWRM/>.

²⁶ Raportul Băncii Mondiale, „Apa pentru Creștere și Dezvoltare.” David Grey și Claudia W. Sadoff în Documentele Tematice ale celui de-al IV-lea Forum Mondial al Apei. Comision Nacional del Agua: Mexico City (2006 <http://water.worldbank.org/publications/water-growth-and-development>). A se vedea, de asemenea Sadoff, C., & Grey, D. (2002). Beyond The River: The Benefits Of Cooperation On International Rivers. *Water Policy*, 4, 389-403.

²⁷ A se vedea, pentru început, Ganoulis J, Aureli A și J Fried. 2011. *Transboundary Water Resources Management, A Multidisciplinary Approach*. Wiley-VCH; Earle A, Jagerskog A și J Ojendal. 2010. *Transboundary Water Management: Principles and Practice*. Earthscan; Dinar, A și alții, *Bridges over Water: Understanding Transboundary Water Conflict, Negotiation and Cooperation*. World Scientific, 2007. A se vedea, de asemenea: Raportul Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Mondială a Apei (WWDR). 2009. *Apa într-o lume în continuă schimbare*. Ediția a Treia. <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/water/wwap/wwdr/wwdr3-2009/downloads-wwdr3/> WWDR.2012. *Gospodărirea apei în condiții de incertitudine și risc*. Ediția a patra. <http://www.unesco.org/new/en/naturalsciences/environment/water/wwap/wwdr/wwdr4-2012/>. GWP și INBO. 2009. *Un Manual pentru Managementul Integrat al Resurselor de Apă din Bazine*. http://www.gwptoolbox.org/images/stories/Docs/gwp_inbo%20handbook%20for%20iwrn%20in%20basins_eng.pdf. GWP și INBO 2012. *Manual pentru Managementul Integrat al Resurselor de Apă în Bazinele Transfrontaliere ale Râurilor, Lacurilor și Acviferelor*. http://www.gwp.org/Global/About%20GWP/Publications/INBO-GWP%20Transboundary%20Handbook/MGIREB-UK-2012_Web.pdf World Bank. 2010. *Suținerea apei pentru toți într-un climat în schimbare: Grupul Băncii Mondiale, Raport de Progres al Implementării*. <http://water.worldbank.org/water/publications/sustaining-water-all-changing-climateworld-bank-group-implementation-progress-report>.

²⁸ A se vedea Rezoluția ONU 65/154. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/65/154.

²⁹ Extras dintr-un discurs ținut de către președintele de atunci al ICJ, Judecătorul Owada, în fața Adunării Generale a Națiunilor Unite la 26 Octombrie 2011. <http://www.icj-cij.org/presscom/files/5/16735.pdf>.

³⁰ Jennings, R. și Watts, A, 1996, *Oppenheim's International Law*, Ediția a Noua, Volum 1, *Introducere și Partea I*, Pearson, p.4.

³¹ Carta Națiunilor Unite a fost semnată la 26 iunie 1945 și a intrat în vigoare la 24 octombrie 1945. 1369 U.N.T.S. 181. <http://www.un.org/aboutun/charter/>.

³² Pentru o discuție despre conceptul de stat de drept a se vedea Wouters P, nota [13] de mai sus, p.363, care îl citează pe Domnul Bingham.

³³ Rio +20, Conferința Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă a fost convocată la 20-22 Iunie 2012. <http://www.uncsd2012.org/rio20/>. Alineatul 7 al rezoluției (a se vedea mai sus nota 1) prevede: „Reafirmăm că vom continua să fim ghidați după scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite, cu respectarea deplină a dreptului internațional și a principiilor sale.” Alineatul 8 declară „De asemenea, reafirmăm importanța libertății, păcii și securității, respectarea tuturor drepturilor omului, inclusiv dreptul la dezvoltare și dreptul la un standard de viață adecvat, inclusiv dreptul la hrană, statul de drept, egalitatea de gen, emanciparea femeilor și angajamentul de ansamblu al societăților juridice și democratice la dezvoltare.”

³⁴ În ciuda percepțiilor greșite comune, dreptul internațional nu este o colecție de legi naționale de stat, dreptul internațional este un sistem diferit de lege în întregime, cu origini diferite. Legislația națională este creată în conformitate cu normele constituționale interne, în cele mai multe cazuri de către parlamente. Spre deosebire de aceasta, dreptul internațional este supranațional în natură, cu State naționale suverane, ca actori-cheie - o „*rețea de relații existente, în primul rând, dacă nu exclusive, între statele care recunosc anumite principii și modalități comune de a face lucrurile*”. În timp ce dreptul internațional este conectat la legislația națională, de exemplu, conformitatea cu normele de drept internațional este testată la nivel național, regulile sunt create în diferite moduri cu dreptul internațional, care recunosc o varietate de surse, cum ar fi convențiile internaționale, bilaterale sau multilaterale și obiceiuri internaționale. A se vedea Shaw, M., N., 2003, *Dreptul Internațional*, Ediția a cincea, Cambridge University Press, și a se vedea Art. 38 (1) din Statutul Curții Internaționale de Justiție, pentru o listă a surselor de drept internațional. <http://www.icj-cij.org/documents/index.php?p1=4&p2=2&p3=0>.

³⁵ Această lucrare se concentrează pe cooperarea internațională privind resursele de apă, care trebuie să fie luată în considerare în linii mari, în contextul problemelor sociale, de mediu și economice. Din perspectiva dreptului internațional, aceasta acoperă un spectru larg de drepturi și obligații legale, obiectivul ar trebui să fie pentru o „extrapolare” cuprinzătoare a normele de drept internațional care au impact asupra provocării privind apa.

³⁶ „Guvernarea globală necesită localizarea problemelor globale,” Directorul General Pascal Lamy, într-un discurs la Școala Martin din Oxford, Universitatea din Oxford, la 8 Martie 2012, a declarat:

„În absența unui guvern cu adevărat global, guvernarea globală rezultă din acțiunea Statelor suverane. Este inter-național. Între națiuni. Cu alte cuvinte, guvernarea globală este globalizarea guvernării locale.” http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl220_e.htm.

³⁷ A se vedea Schrijver, N., “The Impact of Climate Change: Challenges for International Law”, în Fastenrath, U. și alții *From Bilateralism to Community Interest. Essays in Honour of Judge Bruno Simma*, Oxford University Press (2011), pp. 1296-1297.

³⁸ http://www.unwater.org/events_watersec2012.html.

³⁹ Masa Rotundă privind Securitatea Apei, Observații ale lui Hillary Rodham Clinton, Secretar de Stat, Națiunile Unite, New York, 25 Septembrie 2012. <http://www.state.gov/secretary/rm/2012/09/198179.htm>.

⁴⁰ A se vedea Tams, C.J., “Individual States as Guardians of Community Interests”, în Fastenrath, U. și alții *From Bilateralism to Community Interest. Essays in Honour of Judge Bruno Simma*, Oxford University Press (2011), pp. 379-405, at 399, unde a concluzionează că dreptul internațional a evoluat considerabil, iar acum cuprinde acomodarea intereselor comunitare.

⁴¹ Bingham T. 2010. *The Rule of Law*, Penguin, p.129.

⁴² Wouters P., a se vedea nota [13] de mai sus, p.365-366.

⁴³ Convenția Națiunilor Unite din 1997 privind Dreptul de Utilizare Fără Navigație a Cursurilor de Apă Internaționale (UNGA Res. 51/206, 51 UNGAOR Supp. Nr.49, la 341, ONU Doc.A/5/49 (Vol. I) (1996). http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/8_3_1997.pdf. A se vedea, de asemenea, Adunarea Generală a ONU, sesiunea a 51-a, a 99-a Ședință Plenară, UNDocA/51/229, 21 Mai 1997). http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/res/51/229

⁴⁴ Rezoluția ONU A/RES/64/292. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/292. A se vedea, de asemenea, UNGA, a 64-a sesiune, a 108-a Ședință Plenară, UNDoc A/64/PV.108, 28 Iulie 2010. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/64/PV.108.

⁴⁵ Rezoluția ONU 66/104 privind dreptul la acviferele transfrontaliere în care UNGA „încurajează Statele în cauză să facă dispoziții bilaterale sau regionale corespunzătoare pentru buna gestionare a acviferelor transfrontaliere ale acestora, ținând cont de prevederile articolelor anexate la rezoluția sa 63/124” și „să includă în ordinea de zi provizorie a șaizeci și opta sesiune intitulată „Legea

acviferelor transfrontaliere” și, în lumina comentariilor scrise de guverne, precum și opiniile exprimate în cadrul dezbaterilor celui de-al șaselea Comitet, deținut la sesiunile a șaiszeci și treia și șaiszeci și șasea, pentru a continua să examineze, printre altele, problema formei finale, care ar putea fi acordată proiectelor de articole.” 9 Decembrie 2011. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/104.

⁴⁶ Protocolul Revizuit SADC asupra Cursurilor de Apă Comune în Comunitatea de Dezvoltare a Africii de Sud, Windhoek, 7 August, 2000, 40 I.L.M. p. 317 (2001). http://www.sadc.int/documentspublications/show/Revised_Protocol_Shared_Watercourses.pdf. Protocolul Revizuit din 2000 a fost semnat de către Angola, Botswana, Congo, Lesotho, Malawi, Mauritius, Mozambic, Namibia, Seychelles, Africa de Sud, Swaziland, Tanzania, Zambia și Zimbabwe.

⁴⁷ Raportul Comisiei Economice și Sociale pentru Asia și Pacific, a Șasea Sesiune, UNDoc, E/ESCAP/MCED (6)/5, para 27, 9. http://www.unescap.org/esd/mced6/documents/Documents/MCED6_14E.pdf.

⁴⁸ A se vedea D. Ziganshina, Teza de doctorat (2012), “International Water Law in the Aral Sea Basin: Norms and Process”, care oferă un cadru analitic pentru evaluarea eficienței dreptului internațional (pe pagina cu autorul).

⁴⁹ Wolfensohn, ‘Rule of Law Central to Fighting Poverty’, Discurs rostit la Conferința Băncii Mondiale, Petersburg, Rusia 2001. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:20011894~menuPK:34463~pagePK:34370~piPK:34424~theSitePK:4607,00.html>. Cadru de dezvoltare cuprinzător al lui Wolfensohn, care a încercat să potrivească dispozițiile de drept și judiciare în cadrul unei perspective mai cuprinzătoare cu privire la dezvoltarea la nivel mondial, a jucat un rol important în abordarea Băncii Mondiale la procesul de dezvoltare și cererile sale din ultimii ani.

⁵⁰ R. B. Zoellick, ‘Securing Development’, Discurs rostit la Institutul American pentru Pace "Promovarea Conferinței Baton", Washington, DC: 2009. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/ORGANIZATION/EXTPRESIDENT2007/0,,contentMDK:22029111~menuPK:64822279~pagePK:64821878~piPK:64821912~theSitePK:3916065,00.html>. Banca Mondială abordează activ subiecte legate de apele transfrontaliere prin resursele de apă și activitățile de dezvoltare internațională aferente.

⁵¹ Declarația lui Jim Kim Yong la Consiliul Băncii Mondiale, 11 Aprilie 2012. <http://www.treasury.gov/press-center/press-releases/Pages/tg1530.aspx>.

⁵² Giordano M și A.T. Wolf. The World's International Freshwater Agreements: Historical Developments and Future Opportunities. http://www.transboundarywaters.orst.edu/publications/atlas/atlas_pdf/2_WorldsAgreements_atlas.pdf.

⁵³ Începând cu 1 Octombrie 2012, 28 de state au semnat pentru UNWC; Ciad este al 28-lea Stat participant la Convenție, care trebuie să fie ratificată de 35 de țări pentru a intra în vigoare. Benin, Danemarca și Luxemburg au finalizat procesul de aderare la începutul acestui an. Senatul italian a ratificat-o în august; Marea Britanie a semnat în Iunie 2012 și Benin în Iulie 2012; la 30 Aprilie 2012 Danemarca a aderat la UNWC urmând șase alte țări susținătoare în ultimii doi ani – Burkina Faso, Franța și Maroc în 2011, Grecia, Guineea-Bissau și Nigeria în 2010. Statele participante la UNWC includ: Finlanda, Germania, Ungaria, Irak, Iordania, Liban, Libia, Namibia, Olanda, Norvegia, Portugalia, Qatar, Africa de Sud, Spania, Suedia, Siria, Tunisia și Uzbekistan. În plus, cinci națiuni au semnat dar nu au ratificat Convenția: Côte d'Ivoire, Luxemburg, Paraguay, Venezuela și Yemen. <http://www.gcint.org/news/green-crosscommends-chad%E2%80%99s-ratification-un-watercourses-convention>.

⁵⁴ WWF conduce o campanie internațională pentru intrarea în vigoare a UNWC. În opinia sa, „Convenția oferă stabilitate juridică și coerența pentru prevenirea și soluționarea litigiilor referitoare la apă, oferind în același timp un instrument flexibil în sprijinul cooperării interstatale și care poate facilita adaptarea managementului apei ca răspuns la condițiile în continuă schimbare, cum ar fi efectele schimbărilor climatice.” Mai mult, se susține că intrarea în vigoare a UNWC „este vitală pentru a permite integrarea sa cu MEA existente legate de apă, facilitând astfel punerea în aplicare a acestora”, considerată un element esențial pentru discuțiile Rio +20. Acest lucru a condus la un număr de state care aderă la UNWC, care ridică probabilitatea intrării sale în vigoare în viitorul apropiat. http://wwf.panda.org/what_we_do/how_we_work/policy/conventions/water_conventions/un_watercourses_convention.

⁵⁵ A se vedea UNSGAB, Al II-lea Plan de Acțiune Hashimoto. http://www.unsgab.org/HAP-II/HAP-II_en.pdf. Planul prevede următoarele: „Managementul durabil al apei la nivel de bazin necesită de multe ori atât o abordare IWRM cât și cooperarea transfrontalieră. Deși există numeroase acorduri legale regionale și la nivel de bazin în cazul apelor transfrontaliere, există, de asemenea, multe cazuri în care nu există acorduri de cooperare. Există o necesitate imperativă pentru substrat general al dreptului internațional al apei prevăzut de Convenția ONU privind managementul apelor transfrontaliere.”

⁵⁶ Wouters P., a se vedea nota [13] de mai sus, p.380.

⁵⁷ Aceasta include un organism mare de acorduri multilaterale de mediu, cum ar fi Convenția Cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice (UNFCCC), Convenția privind Diversitatea Biologică (CBD), Convenția pentru Combaterea Deșertificării (CCD), Convenția privind Comerțul Internațional al Faunei și Florei pe Cale de Dispariție (CITES), Convenția de la Ramsar pentru protejarea Mangrovelor și Zonelor Umede, pentru a numi doar câteva.

⁵⁸ De exemplu, în conformitate cu Convenția din 1999 pentru Rin, Articolul 2 intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede că Convenția se aplică pentru a) Rin; b) apele subterane care interacționează cu Rin; c) ecosistemele acvatice și terestre care interacționează sau pot interacționa din nou cu Rin; d) zona bazinului de recepție al Rinului, în măsura în care poluarea cu substanțe nocive afectează în mod negativ Rinul; e) zona bazinului de recepție al Rinului, în măsura în care aceasta este de importanță pentru prevenirea și protecția împotriva inundațiilor de-a lungul Rinului. Astfel, problema legală a „domeniului de aplicare” în conformitate cu prezentul acord oferă definițiile geologice și ecologice, care sunt destul de extinse și ar putea fi necesară o cercetare științifică atentă, în cazul unei reclamații juridice viitoare. A se vedea Convenția privind Protecția Rinului, Rotterdam, 22 Ianuarie 1998, în vigoare din 12 Aprilie 1999, <http://faolex.fao.org/docs/pdf/mul17477.pdf>. Această problemă este în prezent reexaminată în contextul ecosistemelor, cu unele semne de întrebare dacă o abordare a cursului de apă include ecosisteme; Fox și Sneddon susțin „că cursurile de apă sprijină scopul teritorial suveran, în timp ce bazinele de drenaj sau ecosistemele fluviale îl submină”; a se vedea p. 246, Fox, C.A. și C. Sneddon, “Transboundary River Basin Agreements In The Mekong And Zambezi Basins: Enhancing Environmental Security Or Securitized The Environment?”, *Int Environ Agreements* (2007) 7:237–261. http://bscw-app1.let.ethz.ch/pub/nj_bscw.cgi/d11577118/Fox_2007_Transboundary%20river.pdf.

⁵⁹ A 63-a sesiune a Adunării Generale a ONU a adoptat Rezoluția A/RES/63/124 privind Dreptul la Acviferele Transfrontaliere prin consens, 11 Decembrie 2008. UNGA „În nota de proiectul de articole cu privire la legea acviferelor transfrontaliere, prezentată de Comisie, al căror text este anexat la prezenta rezoluție și le apreciază în atenția guvernelor, fără a aduce atingere problemei privind adoptarea lor viitoare sau alte acțiuni adecvate,” și a fost de acord „să includă în ordinea de zi provizorie cea de-a șaiszeci și șasea sesiune” intitulată „Legea acviferelor transfrontaliere”, cu scopul de a examina, printre altele, problema formei care ar putea fi dată articolelor draft”. Rămâne de văzut dacă draftul va merge sau nu mai departe ca o convenție internațională. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/63/124&Lang=E. La 9 Decembrie 2011, Adunarea Generală a adoptat Rezoluția 66/104 în acest domeniu (http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/104), în care încurajează „Statele în cauză pentru a face dispoziții bilaterale sau regionale corespunzătoare pentru gestionarea adecvată a acviferelor transfrontaliere ale acestora ținând cont de prevederile articolelor draft” (alin. 1). Se pune în

continuare această problemă pe ordinea de zi a sesiunii șaizeci și opta și s-a decis să se continue examinarea formei finale a articolelor draft care ar putea fi dată (alin. 3)

⁶⁰ Regulile de la Helsinki privind Utilizarea Apelor Râurilor Internaționale, „Regulile ILA de la Helsinki” sunt un set de reguli fără caracter obligatoriu, care au fost adoptate de către Asociația Internațională de Drept din cadrul conferinței a 52-a, ținută la Helsinki în luna August 1966. Raportul Comitetului pentru Utilizările Apelor Râurilor Internaționale (1967), care stabilește regulile, este disponibil la http://www.internationalwaterlaw.org/documents/intldocs/helsinki_rules.html.

⁶¹ A se vedea discuția Brunnee, J., & Toope, S. J. (1997). Environmental Security and Freshwater Resources: Ecosystem Regime Building. *The American Journal of International Law*, 91(1), 26–59. A se vedea, de asemenea, McIntyre, O. (2004). The Emergence Of An “Ecosystem Approach” To The Protection Of International Watercourses Under International Law. *Review of European Community & International Environmental Law*, 13(1), 1-14.

⁶² Vezi mai jos secțiunea 3 de la pagina [12] pentru textul integral al acestui articol.

⁶³ UNWC, art. 6 și 6 (3). A se vedea nota [106] pentru textul Articolului 6.

⁶⁴ UNWC, art. 6 și 10.

⁶⁵ UNWC, art. 10(2). A se vedea, de asemenea, Wouters, P. Și alții. 2005. Sharing Transboundary Waters – An Integrated Assessment of Equitable Entitlement: The Legal Assessment Model. Programul Internațional de Hidrologie, Sesiunea VI, Technical Documents in Hydrology Nr. 74, UNESCO. <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001397/139794e.pdf>.

⁶⁶ A se vedea Wouters, P. Și alții. 2003. Transforming Potential Conflict into Cooperation Potential: The Role of International Water Law (UNESCO PCCP). <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001332/133258e.pdf>.

⁶⁷ UNWC, art. 7.

⁶⁸ UNWC, art. 20.

⁶⁹ Rezoluția ONU, Dreptul Omului la Apă și Sanitație, A/64/L.63/Rev.1*, 26 Iulie 2010 (a se vedea de asemenea nota [52] de mai sus). Această Rezoluție ONU este foarte concisă și este reprodusă aici pentru referință.

1. *Declară* dreptul la apă potabilă sigură și curată și la sanitație ca drept al omului, care este esențial pentru bucuria de a trăi și pentru toate drepturile omului.

2. *Solicită* Statelor și organizațiilor internaționale să ofere resurse financiare, capacitatea de a construi și transferul tehnologiei, prin asistență internațională și cooperare, în special pentru țările în curs de dezvoltare, pentru a măsura eforturile de furnizare a apei potabile sigure, curate, accesibile și a sanitației pentru toți.

3. *Primește* decizia Consiliului Drepturilor Omului care cere ca expertul independent pe problema obligațiilor drepturilor omului legate de accesul la apă potabilă sigură și la sanitație să prezinte un raport anual pentru Adunarea Generală și să încurajeze continuarea activităților privind aspectele mandatate de Adunarea Generală, în consultanță cu toate agențiile relevante ale Națiunilor Unite, fonduri și programe, pentru a include în raportul către Adunarea Generală, la sesiunea a șaiszeci și șasea, provocări principale legate de realizarea drepturilor omului la apă potabilă sigură și curată și la sanitație și impactul lor asupra îndeplinirii Obiectivelor de Dezvoltare a Mileniului.

⁷⁰ ICJ (2010). *Cazul cu privire la Fabricile de Celuloză de pe Fluviul Uruguay (Argentina contra Uruguay)*, Lista Generală nr. 135 (2010). <http://www.icj-cij.org/docket/files/135/15877.pdf>. Disputa dintre Argentina și Uruguay se referă la construcția planificată, autorizată de Uruguay, a fabricii de celuloză CMB (ENECE) și construcția și punerea în funcțiune, de asemenea, autorizată a fabricii de celuloză Orion (Botnia) de pe Fluviul Uruguay. Curtea a găsit că Uruguay încălcat obligațiile lor procedurale pentru a coopera cu Argentina și Comisia Administrativă a Fluviului Uruguay în timpul dezvoltării planurilor pentru fabrica de celuloză CMB (ENCE) și Orion (Botnia). De asemenea curtea a declarat că Uruguay nu a încălcat obligațiile sale principale pentru protecția mediului prevăzute pentru Statutul Fluviului Uruguay prin autorizarea construcției și punerea în funcțiune a fabricii Orion (Botnia). A se vedea McIntyre, O., "The Proceduralisation and Growing Maturity of International Water Law" (analizarea cazului Fabricile de Celuloză), 22 *Journal of Environmental Law* (2010), pp. 475-497. De asemenea a se vedea Ligouri, T. "The principle of good faith in the Argentina-Uruguay pulp mills dispute", 20 *Journal of Water Law* (2009) 70.

⁷¹ Wouters P. 2006. What lessons from Europe? A Comparative Analysis of the Legal Frameworks That Govern Europe's Transboundary Waters. 36 *ELR*, 4-2006, 10290-10309, p. 10301.

⁷² UNWC, art. 11.

⁷³ UNWC, art. 12-16 și 18-19. Aceste prevederi acoperă o serie de aspecte care apar din momentul notificării, răspunsul la notificare și care ar putea să apară în absența notificării sau unde există necesitatea pentru implementarea urgentă a măsurilor planificate.

⁷⁴ UNWC, art. 17.

⁷⁵ UNWC, art. 24.

⁷⁶ Tarlock punctează: „...pentru a genera încrederea necesară pentru a elimina temerile, o alocare corectă trebuie să fie realizată prin intermediul instituțiilor de management integrat, adaptativ”, adăugând că: „Mai mult decât atât, pentru funcționarea instituțiilor de management al bazinului este necesară capacitatea de a construi încrederea suficientă între părți pentru a permite adaptarea la noile condiții și cereri pentru utilizarea apei.” Tarlock A.D., *Water Security, Fear Mitigation and International Law*, Hamline Law Review, Vol. 31:3, 2008; p. 707 și p. 724.

⁷⁷ Manual pentru Managementul Integrat al Resurselor de Apă din Bazine (2009); Manual pentru Managementul Integrat al Resurselor de Apă din Bazinele Transfrontaliere ale Fluviilor, Lacurilor și Acviferelor (2012); a se vedea nota [32] de mai sus. De asemenea, a se vedea studiul UNESCO, *Instituțiile pentru Managementul Apelor Dulci Internaționale*, Raport, Stefano Burchi și Melvin Spreij, *For the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) Development Law Service FAO Legal Office*. http://webworld.unesco.org/water/wwap/pccp/cd/pdf/legal_tools/institutions_for_int_freshwater_management_2.pdf.

⁷⁸ [Raportorul Special actual Domnul de Albuquerque (Raportorul Special al ONU privind drepturile omului la apa potabilă sigură și la sanitație) afirmă că „Statele pierd timp cu renegocierea propriilor decizii decât să se îndrepte către implementarea dreptului la apă și sanitație pentru toți” și a provocat propunerea anumitor guverne (Canada și Marea Britanie) de a îndepărta referința explicită pentru dreptul la apă și sanitație pentru cei din primul draft al documentului de rezultate al ‘Conferinței ONU Rio+20 privind Dezvoltarea Durabilă’. A se vedea <http://www.unric.org/en/latest-un-buzz/27436-rio20-do-not-betray-your-commitments-on-the-human-right-to-water-and-sanitation-united-nations-water-and-sanitation-expert-catarinade-albuquerque.>]

⁷⁹ A se vedea Convenția privind Accesul la Informare, Participarea Publică la Procesul de Luare a Deciziilor și Accesul la Justiție în Probleme de Mediu (Aarhus, Danemarca, 25 Iunie 1998), cu intrarea în vigoare pe 30 Octombrie 2001. http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXVII-13&chapter=27&lang=en.

⁸⁰ A se vedea Strategia de la Geneva și Cadrul pentru Monitorizarea Conformității cu Acordurile privind Apele Transfrontaliere: Elemente pentru Procedura Propusă pentru Revizuirea Conformității (Raportul Expertului), U.N. Doc. MP. WAT/2000/5 și Add. 1.

⁸¹ A se vedea Wouters, P., *Universal and Regional Approaches to Resolving International Disputes: What Lessons Learned From State Practice*, în Rezoluția Disputelor Internaționale privind Apa (Biroul Internațional al Curții Permanente de Arbitrare, Kluwer Law Int'l).

⁸² Art. 2(3) al Cartei ONU prevede ca: „Toți Membrii să-și rezolve litigiile internaționale prin mijloace pașnice într-o astfel de măsură în care pacea, securitatea și justiția internațională să nu fie atinse”.

⁸³ A se vedea, de exemplu, Merrills, J.G. 1991, *Soluționarea Litigiilor Internaționale; Investiții Internaționale și Protecția Mediului: Rolul Mecanismelor de Soluționare a Disputelor* (Anexa I: Linii Directoare pentru Clauzele de Negociere și Soluționare a Disputelor pentru Agențiile Internaționale de Mediu) (Biroul Internațional al Curții Permanente de Arbitrare, Kluwer Law Int'l 2000). A se vedea, de asemenea, Romano, C.P.R. 2000. *Soluționarea Pașnică a Litigiilor Internaționale de Mediu: O Abordare Pragmatică* (Kluwer Law Int'l).

⁸⁴ Carta ONU, art. 33.

⁸⁵ A se vedea, de exemplu, Tanzi, A. și Arcari, M. 2001. *Convenția Națiunilor Unite privind Legea Cursurilor de Apă Internaționale* (Kluwer Law Int'l); și Bourne, C.B. 1971. *Meditare, Conciliere și Adjudecare în Soluționarea Litigiilor Internaționale privind Bazinul de Drenare*, 9 *Canadian Y.B din Int't L.* 114 (1971), reprinted în Wouters, P.K. 1997. *Dreptul Internațional privind Apa: Scrieri Selectate ale Profesorului Charles B. Bourne 197* (Kluwer Law Int'l).

⁸⁶ Prevederile UNWC privind „Soluționarea Litigiilor” presupun, printre altele: „In cazul unui litigiu între două sau mai multe Părți cu privire la interpretarea sau aplicarea Convenției actuale, Părțile implicate vor căuta, în absența unui acord aplicabil între ele, o soluționare a litigiului prin mijloace pașnice, conform cu următoarele prevederi”. Conform art. 33(3) și (4) litigiul ar putea fi supus unei „finanțări imparțiale a fapt-constatării” unde părțile nu sunt capabile să rezolve problema prin mijloace diplomatice. Citirea cu atenție a acestei prevederi sugerează că procedura este mai apropiată de concilierea obligatorie, mai degrabă decât fapt-constatarea nedeterminată. Conform art. 33(8): „Comisia va adopta raportul său printr-un vot majoritar, doar dacă există o singură Comisie și va supune acel raport Părților în cauză, care prezintă rezultatele, motivele acestora și

recomandarea, deoarece le consideră adecvate pentru o soluție echitabilă a litigiului, pe care Părțile în cauză le va considera de bună credință.”

⁸⁷ A se vedea art. 33(1). În comentariu, Comisia Dreptului Internațional a explicat că procedura set explică că „este pentru facilita soluționarea litigiului prin obiectivul de cunoaștere a faptelor. Informația ce urmează să fie obținută permite Statelor implicate să rezolve disputa într-o manieră amicală și rapidă și previne dispute de la extindere.” Fapt-constatarea ca un mijloc de soluționare a conflictelor a primit atenție considerabilă din partea statelor. De exemplu, Adunarea Generală a ONU a adoptat o „Declarație privind Fapt-constatarea din partea Națiunilor Unite în Domeniul Menținerii Păcii și Securității Internaționale”, în care definește fapt-constatarea ca „achiziționarea cunoștințelor detaliate despre circumstanțele faptului oricărui litigiu sau situație.” Doc. ONU A/RES/46/59 (1991). <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r059.htm>.

⁸⁸ UNWC, art. 33(8).

⁸⁹ A se vedea tabelul de la p. 13 pentru exemple de litigii.

⁹⁰ Press Release SG/SM/8139 OBV/262, <http://www.un.org/News/Press/docs/2002/sgsm8139.doc.htm>.

⁹¹ Mesaj Cheie de Deschidere, Conferința Internațională a Summit-ului Pre-MRC, Ben Braga, Vicepreședinte al Consiliului Mondial pentru Apă (2 Aprilie 2010), Hua Hin, Tailanda, “*Transboundary Water Resources Management in a Changing World*”. http://www.mrcsummit2010.org/Presentations/Keynote1_B.Braga-Transboundary-water-mgt.pdf

⁹² Reuniunea Partenerilor pentru Consultare, GWP 2010: Securitatea apei și dezvoltarea economică regională care explorează rolul securității apei în dezvoltarea economică regională, Mesajul cheie al lui Mohamed AIT KADI, Președintele Comitetului Tehnic al GWP. <http://www.gwp.org/PageFiles/4/Keynote%20by%20Ait%20Kadi%20at%202010%20GWP%20CP%20Meeting.pdf>.

⁹³ Articolul 6 – Factorii relevanți pentru utilizarea echitabilă și rezonabilă

1. Utilizarea cursurilor de apă internaționale într-o manieră echitabilă și rezonabilă în sensul articolului 5 solicită luarea în considerare a tuturor factorilor relevanți și circumstanțelor, inclusiv:
 - a. Factori geografici, hidrografici, hidrologici, climatici, ecologici și alți factori naturali;
 - b. Nevoi sociale și economice ale Statelor cursului de apă;
 - c. Populația dependentă de cursurile de apă din fiecare Stat al cursului de apă;

- d. Efectele utilizării și utilizatorilor cursurilor de apă dintr-un Stat al cursului de apă asupra altor State al cursului de apă;
 - e. Utilizări existente și potențiale ale cursului de apă;
 - f. Conservarea, protecția, dezvoltarea și economia utilizării resurselor de apă ale cursului de apă și costurile măsurilor care trebuie luate.
2. În aplicarea articolului 5 sau paragrafului 1 al acestui articol, Statele cursului de apă vor intra în consultare în spiritul cooperării, atunci când va fi nevoie.
 3. Greutatea ce urmează să fie dată fiecărui factor va fi determinată în funcție de importanța fiecăruia în comparație cu cea a altor factori relevanți. Pentru determinarea a ceea ce este o utilizare rezonabilă și echitabilă, toți factorii relevanți urmează să fie luați în considerare împreună și se ajunge la o concluzie pe baza întregului.

⁹⁴ Articolul IV al Regulamentului de la Helsinki prevede: „Fiecare Stat de Bazin are dreptul, în cadrul teritoriului său, pentru o distribuție rezonabilă și echitabilă a utilizărilor benefice a apelor unui bazin de drenare internațional.” ILA, Raportul celei de-a Cincizeci și Doua Conferință, Helsinki, 1996, „Utilizările Apelor Fluviilor Internaționale”447-533 (vezi mai sus nota [73]). Slavko Bogdanovic, *International Law of Water Resources. Contribution of the International Law Association (1954-2000)*, (2001).

⁹⁵ Pentru a afla mai multe despre modul în care este implementată regula de folosire echitabilă și rezonabilă, inclusiv o abordare mai cuprinzătoare a „tuturor factorilor relevanți”, a se vedea anexa II la această lucrare, extrasă din Wouters, P. și alții. (2005). *Sharing Transboundary Waters – An Integrated Assessment of Equitable Entitlement: The Legal Assessment Model*. IHP-VI, Documente Tehnice în Hidrologie nr 74. Paris: UNESCO (a se vedea mai sus nota [78]).

⁹⁶ ”Ideea principală a conceptului de împărțire a beneficiilor este de a trece de la împărțirea cantităților de apă la împărțirea beneficiilor pe care utilizatorii le primesc de la utilizarea acesteia,” I. Dombrowsky, „*Benefitsharing in transboundary water management through intra-water sector issue linkage?*”. http://www.worldwaterweek.org/documents/Resources/Best/Ines_Dombrowsky.pdf. Această cercetare a demonstrat modul în care legarea problemelor a facilitat cooperarea, în fiecare caz de cooperare, acordurile internaționale fiind încheiate de către statele participante.

⁹⁷ Protocolul Tratatului privind Fluviul Columbia. http://www.cbt.org/crt/assets/pdfs/1964_treaty_and_protocol.pdf?title=0&byline=0&portrait=0

⁹⁸ Declarația lui Hua Hin, MRC, “Satisfacerea Nevoilor, Menținerea Echilibrului: Către Dezvoltarea Durabilă a Bazinului Fluviului Mekong”, 5 Aprilie 2010, <http://www.mrcsummit2010.org/MRCHua-Hin-Declaration-05-Apr-10.pdf>.

⁹⁹ Pentru împărțirea beneficiilor, a se vedea: Sadoff C.W. și D. Grey. 2005. Cooperation on International Rivers, A Continuum for Securing and Sharing Benefits. Water International, Volumul 30, Nr. 4; Sadoff C., Greiber T., Smith M. și G. Bergkamp. 2008. Share – Managing water across boundaries. IUCN, Gland, Elveția. <http://www.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/2008-016.pdf>; UN Water. 2008. Transboundary Waters: Sharing Benefits, Sharing Responsibilities. UNW Water Task Force on Transboundary Waters. http://www.unwater.org/downloads/UNW_TRANSBOUNDARY.pdf; Dombrowsky I, “Revisiting the Potential for Benefit Sharing in the Management of Transboundary Rivers” (2009) 11 Water Policy 125.

¹⁰⁰ Articolul 8 al UNWC prevede, “ Statele de pe cursul de apă vor coopera pe baza egalității suverane, integrității teritoriale și a avantajului reciproc, în scopul de a obține o utilizare optimă și o protecție adecvată a unui curs de apă internațional”.

¹⁰¹ A se vedea O. McIntyre la nota 83 [de mai sus].

¹⁰² A se vedea Salman. M.A. Salman, “International Water Disputes: A New Breed of Claims, Claimants, and Settlement Institutions”, Asociația Resurselor de Apă Internaționale, *Water International*, Volumul 31, Numărul 1, Paginile 2–11, (2006).

¹⁰³ PCIJ (Curtea Permanentă de Justiție Internațională) (1929). *Jurisdicția Teritorială a Comisiei Internaționale a Fluviului Oder (Marea Britanie, Czechoslovakia, Danmarca, Franța, Germania, Suedia vs. Polonia)*, PCIJ (ser A) Nr. 23 (1929)

¹⁰⁴ ICJ (Curtea Internațională de Justiție) (1957). *Arbitrarea Lacului Lanoux (Franța vs. Spania)*, 24 ILR 101.

¹⁰⁵ ICJ (1998). *Cazul cu privire la Proiectul Gabčíkovo-Nagymaros (Ungaria vs. Slovakia)*, Lista Generală Nr. 92 (1997), 37 ILM 162 disponibilă la <http://www.icj-ij.org/docket/files/92/7375.pdf>

¹⁰⁶ ICJ (2009). *Litigiul cu privire la Drepturile de Navigație și cele Conexe (Costa Rica vs Nicaragua)*, Lista Generală Nr. 133 (2009). <http://www.icj-cij.org/docket/files/133/15321.pdf>

¹⁰⁷ *Cazul cu privire la Fabricile de Celuloză de pe Fluviul Uruguay (Argentina vs. Uruguay)*; a se vedea nota [83] de mai sus.

¹⁰⁸ Arbitrajul Kishenganga pentru apele Indusului înaintea Curții de Arbitraj s-a constituit în conformitate cu Tratatul Apelor Indusului din 1960 dintre Guvernul Indiei și Guvernul Pakistanului. Chestiunea încă așteaptă în fața tribunalului de arbitraj, însă a fost dat un ordin de măsuri provizorii la 23 septembrie 2011. http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1392

¹⁰⁹ *Cazul cu privire la Proiectul Gabcikovo-Nagymaros*, para. 85 (a se vedea mai sus nota [118]).

¹¹⁰ P. Wouters și D. Ziganshina, “*Tackling the Global Water Crisis: Unlocking International Law as fundamental to the Peaceful Management of the World’s Shared Transboundary Waters – Introducing the H2O Paradigm*”, în Q Grafton și K Hussy, *Water Resources Planning and Management: Challenges and Solutions* (Cambridge University Press, 2010).

¹¹¹ Stephen McCaffrey, *The Law of International Watercourses*, A doua ediție, Universitatea din Oxford Press, 2007, p. 60-61.

¹¹² Acordul dintre Republica Zimbabwe și Republica Zambia privind utilizarea Fluviului Zambezi, Harare, 28 Iulie 1987. <http://www.fao.org/docrep/W7414B/w7414b17.htm>.

¹¹³ Pentru o istorie a Autorității Fluviului Zambezi a se vedea <http://www.zaraho.org.zm/history.html>

¹¹⁴ Protocolul SADC Revizuit, preambul.

¹¹⁵ UNWC, art. 3. A se vedea, de asemenea P. Wouters, *Universal and Regional Approaches to Resolving International Water Disputes: What Lessons Learned from State Practice?* la nota [94] de mai sus.

¹¹⁶ Acordul pentru stabilirea Comisiei Fluviului Zambezi, care a intrat în vigoare la 26 Iunie. http://www.icp-confluence-sadc.org/sites/default/files/ZAMCOM_AGREEMENT_2004.pdf.

¹¹⁷ Acordul ZAMCOM, art. 5.

¹¹⁸ Unul din rapoarte a declarat, „Zambia nu va semna acordul Comisiei Cursului de apă Zambezi (ZAMCOM) înainte de termenului limită de 16-17 august, pe care Summit-ul SADC și l-a dat lui

însuși, deoarece Guvernul nu a ajuns la un consens în această privință cu diferitele părți interesate din țară.” *Southern African News Features* (august 2004) Zambia delays signing ZAMCOM as it seeks national consensus, de Amos Chanda. <http://www.sardc.net/editorial/newsfeature/04750804.htm>

¹¹⁹ Comunicare personală și L. Susteric, 2007, *Multilateral versus bilateral agreements for the establishment of river based organizations: comparison of legal, economic and social benefits in the Zambian experience*. <http://www.uni-siegen.de/zew/publikationen/volume0607/sustersic.pdf> [Confirmă că această sursă este corectă]

¹²⁰ <http://www.icp-confluence-sadc.org/rbo/66>.

¹²¹ Valoarea economică a cooperării la nivelul bazinului, în ceea ce privește generarea suplimentară cu investiții minime, este estimată la 585 milioane dolari pe o perioadă de 30 de ani. A se vedea Bazinul Hidrografic Zambezi, Raportul *Analizei de Oportunități de Investiții Multisectoriale*, Banca Mondială (Iunie 2010), p. 22. http://siteresources.worldbank.org/INTAFRICA/Resources/Zambezi_MSIOA_-_Vol_1_-_Summary_Report.pdf

¹²² Ibidem. p. 24.

¹²³ *Legea privind Managementul Resurselor de Apă* [Nr. 21 din 2011] 265; Data avizului: 15 Aprilie, 2011. http://www.parliament.gov.zm/index.php?option=com_docman&task=doc_details&gid=878&Itemid=113.

¹²⁴ The Nigerul drenează o suprafață de 2.200.000 km², împărțită între cele zece state din bazin, după cum urmează: Mali 28,2%, Nigeria 26,4%, Niger 22,3%, Algeria 6,7 %, Guineea 4,3%, Camerun 4,1%, Burkina Faso 3,6%, Benin 2,3%, Coasta de Azur 1,1% și Ciad 0,9%.

¹²⁵ Maluwa, T., “*Some International Legal Aspects of the Regulation and Utilization of the Niger under the Niamey Treaties*”, 40-41 RHDI 1987-1988, 157-177, 158. Tratatul din 1885 de la Berlin “a internaționalizat” navigația pe fluviile Niger și Congo de-a lungul liniilor stabilite de Congresul de la Viena din 1815. Articolele 108-116 din Actul Final al aceluși Congres au stabilit o prioritate absolută a navigației pe aceste râuri, aceasta fiind utilizarea predominantă a fluviilor la acel timp.

¹²⁶ Act privind Navigația și Cooperarea Economică între statele riverane ale bazinului hidrografic Niger, Niamey, 26 Octombrie 1963; intrat în vigoare la 1 Februarie 1966; 587 UNTS 1967, 9-17; R & S (XI), 5629-5632.

¹²⁷ Articolul 3 al Actului de la Niamey, 1963, prevede libertatea completă a navigației.

¹²⁸ Preambul, Actul de la Niamey 1963.

¹²⁹ Articolul 2(2) definește utilizarea ca și „navigare, utilizări pentru agricultură și industrie, colectarea produselor florei și faunei”.

¹³⁰ Articolul 2, ibidem.

¹³¹ Acordul privind Comisia Fluviului Niger și Navigația și Transportul pe Fluviul Niger, Niamey, 25 Noiembrie 1964; a intrat în vigoare pe 12 Aprilie 1966; 587 UNTS 1967, 19-33; R & S (XI), 5648-5654. Ratificarea Textului în Engleză a Acordului privind Comisia Fluviului Niger și Navigația și Transportul pe Fluviul Niger de la 25 Noiembrie 1964, efectuată prin Proces Verbal, Niamey, 3 Ianuarie 1968; a intrat în vigoare pe 3 Ianuarie 1968, R & S (XXV), 292.

¹³² Articolul 3, Acordul din 1964.

¹³³ Convenția de Stabilire a Autorității Bazinului Hidrografic Niger, Faranah, Guinea, 21 Noiembrie 1980 și Protocolul privind Fondul de Dezvoltare a Bazinului Hidrografic Niger, Niamey, Niger, 21 Noiembrie 1980; au intrat în vigoare; text al Autorității Bazinului Hidrografic Niger, Niamey, Niger.

¹³⁴ Autoritatea este formată din Șefii de stat și Guvernele statelor participante la Summit; din Consiliul de Miniștri; o Comisie Tehnică de Experți; un Secretariat Executiv și Organe Specializate.

¹³⁵ Articolul 12 al Acordului din 1964, reținut în Convenția din 1980. Este clar că numeroase autorități ale bazinelor hidrografice intra-statale au exagerat uneori și au complicat activitatea comisiilor internaționale.

¹³⁶ Articolul 4(1) al Acordului din 1980.

¹³⁷ Godana, B.A., *Africa's Shared Water Resources: Legal and Institutional Aspects of the Nile, Niger, and Senegal River Systems*. (1985) Geneva, Institutul Superior de Studii Internaționale 370 pp., la 217.

¹³⁸ Convenția Revizuită care a creat Autoritatea Bazinului Hidrografic Niger, a fost semnată la N'Djamena pe 29 Octombrie 1987 (informații despre intrarea în vigoare nu sunt disponibile). Sursa: FAO. 1997. *Treaties Concerning the Non-Navigational Uses of International Watercourses: Africa*. Studiu Legislativ 61, Roma, pp. 62–70, și baza de date FAOLEX <http://faolex.fao.org/faolex/index.htm>.

¹³⁹ “Provocările sunt imense și pot fi adresate doar cu o singură condiție: trebuie să lucrăm împreună. Doar o acțiune comună și coordonată poate fi eficientă în asigurarea unui management concertat, corect, rezonabil și sustenabil al resurselor Bazinului Hidrografic Niger, în spiritul unei Viziuni Împărtășite care ne-a unit în ultimii ani. Convenția Națiunilor Unite privind Legea Utilizării Ne-Navigabile a Cursurilor de Apă Internaționale (1997) este doar un instrument legal cu scop universal, guvernând folosirea, gestionarea și protejarea cursurilor de apă comune. Aderarea la Convenție va întări scopul și aplicarea principiilor Cartei privind Apa Bazinului Hidrografic Niger, extinzându-se la toate cursurile de apă internaționale ale teritoriilor noastre, guvernarea și securitatea legală de care deja se bucură cursurile de apă din Bazinul Hidrografic Niger.

Acesta este motivul pentru care noi cerem solemn statelor să ratifice Convenția din 1997 și să încurajeze Secretariatul Executiv al Autorității Bazinului Hidrografic Niger să continue angajamentul pentru management sustenabil și coordonat al resurselor de apă ale fluviului.”
 Declarația Comună a Miniștrilor responsabili cu Apa și Mediul în statele din Bazinul Hidrografic Niger pentru Accesul la Apă și Management Comun al Forumului Bazinului Hidrografic Niger „Solidaritate pentru Apă în Statele Bazinului Hidrografic Niger” 17 și 18 Octombrie 2011 în Bamako, Mali. <http://www.fondationchirac.eu/wp-content/uploads/The-Final-Declaration-of-Ministers-in-charge-of-Water-and-Environment-of-the-Niger-Basin-Countries-on-Access-to-Water-and-the-Joint-Management-of-the-Niger-Basin1.pdf>

¹⁴⁰ A se vedea Raportul Alertei Internaționale din Februarie 2012, în parteneriat cu Centrul Tyndal pentru Cercetări asupra Schimbărilor Climatice și cu Școala de Dezvoltare Internațională de la Universitatea din Anglia de Est, despre *Schimbări Climatice, Apa și Conflictul din Bazinul Hidrografic Niger*. „Studiul subliniază că viitorul climat al Bazinului Hidrografic Niger rămâne nesigur, însă se așteaptă ca aceste schimbări climatice să aibă o influență cheie asupra resurselor de apă și a securității populației prin impactul acestora asupra variațiilor și extremelor climatice. Variațiile climatice pot contribui la tensiunile sociale, dar nu pot explica în totalitate prezența unui conflict. Schimbările climatice (și variațiile), în combinație cu alte schimbări ale mediului și dinamici mai largi în societate, plasează stres asupra populației și a modului ei de viață. Aceasta are potențialul să semene (sau cel puțin apa) semințele unui conflict la diverse scări.”
<http://www.international-alert.org/news/climate-change-water-and-conflict-niger-riverbasin>.

¹⁴¹ Acordul Mekong, art. 2.

¹⁴² A se vedea Programul Comisiei privind Planul de Dezvoltare a Bazinului Hidrografic Mekong, Faza 2, Principalul Raport de Evaluare a Scenariilor de Dezvoltare la nivel de Bazin, Aprilie 2011, la <http://www.mrcmekong.org/assets/Other-Documents/BDP/Assessment-of-Basin-wide-dev-Scenarios-MainReport-2011.pdf>. Raportul începe cu următoarea ancorare în Acordul Mekong, „O parte cheie a Acordului Mekong din 1995 este necesară pentru ca cele patru țări riverane să coopereze în formularea unui plan de dezvoltare a bazinului hidrografic care să fie folosit pentru a identifica, categorisi și prioritiza proiectele și programele pentru a cauta asistență și pentru a implementa la nivelul bazinului. Mai mult, țările au căzut de acord să adopte acest plan pentru a atinge potențialul maxim de beneficii al tuturor țărilor riverane și prevenirea folosirii abuzive a apelor Bazinului Hidrografic Mekong, cu accent și preferențiere pentru proiectele comune de dezvoltare pentru întreg bazinul și programele acestuia. Aceasta implică faptul că planificarea apei bazinului va trebui să caute în mod necesar obținerea unei balanțe între exploatarea resurselor de apă și protejarea acestora, într-un mod în care toate țările suverane cad de acord că este corect și echitabil, exprimat în temeni sociali, economici și de mediu. Modelul de cooperare al bazinului hidrografic Mekong este construit pe cooperare, coordonare și respect reciproc. Dezvoltarea unei înțelegeri comune a problemelor transfrontaliere este critică pentru înțelegerea importanței valorilor sociale și de mediu și a beneficiilor bazinului, și a faptului cum pot fi acestea folosite și gestionate pentru dezvoltarea viitoare.”

¹⁴³ Articolul 5 al Acordului Mekong din 1995 prevede:

B. Pe cursul principal al Fluviului Mekong:

1. În timpul sezonului umed:

- a) Folosirea internă a bazinului va trebui să facă subiectul unei notificări către Comisia Comună
- b) Divergența internă a bazinului va trebui să facă subiectul unei consultații preliminare care țintește ajungerea la un acord prin Comisia Comună.

2. În timpul sezonului uscat:

- a) Utilizarea internă a bazinului va trebui să facă subiectul unei consultații preliminare care țintește ajungerea la un acord prin Comisia Comună.
- b) Orice proiect de divergență internă a bazinului va trebui agreat de către Comisia Comună printr-un acord specific pentru fiecare proiect înaintea oricărei divergențe propuse. Totuși, ar trebui să existe o cantitate de surplus de apă disponibilă față de cea propusă pentru folosul tuturor părților în sezonul uscat, verificată și unanim confirmată, ca de exemplu de către Comisia Comună. O divergență a surplusului intern al bazinului ar trebui să facă mai întâi subiectul unei consultări preliminare.

¹⁴⁴ <http://www.mrcmekong.org/publications/policies-procedures-and-guidelines/>

¹⁴⁵ Sub Procedurile de Notificare, Consultări Preliminare și Acord (PNPCA), procesul de consultare preliminară este o cerință a Acordului Mekong pentru țările care revizuiesc în comun orice proiect de dezvoltare propus pentru cursul principal, cu scopul de a atinge un consens asupra faptului dacă ar trebui să se acționeze, și dacă da, în ce condiții.

¹⁴⁶ Barajul Xayaburi a fost propus într-o locație situată la 350 kilometri în amonte de Vientiane și 770 kilometri în aval de Jinhong, ultimul baraj al cascadei chineze de șapte baraje, incluzând 4 baraje existente și 3 planificate. În ceea ce privește furnizarea de energie, ar trebui să fie al treilea cel mai mare proiect printre cele considerate pentru dezvoltarea cursului principal din Bazinul Hidrografic Mekong de Jos. Participarea populației este considerată necesară pentru procesul de consultare preliminară a PNPCA Xayaburi pentru că țintește să implice oamenii într-un proces care ar putea să le afecteze viitorul. Participarea populației țintește să facă disponibilă informația pentru toată gama perspectivelor, grijiilor și a așteptărilor părților interesate relevante, informații care vor fi prezentate celor care iau deciziile. <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/consultations/proposed-xayaburi-hydropower-project-priorconsultation-process/>.

¹⁴⁷ Minutele reuniunii MRC (Decembrie 2011) au raportat asupra mecanismelor și activităților stabilite după prezentarea propunerii proiectului de hidroenergie Xayaburi. Aceste mecanisme includ un Secretariat al Grupului de Sarcini, Grupul de Lucru al Comisiei Comune (JC WG) și un Grup de Experți. S-au ținut trei reuniuni de către JC WG privind PNPCA și câteva reuniuni au fost convenite de către experți în cadrul programelor MRC pentru a discuta și revizui proiectul propus privind aspectele tehnice. Ca și rezultat al activității acestei echipe, a fost finalizat un Raport Preliminar de Revizuire Tehnică și Consultare și supus Comitetului Comun la cea de-a Treizeci și Treia Reuniune în care s-a convenit că acest Raport de Revizuire Tehnică realizat de către MRC ar putea fi adus la cunoștință și publicat pe Website-ul MRC. De asemenea, au existat la nivel național reuniuni naționale consultative sau cu participarea publicului, organizate cu scopul de a permite diferiților factori interesați, în special comunităților care ar putea fi afectate de proiectul propus, să-și ofere opiniile asupra proiectului. Rezultatul Sesiunii Speciale a Comitetului Comun MRC din 19 Aprilie 2011 a constat în faptul că proiectul propus de la Xayaburi ar trebui să facă referire la fiecare guvern și Consiliu pentru considerațiile ulterioare. <http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/governance/Minutes-of-the-18th-Council.pdf>.

¹⁴⁸ „Xayaburi dam may have the Mekong boiling over”, Supalak Ganjanakundee, Națiunea, rapoartele de la Bangkok, „Mekong ar putea deveni un fluviu al conflictelor dacă țările, cel mai

probabil cele din bazinul inferior, nu reușesc să găsească un mecanism eficient pentru a echilibra cererea cu resursele disponibile. Postat la 9 Mai 2012. <http://www.thaivisa.com/forum/topic/553611-xayaburi-dammay-have-the-mekong-boiling-over/>.

¹⁴⁹ Proiectul Barajului Xayaburi de la Laos: Transboundary game changer, 30 Aprilie 2012. În *Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului pentru Energie și Apă* s-a raportat „Din fericire, tratatul din 1995 care a creat MRC include proceduri pentru notificare, consultare preliminară și acord (PNPCA) în cazul barajelor principale. Începând cu Octombrie 2010 MRC a organizat o serie de reuniuni publice în întreaga regiune care a fost mult criticată pentru că a fost neadecvată. Cu toate acestea, când reprezentanții celor patru țări întâlnite în Vientiane, Laos, în Aprilie 2011, după perioada de revizuire specifică celei de-a 6 luni, Vietnam, Cambodgia și chiar Tailanda au refuzat să-și dea aprobarea, invocând îngrijorări legate de impactul de mediu și socio-economic al proiectului asupra țărilor lor. Într-o reuniune ulterioară cu Primul Ministru al Vietnamului și la o reuniune a celor patru primi miniștrii din aripile Summit-ului ASEAN de la Bali, în Noiembrie 2011, Prim Ministrul de la Lao s-a angajat la o suspendare pe termen nedefinit a proiectului în așteptarea studiilor suplimentare și a fost de acord să caute finanțare din Japonia pentru acel scop. Cele patru guverne au ratificat oficial acordul de la o reuniune specială a Consiliului MRC din 8 Decembrie, în Siem Reap, Cambodia. ... Suspendarea proiectului Xayaburi a fost aruncată în discuție atunci când compania de dezvoltare Thai a anunțat la începutul lui Aprilie că a semnat un contract cu propria filială înregistrată la Lao pentru a începe construcția barajului la 15 Martie 2012. Nu doar ecologiștii ci și societatea civilă plâng; într-un spectacol public neobișnuit al discordiei regionale reprezentantului Vietnam al MRC a acuzat că acțiunea a contrazis angajamentul guvernului Lao, cât și al acordului ulterior al Consiliului MRC. Cambodgia a ridicat posibilitatea de acțiune în justiție”. http://www.globalwaterforum.org/2012/04/30/laos-xayaburi-dam-project-transboundary-game-changer/?goback=.gde_3954330_member_112050558.

¹⁵⁰ Economistul, „Un baraj privind Deschiderea Mekong a porților împotriva inundațiilor”. Un baraj uriaș este aproape să fie construit. Protestele sunt pe cale să erupă”, 5 Mai 2012 de la ediția de imprimare; „Ministrul resurselor de apă din Cambodgia, Lim Kean Hor, a trimis o scrisoare de protest la Laos. El a solicitat oprirea imediată a construcției până ce o evaluare independentă va fi finalizată. Japonia tocmai a fost de acord să finanțeze un studiu privind barajele Mekong, sub auspiciile MRC. Vietnam sprijină puternic Cambodgia și a solicitat în repetate rânduri să nu se mai construiască baraje pe fluviul Mekong pentru cel puțin zece ani. Eșecul guvernului Lao de a notifica oficial partenerii Mekong despre construcție, permițând barajului să acționeze sub radar, subminează în mod clar credibilitatea procesului de consultanță al MRC.” <http://www.economist.com/node/21554253>.

¹⁵¹ Conform Acordului Mekong, în secțiunea de definiții, „**Consultația preliminară: Notificare** temporizată plus date și informații adiționale pentru Comitetul Comun, așa cum se prevede în Articolul 26 din Regulamentul de Utilizare a Apei și Divergențe Interbazinale, ar putea permite altor țări riverane să discute și să evalueze impactul **Utilizării Propuse** asupra utilizărilor lor privind apa și oricare alte impacte, care sunt baza pentru a se ajunge la un acord. Consultările preliminare nu sunt nici un drept de veto pentru utilizare nici dreptul unilateral pentru utilizarea apei de către orice țară riverană fără a lua în considerare alte drepturi ale riveranilor”.

<http://www.mrcmekong.org/news-and-events/consultations/proposed-xayaburi-hydropower-project-prior-consultation-process/>.

¹⁵² Din minutele reuniunii, realizările din anii trecuți, „includ adoptarea Procedurilor pentru Calitatea Apei, Managementul Integrat al Resurselor de Apă bazat pe Strategia de Dezvoltare a Bazinului și Planul Strategic MRC 2011-2015.” S-a observat că „Țările Membre MRC sunt nerăbdătoare să ia dreptul de proprietate mai mare al MRC prin Planul Strategic 2011-2015. Cu un obiectiv al descentralizării funcțiilor de bază și finanțării Țărilor Membre, MRC va atinge gradual un nivel de maturitate al proprietății și responsabilității.” De asemenea minutele au notat, „Chiar dacă consultarea primei utilizări propuse a apei privind Mekong s-a dovedit să fie una provocatoare, it has struck a chord care demonstrează de ce cooperarea regională este crucială.”

<http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/governance/Minutes-of-the-18th-Council.pdf>.

¹⁵³ <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/news/world-bank-provides-us-8-million-toimprove-mekong-resources-management/>.

¹⁵⁴ <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/news/germany-commits-8-million-to-protectmekong-wetlands/>.

¹⁵⁵ <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/news/conference-calls-for-innovative-solutionsfor-water-energy-and-food-sectors/>.

¹⁵⁶ Art. 26 – Comitetul Comun va pregăti și va propune aprobarea Consiliului, printre altele, Regulamentul de Utilizare a Apei și Divergențe Interbazinale conform Articolelor 5 și 6, inclusiv dar nu limitate pentru: 1) stabilirea cadrului de timp pentru sezoanele umede și uscate; 2) stabilirea locației stațiilor hidrologice și determinarea și menținerea cerințelor privind nivelul debitului la fiecare stație; 3) stabilirea criteriilor pentru determinarea surplusului cantităților de apă din cadrul sezonului uscat pe cursul principal; 4) îmbunătățirea mecanismului de monitorizare a utilizării intrabazinale; și 5) stabilirea unui mecanism pentru monitorizarea divergențelor interbazinale de pe cursul principal.

¹⁵⁷ <http://www.icpdr.org/main/>

¹⁵⁸ <http://www.icpdr.org/icpdr-pages/drpc.htm>

¹⁵⁹ Art. 2 (2) din DRPC.

¹⁶⁰ http://www.icpdr.org/icpdr-pages/expert_groups.htm

¹⁶¹ Raportul Anual al Dunării (2010). http://www.icpdr.org/icpdr-pages/annual_reports.htm.

¹⁶² *Cazul cu privire la Proiectul Gabcikovo-Nagymaros*; a se vedea nota de mai sus [118]. Pentru un comentariu mai în detaliu privind cazul a se vedea P. Sands, ‘Water and International Law: Science and Evidence in International Litigation’, *Environmental Law & Management* 22, nr. 4 (2010): 151-61.

¹⁶³ *Cazul cu privire la Proiectul Gabcikovo-Nagymaros* la paragraful 78, p. 54 (a se vedea nota de mai sus [118]). A se vedea, de asemenea ibidem, paragraful 147, p. 80, unde Curtea a făcut o referință explicită la textul Articolului 5(2) al UNWC.

¹⁶⁴ A se vedea P. Sands la nota de mai sus [118].

¹⁶⁵ <http://www.euwi.net/>

¹⁶⁶ <http://www.themedpartnership.org/>

¹⁶⁷ *Drin: O Viziune Strategică Comună; Memorandumul Înțelegerii Managementului Bazinului Drin Extins Transfrontalier*. http://www.unece.org/fileadmin/DAM/oes/MOU/MOU_Drin_Strategic_Shared_vision_Final.pdf.

¹⁶⁸ Din preambulul MoU, paragraful 14, „Recunoașterea nevoii pentru Părți de a îndeplini obligațiile care apar din acordurile internaționale relevante, în special Convenția privind Protecția și Utilizarea Cursurilor de Apă Transfrontaliere și Lacurilor Internaționale (17 Martie 1992 – în continuare cu referire la Convenția privind Apa CEE-ONU)” și Protocoalele ei, Convenția privind Zonele Umede de Importanță Internațională în Special ca Habitat al Păsărilor Acvatice (Ramsar, 2 Februarie 1971), Convenția pentru Protecția Mării Mediteraneene împotriva Poluării (16 Februarie 1976) și Protocoalele ei și luarea în considerare a prevederilor Convenției ONU privind Legea Utilizării Nenavigabile a Cursurilor de Apă Internaționale (21 Mai 1997); 15. Conform principiilor

și cadrului legal al Uniunii Europene, în special Directiva 2000/60/CE a Parlamentului și Consiliului European pentru stabilirea unui cadru pentru activitatea Comunității în domeniul politicii apei.

¹⁶⁹ Tarlock A.D., a se vedea nota de mai sus [89], p. 707.

¹⁷⁰ Articolul 2, Drin MoU, „pentru a promova acțiunile comune pentru managementul integrat și coordonat al resurselor de apă comune din Bazinul Drin, ca un mijloc de salvare și restaurare pentru extinderea posibilă a ecosistemelor și serviciilor pe care acestea le oferă și pentru a promova dezvoltarea durabilă de-a lungul Bazinului Drin.”

¹⁷¹ *Cazul cu privire la Proiectul Gabcikovo-Nagygyaros* la paragraful 85 (a se vedea nota de mai sus [118]), unde Curtea face referire la cazul *Fluviului Oder* și sugerează că principiul aplicat în acel caz a fost aplicat de asemenea și utilizărilor nenavigabile.

¹⁷² Aceste țări includ Africa de Sud, Namibia, Libia, Tunisia, Guinea-Bissau, Nigeria, Burkina Faso, Morocco, Benin și Ciad.

¹⁷³ A se vedea, ca un exemplu, raportul care analizează corpurile instituționale în câteva bazine majore din Africa: Fluviul Nil, Lacul Ciad, Fluviul Niger, Fluviul Senegal, Okavango, sistemul Fluviului Orange și Fluviul Zambezi și legăturile lor instituționale în contextul managementului integrat al bazinului hidrografic (IRBM); raportul GTZ, „un Studiu Comparativ al Legăturilor dintre Organizațiile Bazinale Fluviu/Lac și Cooperarea Respectivă dintre Guvernele Naționale din Câteva Bazine din Africa (2008)”, „Instituțiile sunt centrale pentru managementul resurselor de apă și sunt cruciale pentru implementarea principiilor legislației internaționale, în special principiul utilizării echitabile al resurselor de apă transfrontaliere și obligația de a nu cauza pagube în managementul resurselor de apă transfrontaliere.”

¹⁷⁴ <http://www.gwp.org/en/WACDEP/>

¹⁷⁵ Ibidem.

¹⁷⁶ Reuniunea Consiliului de Miniștri al Nilului (NILE-COM) s-a ținut în Kigali, Rwanda la 5 Iulie 2012, propusă de Parteneriatul Global al Apei din Africa de Est (GWPEA) privind proiectele apelor transfrontaliere implementate în cadrul WACDEP; <http://www.gwp.org/en/WACDEP/NEWSAND-EVENTS/News-Archive/Nile-Council-of-Ministers-Commended-GWPEA-Progress/>.

¹⁷⁷ A se vedea GWP. <http://www.gwp.org/gwp-in-action/News-and-Activities/Enabling-Delta-Life--New-Initiative-for-Water-Management/>

¹⁷⁸ A se vedea Tanzi, A. 2000. Relația dintre Convenția ONU din 1992 privind Protecția și Utilizarea Cursurilor de Apă Transfrontaliere și Lacurilor Internaționale și Convenția ONU din 1997 privind Legea Utilizării Nenavigabile a Cursurilor de Apă Internaționale (Raport la Grupul de Lucru ONU privind Aspectele Legale și Administrative); A se vedea de asemenea raportul la recenta Reuniune a Convenției privind Apa CEE-ONU a Părților (Roma, 28-30 Noiembrie 2012) disponibil la <http://www.unece.org/index.php?id=31635>. Rezultatele GWP de la această reuniune se găsesc la <http://www.gwp.org/Global/Activities/News/Dec%202012/Intervention%20from%20Global%20Water%20Partnership%20to%20the%20UNECE%20Meeting%20of%20the%20Parties%20Rome%20Nov%202012.pdf>.

¹⁷⁹ Chen, H., Rieu-Clarke, A. și Wouters, P. (2012) ‘Exploring the legal regimes that govern China’s international watercourses – O anchetă a practicilor actuale analizate prin prisma Jurnalului Legislației Apei privind Convenția ONU din 1997 privind Cursurile de Apă (în curs de apariție).

¹⁸⁰ <http://www.solutionsforwater.org/objectifs/1-5-2-agreements-related-to-transboundarysurface-andor-groundwater>.

¹⁸¹ P. Wouters, „Addressing Water Security Challenges – The International Law ‘Duty to Cooperate’ as a Limit on Absolute State Sovereignty”, in Terje Tvedt, Owen McIntyre, Tadesse Kassa Woldetsadik (eds) *Sovereignty and the Development of International Water Law* (2013, în curs de apariție).

¹⁸² Fox și Sneddon argumentează „Așa cum demonstrează studiile de caz ale zonelor umede din aval (deltele Mekong și Zambezi), utilizarea echitabilă previne prea puțin exploatarea în amonte (cum ar fi barajele și diversivările apei), care determină pagube semnificative populației și ecosistemelor”. (a se vedea nota [71], p. 247-48). „Modelele actuale de cooperare transfrontalieră privind bazinele hidrografice în bazinele Mekong și Zambezi și Protocolul Zambezi fac prea puțin pentru a avansa guvernarea ecosistemului durabil. În schimb, Acordul Mekong și Protocolul Zambezi permite o securizare profund problematică a mediului înconjurător. Proiectele și politicile care stau la baza acestei securizări sunt direct responsabile pentru declinul securității umane și ecologice în ambele bazine. ... Sugerăm că în ambele bazine, Mekong și Zambezi, cooperarea ecologică și socială între actorii statelor membre și nemembre ar provoca suveranitatea mai mult. ... Privitor la cum evoluează acordurile într-un bazin hidrografic dat, ele vor solicita recunoașterea și crearea noilor spații politice.”(p. 256; 257).

¹⁸³ Practica de Stat conform Convenției privind Apa CEE-ONU demonstrează cum cooperarea poate fi facilitată în practică între diferite regiuni. A se vedea A Doua Evaluare recentă a CEE-ONU privind Fluviile, Lacurile și Apele Subterane Transfrontaliere, care declară că, „Problemele legale, instituționale și socio-economice ocupă a un loc proeminent în A Doua Evaluare, acordând importanță crucială cooperării transfrontaliere a apelor.” http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/water/publications/assessment/English/ECE_Second_Assessment_En.pdf

¹⁸⁴ Leb, C. și P. Wouters. 2012. The Water Security Paradox and International Law: Securitisation as an Obstacle to Achieving Water Security and the Role of Law in De-Securitising the World’s Most Precious Resource. În B.A. Lankford, K. Bakker, M. Zeitoun și D Conway (eds) ‘Water security: Principles, perspectives and practices’. Earthscan Publications, Londra (în curs de apariție).

¹⁸⁵ Aristotel, Politics, Book II, ch. 3, citat în E. Ostrom, Governing the Commons, CUP, 1990, p. 2.

¹⁸⁶ „Datoria de a Coopera pentru Securitatea Apei”, <http://www.gwp.org/gwp-in-action/News-and-Activities/Duty-to-Cooperate-for-Water-Security/>.

¹⁸⁷ Reuniunea Anuală a Forumului Mondial pentru Economie, 25-29 Ianuarie 2012. <http://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2012>; și pentru program: http://www3.weforum.org/docs/AM12/WEF_AM12_ProgrammeWeb.pdf). Apa este unul din aspectele pe care se concentrează WEF privind sustenabilitatea mediului. <http://www.weforum.org/issues/water>. În 2011, este publicat un raport intitulat “Securitatea Apei – Legătura dintre Apă-Alimentație-Energie-Climă”. http://www3.weforum.org/docs/WEF_WI_WaterSecurity_WaterFoodEnergyClimateNexus_2011.pdf.

¹⁸⁸ Forumul a avut loc în perioada 12-17 Martie 2012. <http://www.worldwaterforum6.org/en/>.

¹⁸⁹ Rio+20, Conferința Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă a fost convenită la 20-22 Iunie 2012. <http://www.uncsd2012.org/rio20/>. Include ‘apa’ ca una din cele câteva aspecte critice <http://www.un.org/en/sustainablefuture/water.shtml>. Rezoluția ONU „Viitorul pe care ni-l dorim” a aprobat rezultatul reuniunii Rio, dar a fost criticat pentru absența referirii la resursele de apă transfrontaliere. A se vedea nota 1 de mai sus.

¹⁹⁰ Pe 30 Noiembrie 2102, Reuniunea Părților (MoP) pentru Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (CEE-ONU), Convenția privind Protecția și Utilizarea Cursurilor de Apă

Transfrontaliere și Lacurilor Internaționale (Convenția Apei) au adoptat câteva decizii și un nou program de lucru care marchează un punct crucial de întorsătură în globalizarea convenției; disponibil la <http://www.unece.org/index.php?id=31635>.

¹⁹¹ Conferința Nexus de la Bonn din 2001 privind „Legătura dintre Energia Apelor și Securitatea Hranei – Soluții pentru Economia Verde” a avut loc la Bonn, Germania, între 16-18 Noiembrie 2011. Conferința reprezintă partea contribuției Germaniei la Conferința Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă, programată pentru 2012 la Rio de Janeiro. <http://www.water-energy-food.org/en/conference.html>

¹⁹² Conferința Nexus de la Bonn din 2001, Draft-ul recomandărilor Politice, Capitolul 4: Acționând: scop, roluri și responsabilități. http://www.water-energy-food.org/en/conference/policy_recommendations/ch4.html

¹⁹³ Unul din mesajele cheie includ „Apa, hrana și energia sunt resurse strategice pentru țările riverane individuale care adoptă politici și iau decizii la nivel național. Aceasta poate crea pe de o parte bariere pentru cooperare, dar pe de altă parte o abordare poate contribui la stabilitatea regională dacă țările pot fi de acord să coopereze”, și „În discutarea legăturii este recunoscut faptul că managementul apei trebuie să respecte bazinul și acviferele ca unități de bază, de la cel mai mic bazin de recepție la bazine mari transfrontaliere. Cu toate acestea oportunitățile și schimburile trebuie să fie adresate la nivel de bazin, iar entitățile de management al acviferelor și bazinelor hidrografice transfrontaliere ar trebui îmbunătățite pentru a-și juca rolul în influențarea deciziilor naționale.” A se vedea Mekong2Rio: Conferința Internațională privind Managementul Bazinului Hidrografic Transfrontalier, 1-3 Mai 2012, Phuket, Tailanda.

¹⁹⁴ Paragraful (119). A se vedea nota 1 de mai sus.

¹⁹⁵ OECD, 2012, Reuniunea Reformei privind Provocările Apei. <http://www.oecd.org/env/biodiversitywaterandnaturalresourcemanagement/meetingthewaterreformchallenge.htm>

¹⁹⁶ Notificarea triumphiului guvernării în contextul guvernării globale a apărut în „Guvernarea globală necesită localizarea problemelor globale”, discurs al Directorului General Pascal Lamy la Școala Martin din Oxford, Universitatea din Oxford pe 8 Martie 2012; „Pe o latură a triumphiului se întinde astăzi G20, reînlocuind fostul G8 și oferind conducere politică, direcționare politică și coerență. A doua latură a triumphiului este reprezentată de Națiunile Unite, care oferă un cadru pentru legitimarea globală prin responsabilitate. Pe a treia latură se întind organizațiile internaționale care conduc statele membre și care oferă expertiză, iar rezultatele sunt regulamente,

politici sau programe. Acest „triunghi” al guvernării globale este în curs de dezvoltare. Podurile care leagă G20 de organizațiile internaționale și de sistemul ONU au început să fie construite.

http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl220_e.htm

¹⁹⁷ Directorul General Pascal Lamy, într-un discurs la Dialogul Global de la Singapore, de la Școala Rajaratnam a Studiilor Internaționale pe 21 Septembrie 2012, a spus că „valorile comune, multilateralismul, subsidiaritatea, coerența, aplicabilitatea, legitimitatea: sarcina noastră în anii care vin este de a reinventa un sistem al guvernării globale înființat pe aceste elemente.”

http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl248_e.htm

¹⁹⁸ E. Brown-Weiss, *Legea Mediului Transnațional*, 1:1 (2012), pp. 153–168, p. 154. Brown-Weiss afirmă, „Dacă recunoșteam disponibilitatea și utilizarea resurselor de apă ca fiind o preocupare comună a omenirii, ar fi fost furnizată o bază normativă pentru toți membrii comunității internaționale pentru a adresa multitudinea de probleme legate de apă. Membrii includ nu doar declară, organizațiile internaționale, organizațiile neguvernamentale, rețelele sectorului privat, actorii comerciali și persoanele fizice. Deficitul resurselor de apă dulce oferă atât o cale pentru conflicte cât și o oportunitate pentru cooperare.” A se vedea E. Benvenisti, “Sovereigns as Trustees of Humanity: The Concept and its Normative Implications”, unde el începe, „Noi trăim într-o lume care este în curs de micșorare unde interdependența dintre țări și comunități este în creștere. Aceste schimbări afectează, de asemenea – așa cum ar trebui, conceptul de suveranitate.”

http://www.wzb.eu/sites/default/files/u32/eyal_benvenisti_sovereigns_as_trustees_of_humanity_july_3rd_2012.pdf

¹⁹⁹ D. Tarlock și P. Wouters, “The Third Wave Of Normativity In International Water Law – Emerging Obligations Erga Omnes Requiring the Cooperative Management of the World’s Shared Water Resources” (articol al autorului încă în lucru).

²⁰⁰ Evenimentul anual de instruire al GWP privind legea apelor transfrontaliere contribuie la această misiune; „Partenerii GWP Instruiți la Workshop-ul Anual Transfrontalier”.

<http://www.gwp.org/gwp-inaction/News-and-Activities/GWP-Partners-Trained-at-Annual-Transboundary-Workshop/>.

Seriile Documentelor Informative ale Comitetului Tehnic:

- Nr. 1: „Reglementarea și participarea sectorului privat în Sectorul Apei și Sanitației” – de Judith A. Rees (1998)
- Nr. 2: „Apa ca un bun social și economic: cum să pui principiul în practică” – de Peter Rogers, Ramesh Bhatia și Annette Huber (1998)
- Nr. 3: „Principiile Dublin pentru Apă ca o reflecție într-o apreciere comparativă a Aranjamentelor Instituționale și Legale pentru Managementul Integrat al Resurselor de Apă” – de Miguel Solanes și Fernando Gonzales Villarreal (1999)
- Nr. 4: „Managementul Integrat al Resurselor de Apă” – de Comitetul Tehnic Consultativ al GWP (2000)
- Nr. 5: „Scrisoare către Ministerul meu” – de Ivan Chéret (2000)
- Nr. 6: „Riscul și Managementul Integrat al Resurselor de Apă” – de Judith A. Rees (2002)

- Nr. 7: „Guvernarea eficientă a apei” – de Peter Rogers și Alan W Hall (2003)
- Nr. 8: „Reducerea sărăciei și IWRM” (2003)
- Nr. 9: „Managementul apei și Ecosistemele: Trăind cu schimbarea” – de Malin Falkenmark (2003)
- Nr. 10: „Managementul Integrat al Resurselor de Apă (IWRM) și Planurile de eficiență a apei pentru 2005 – De ce, ce și cum?” – de Torkil Jønch-Clausen (2004)
- Nr. 11: „Serviciile Urbane pentru Apă și Sanitație, o Abordare IWRM” de Judith A. Rees (2006)
- Nr. 12: „Finanțarea și Gospodărirea Apei” de Judith A. Rees, James Winpenny și Alan W Hall (2008)
- Nr. 13: „Gospodărirea unui alt aspect al ciclului de apă: Transformarea apei uzate într-un bun cu valoare” de Akiça Bahri (2009)
- Nr. 14: „Gospodărirea Apelor, Securitatea Apelor și Adaptarea la Schimbările Climatice: Efecte Neîntârziate și Măsurile Esențiale” de Claudia Sadoff și Mike Muller (2010)
- Nr. 15: „Echitatea Socială și Managementul Integrat al Resurselor de Apă” de Humberto Peña (2011)
- Nr. 16: „Managementul Integrat al Apei Urbane” de Akiça Bahri (2012).
- Nr. 17: „Dreptul Internațional – Facilitarea Cooperării Transfrontaliere privind Apa” de Patricia Wouters (2013).

Această lucrare este printată pe o hârtie marcată cu o lebedă.

Eticheta lebedei nordice îndrumă consumatorii către produsele cele mai prietenoase mediului. Pentru a obține simbolul lebedei, producătorii trebuie să adere la ghidurile îndrumătoare care sunt în proces de revizuire. Această lucrare a fost elaborată conform acestor ghiduri.